

PEDAGÓGUSOK LAPJA

55. ÉVFOLYAM 6-7. SZÁM
A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA
ÉS HÍRLEVELE
1999. SZEPTEMBER 8.

A KÖZOKTATÁS FELZÁRKÓZTATÁSA

Az elmúlt hónapokban a közvéleményt formáló sajtó gyakran foglalkozott iskolaügyekkel. Olykor, a menetrend szerint megjelenő, pártpolitikai indíttatású botrányok, hangos acsarkodások között országos napilapok címlapjára is került az oktatás. A PSZ elemzései, értékelései is gyakorta nyilvánosságot kaptak. Ebben a jelenségben nyilván nemcsak szakszervezetünk tudatos törekvése a "ludas", hanem más okok is közrejátszottak. Ám ne ezeket firtassuk, hanem azt nézzük, miért fontos nekünk ma a közvélemény figyelme.

A XX-XXI. század fordulójának alapvető ellentmondása hazánkban (térségünkben), hogy az információ- és a tudásalapú társadalom korában éppen az ezt megalapozó intézményrendszert, az iskolákat (benn a gyermekeket és a pedagógusokat) sújtja a nevelés, a tanulás eredményeit veszélyeztető legkülönbözőbb hiány. A magyar közoktatás helyzetét egész évtizedünkben a válság, és az ezzel együttjáró alkalmazkodási kényszer jellemzi. A gazdasági, költségvetési válságjelenségek kezelésére született kényszerintézkedések részben szükségszerű, részben szakmai szempontokat és stratégiai előtekintést nélkülöző, fiskális szemléletű lépések voltak, amelyeket gyakran nemcsak szakmai, hanem politikai indíttatású irányváltások is befolyásoltak. (Lásd a közoktatási törvény kormányzati ciklusonként történő átírását.) Kész csoda, hogy iskolarendszerünk működőképessége, ha zilált állapotban is, de megvan. Ez nem kis részben a pályájukat hivatásnak tekintő pedagógusoknak és azoknak a kisebb-nagyobb társadalmi csoportok tagjainak köszönhető, akik tudják, hogy továbblépésünk záloga nem a csillogó bevásárlóközpontok kirakatában, hanem az iskolában rejlik.

A kilencvenes években egyoldalú pénzügyi szemlélettel hozott országos és helyi döntések sorozatának lehetünk tanúi, amikor nem az volt a szempont, hogy hogyan lehet ésszerűbben, takarékosabban, hatékonyabban felhasználni a forrásokat, hanem a fűnyíró-elv működött. Ennek szomorú következménye közoktatási intézményeink és alkalmazottainak elszegényedése. A folyamat jellemző számait, elemzéseinket lapunkban és számtalan más helyen is bemutattuk már. Most csak a legmarkánsabbakat sorolom fel. A közoktatás központi költségvetési támogatása 1991-hez (100%) képest 66%-ra csökkent. A pedagógusok keresete 1991-ben a nemzetgazdasági átlag fölött volt, ma jelentősen alatta. Az oktatási ágazat egészében az egy főre jutó bruttó kereset a nemzetgazdasági átlagnak csupán 88,3%-a. Az évi átlagos pedagóguskereset az évtized elején az egy főre jutó GDP fölött volt (1,06), ma ennek 0,77 része. Ez az érték Dániában és Görögországban 1,3; Németországban 1,7-1,9; Írországon 1,8-2,0; az OECD-országok átlagában pedig 1,4-1,6!

A felzárkóztatás igénye a számok alapján is elementáris. A kormányprogram ennek ígéretét meg is fogalmazta: "... a közoktatási szféra egy ütemben történő felzárkóztatására - bár indokolt lenne - a rendkívül nagy elmaradás miatt nincs mód. Ugyanakkor reális az a célkitűzés, amely szerint 3-4 év alatt megvalósítható. (...) A pedagógusbérek felzárkóztatása is több lépcsőben valósítható meg." Ezt keressük, ezt kérjük most számon! Még nem láttunk felzárkóztatási programot. Bár kétségtelenül történtek, történnek a stabilizálás, a fejlesztés irányába ható szakmai lépések, ennek pénzügyi feltételrendszere, beleértve a bérfelzárkóztatást is, teljesen tisztázatlan. Ezért a PSZ leteszi a kormány asztalára a maga javaslatát. Mire számíthatunk? Megvalósul-e a felzárkóztatás? Az ideai számok (lásd lapunk e tárgyban közölt írásait) és a jövő évi költségvetési hírek nem sok jóval kecsegtetnek. Ám nem nyugodhatunk bele abba, hogy bár a kormányprogramok (bármely pártok kormányoznak is) mindig méltó módon, stratégiai kérdésként kezelték az oktatást, a megvalósítás a mi esetünkben sorra csorbát szenvedett. Az is óvatosságra int, hogy az oktatásra, a pedagógusbérekre vonatkozó megállapodás csak egyszer született, amikor 1989 novemberében Németh Miklós akkori miniszterelnök fogadta a PSZ küldöttségét. Ennek eredménye az a hároméves bérfelzárkóztató program, amelynek csak első lépcsője teljesülhetett 1990-ben. (Ekkor kerültünk a nemzetgazdasági átlag fölé.)

Örök igazság - mi pedagógusok ezt így tudjuk -, hogy az a társadalom (kormány), amelyik nem becsüli és nem fizeti meg a pedagógusokat, illetve nem követeli meg tőlük, hogy az erkölcsi és anyagi megbecsülésért megfelelő színvonalon neveljenek, tanítsanak, nem szereti igazán a gyerekeket, és nem érdekli a jövő. A közvélemény meggyőzése erről létfontosságú számunkra. Tudatosítsuk magunkban is, másokban is, hogy az iskola, a gyermek, a nevelés-oktatás életünk legfontosabb értékei közé tartozik! Ennek a tevékenységnek méltó elismerése, feltételeinek biztosítása nem egy költségvetési tétel csupán, jóval több annál! Ez az igazság legfőbb alapja követeléseinknek.

A. A.

A TARTALOMBÓL:

- **KÖZOKTATÁSUNK
A XX-XXI. SZÁZAD
FORDULÓJÁN II.**
- **PSZ-FELMÉRÉS
ÖSSZEGZÉSE**
- **KONGRESSZUS
HELSINKIBEN**
- **PSZ-AKCIÓ:
LEVELEK
A PÉNZÜGY-
MINISZTERNEK**
- **A TÖRVÉNY-
MÓDOSÍTÁSOKHOZ**
- **ISMÉT
A NYUGDÍJRÓL**
- **MIT KÉPVISELÜNK?**

Sajtós tanévnyitó

Szeptember 1-jén *Borbáth Gábor* főtktár "Napfogyatkozás után bér- és ígéretfogyatkozás" címmel sajtótájékoztatót tartott *Árok Antal* és *Varga László* titkárok részvételével. A megbeszéltek témáiról lapunk e számának több cikkében szólnunk.

Ünnepi kitüntetés

1985-ben hívta létre *dr. Mihálka György* ny. főiskolai tanár a vezetésével működő és már nemzetközileg is elismert szegedi Szeghy Endre Pedagógus Női Kart. Kollégánk így méltán kapta meg augusztus 20-án alkalmából a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjét.

Ugyancsak ekkor vette át a kulturális miniszter elismerő oklevelét a legendás hírű és lapunkban is gyakran szereplő *Török Zoltán*, a hajdúszoboszlói Bárdos Lajos Városi és Pedagógus Énekkar alapító karnagya, aki ötven éve vezényli a kitűnő együttest, és akinek tiszteletére 1999. június 19-én karnagybúcsúztató hangversenyt rendeztek. Dicséretére hadd mondjuk el, hogy iskolai és énekkari tevékenysége mellett éveken át ellátta a városi szakszervezeti bizottság titkári teendőit is.

Közösen a kárpátaljai iskolákért

Mint ismeretes, a Pedagógusok Szakszervezete - az ózdi Petőfi Sándor Általános Iskola Szakszervezeti Bizottságának kezdeményezésére - felhívással fordult a szervezet tagságához, az ország valamennyi alsó és középfokú nevelési-oktatási intézményében dolgozó közalkalmazotthoz, pedagógushoz a kárpátaljai árvízkárosult iskolák, gyermekek és pedagógusok megsegítésére. Az akció sikerrel járt! A PSZ Szolidaritási Bizottsága **összesen 609.000 (hatszázkilencezer) Ft pénzádományt** utalhatott át a megadott csekkszámlára.

A Kárpátaljai Beregszászi Járási Állami Közigazgatási Hivatal közoktatási osztálya *Medvigy István* irányításával osztotta föl az adományt a rászorult intézmények között. A kapott összegből az érdekeltek az iskolák felújítását és a központi fűtés javítását végeztették el. Eddig a Kovászlói Általános Iskola és a Gáti Középiskola igazgatóságától érkezett a tájékoztató, köszönő levél.

Ezúton szeretnénk átadni a kárpátaljaiak őszinte köszönetét mindazon tagjainknak, kollégáinknak, akik adományaikkal hozzájárultak ahhoz, hogy az 1999/2000-es tanévet zökkenőmentesen tudják megkezdeni.

Szolidaritási Bizottság

Munkatársi köszöntő

Az elmúlt tanév végén a szakszervezeti központ három egykori és ma is vissza-visszalátogató munkatársa kapta meg - oklevele megszerzésének hatvanadik évfordulóján - a gyémántdiplomát: *Gál Sándor* Egerben, *Horváth János* és *Zombori László* pedig Miskolcon.

Kitüntetésük alkalmából bensőséges háziünnepség keretében *Árok Antal* köszöntötte őket az országos vezetőség képviselőjében. Mindhárman meghatottan emlékeztek vissza azokra az esztendőkre, melyek során - az egész tagság érdekében - fáradhatatlanul dolgoztak a központban és az országot járva.

Mindazok, akik velük együtt még az élők sorában vannak és velük együtt munkálkodtak, szeretettel gondolnak rájuk, és szívből örülnek kitüntetésüknek.

Autóbuszbérlés. Tel/fax: 256-4922; 330-5540; 06/20/949-1211.
Partner Autóbusz

In memoriam

KÖSZEGHY DÁNIEL

Rövid, súlyos betegség következtében 77 éves korában elhunyt *Kőszeghy Dániel* nyugalmazott főiskolai docens.

Miskolcon, majd Debrecenben volt középiskolai diák. A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen szerzett - kitűnő eredménnyel - német-angol szakos középiskolai tanári oklevelet. Először a Szeghalmi Református Gimnáziumban tanított, majd - annak indokolatlan megszüntetéséig - az országos hírű Békés-Tarhos Zenei Gimnázium közismert igazgatója volt.

A tanítás után a szakszervezeti munka lett az osztályrésze. Békés megyei titkárságát követően a Pedagógusok Szakszervezetének központjában töltött be különféle tisztségeket. Kiváló nyelvtudásának köszönhetően éveken át az ő feladata volt a nemzetközi kapcsolatok gondozása. Később a belügyi tárcához kerülve is az oktatáspolitikai területén dolgozott példamutató felkészültséggel és odaadással.

Életének meghatározó jegye volt az állandó tanulás, az önművelés és a minden munkaterületen megnyilvánuló, szeretettől áthatott szolidaritás.

Felesége, Kürti Erzsike, aki szakszervezetünk központjában az egykori munkaügyi és szociális osztály jeles vezetőhelyettese volt, a férjéről írt és szerkesztőségünknek megküldött megható visszaemlékezését így kezdi: "Abaújban, az ország egyik kicsi községében, Hernádszurdokon megszólalt a lélekharang. Az ott lakók úgy akarták, hogy sírjon csak a lélekharang a temetés ideje alatt, mert ők így inthetnek végső búcsút hajdan volt református papjuk messzire szakadt és most már még messzibbre induló fiának."

Akik ott voltak július 6-án az óbudai temetőben a végtisztességen, lelkükben - fájdalmas emlékezéssel - hallották a távoli harangszót.

A feledés ellen

A szombathelyi Dési Huber István Általános Iskola tanulói - amint *Kacsics Kristóf* szb-tktár, történelemtanár és helytörténeti kutató tudósította lapunkat - 1990 óta minden év utolsó májusi vasárnapján, régi hagyományt felújítva, ünnepélyesen megemlékeznek az első világháborúban elesett magyar katonákról a városi hősi temetőben emelt emlékműnél. Kollégánk a diákok tisztelgését a hazafias nevelés követendő példájaként értékeli gondolatokban gazdag írásában.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

A Pedagógusok Szakszervezetének hírlapja és hírlevele

Felelős szerkesztő:

Árok Antal

Olvasószerkesztő:

dr. Fényi András

Technikai szerkesztő:

Márfiné Bécsi Erika

Szerkesztőség:

1068 Budapest, Városligeti fasor 10., Telefon: 322-8464,

valamint a központi számok

Levélcím: 1417 Budapest, Postafiók 11.

Kiadja:

a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája

1068 Budapest, Városligeti fasor 10.

Központi telefon: 322-8452-től 56-ig

Internet: <http://www.deltasoft.hu/pszseh/>

E-mail: psz-seh@mail.mata.v.hu

Felelős kiadó:

Borbáth Gábor főtktár

Terjeszti

a Pedagógusok Szakszervezete

Index: 26651 ISSN 0133-2260

Felmérés az intézményfenntartói önkormányzatok költségvetési helyzetéről

A Pedagógusok Szakszervezete 1999 tavaszán döntött úgy, hogy kb. 100 intézményfenntartó önkormányzat 1999. évi költségvetési adatainak összegzése alapján megpróbál képet kapni a közoktatás finanszírozási helyzetéről. A vizsgálódás időszerűségét a nem pedagógus állomány törvényi garancia nélküli bérfejlesztése is indokolta. A felmérés egy adatlapon, egyszerű adatkérréssel történt. Az adatlapot a PSZ-tisztségviselők segítségével 91 területről kaptuk vissza.

A tapasztalatok összegzése

1. Az érintett fenntartók 470 óvoda, 443 általános iskola, 225 középiskola és 87 kollégium működtetéséről gondoskodnak.

2. Az óvodákban 69.229 fő, az általános iskolákban 179.966 fő, a középiskolákban 145.942 fő, a kollégiumokban 19.546 fő gyermek, illetve tanuló ellátását biztosítják.

3. A 91 fenntartó éves költségvetése az adatok szerint: 496.250.477 eFt.

4. A teljes költségvetésből az oktatási intézményekre összességében 77.051.159 eFt-ot fordítanak.

5. Az egyes fenntartókat konkrétan vizsgálva, azok oktatási költségvetésének a teljes költségvetésükön belüli aránya 9% és 65% közötti szóródást mutat, 30% vagy az alatti 35 fenntartónál, 56 fenntartó esetében 30% feletti. Ez azt jelenti, hogy a fenntartók 60%-a költségvetésének minimum 1/3-át az oktatási intézményekre fordítja.

6. A felmérés adatai szerint az összes oktatási költségvetéshez (77.051.159 eFt) a központi költségvetés 47.914.459 eFt-tal járul hozzá, ami a vizsgált mintában 62,18%-os lefedettséget jelent.

7. Az egyes fenntartók esetében a normatíva nem éri el a 40%-ot 16-nál, míg 70% feletti az arány 24-nél.

8. A munkaerőhelyzetet vizsgálva a felmérésben érintett területen: 34.853 fő pedagógus és 20.157 fő technikai-adminisztratív dolgozó van állományban.

9. Mivel a pedagógus-bérfejlesztés 1999-ben törvényileg garantált volt, a felmérés erre nem terjedt ki. A technikai-adminisztratív állomány 13%-os bérfejlesztési ajánlása az alábbiak szerint valósult meg: *nem kapott bérfejlesztést* 1,33% (270 fő), 11%-os vagy az alatti bérfejlesztésben részesült 32,6% (6.577 fő), 13%-os bérfejlesztésben 47% (9.460 fő), 13%-nál többet kapott 5,5% (1.113 fő).

A felmérés költségvetésre, intézményszámra, tanulólétszámszámra és foglalkoztatásra vonatkozó adatait ugyanettől a körtől a későbbiekben is szeretnénk bekérni.

Budapest, 1999. június 28.

Varga László
titkár

A törvénymódosítás után...

A parlament június végén pontot tett a közoktatási törvény módosítására. Ezzel a jelenlegi oktatási kormányzat a rendszerváltás óta a negyedik jelentősebb törvényi változtatást hajtotta végre szakterületünkön. A nyári szünetben sok pedagógus, szakszervezeti és intézményvezető kényszerül ismét a változott jogszabályok tanulmányozására. Ehhez a munkához szeretnénk segítséget adni, amikor csokorba szedjük a közoktatási törvény most már elfogadott változásait. Természetesen a teljesség igénye nélkül, hiszen a módosítások számos paragrafust érintenek, és összességükben közel ötven oldal terjedelműek.

Jogi szakértőnk a lap hasábjain néhány változásnál már jelezte a lényegi tudnivalókat. Én azokat az elemeket szeretném érinteni, amelyek tartalmi, pedagógiai szempontból meghatározóak lehetnek.

A törvénymódosítás megítélésem szerint összességében egy, az eddiginél centralizáltabb, szerkezetében egységesebb és a tevékenységében központilag jobban meghatározott, ellenőrzött közoktatást eredményez.

Mire alapozom ezt a megállapítást?

Fontossági sorrend nélkül néhány új elem a törvényből: az Országos Köznevelési Tanács eddigi egyetértési joga véleményezési joggá alakul; rögzítődött a 8+4-es iskolaszervezet; megjelent a kerettanterv, a minőségbiztosítás fogalma; megteremtette a törvény az Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpont létrehozásának feltételét;

sok területen nőtt a miniszter jogköre. Azt hiszem, ennyi is elég a megállapítás igazolására.

Szakszervezetünk a törvény előkészítése során többször elmondta véleményét az elképzelésekről, konzultáltunk a parlamenti pártok képviselőivel. Ezekről és az elért eredményekről a Pedagógusok Lapján keresztül tájékoztattuk is olvasóinkat, tagjainkat.

A törvénymódosítást elfogadta a parlament, a közlönyben megjelent, az intézmények munkáját most már eszerint kell alakítani.

Mi az, ami szerintünk kedvező a változásokban?

- A törvénymódosítás finanszírozási szabálya, amely a két évvel ezelőtti teljes ráfordítás 90%-ban határozza meg az állami hozzájárulás minimumát az eddig 80% helyett, jó változás. Ettől azonban az iskolák helyzete még nem javul. Különösen nem, ha a fenntartók saját forrásokat vonnak ki a rendszerből.
- Ugyancsak jó a tankötelezettségi korhatár 18 évre történő emelése, vagy a 8+4-es iskolaszervezet stabilizálása, ami - remélhetően - nem jár a meglévő nyolc- és hatosztályos gimnáziumok tudatos elszorításával.
- Jó, hogy a törvény a kerettanterv előírásával a tantárgyi keretet is előírja, mert ez csökkentheti a fenntartók és az iskolák közötti finanszírozási vitákat.

- Jó, hogy a törvény megteremti a minőségbiztosítás feltételeit, a közoktatás értékelésének rendszerét.

Ha ennyi minden jó, akkor mi az, ami a parlamentben és azon kívül is vitákat váltott ki? Mi az, ami sokak szerint nem jó a törvénymódosításban?

- Nem jó, hogy a Nemzeti alaptanterv és sok-sok, erre épülő helyi pedagógiai program ennyire háttérbe szorul.
- Nem jó, hogy a kerettantervek belső tartalma, a minőségbiztosítás, a közoktatás értékelésének rendszere miniszteri rendeletek függvénye.
- Különösen nem jó, ha ezek kiadását nem előzi meg széles körű szakmai egyeztetés és vita.

Most, a közoktatási törvény módosítása után bizonyosan sokat kell még vitatkoznunk az értelmezéséről, és sok munkát kell fordítanunk a mintegy tucatnyi miniszteri rendelet előkészítésére az érdekegyeztetés minden színterén.

Kérjük, írják meg észrevételeiket, véleményüket a törvénymódosításról, annak várható vagy már tapasztalt hatásáról. Segítik ezzel lapunk szerkesztését is, hiszen szakértők bevonásával reagálhatunk a többeket érdeklő felvetésekre. De segítik szakszervezetünk érdekérvényesítő munkáját is a gondok jelzésével.

Az új tanévben, az új törvénnyel mindenkinek jó munkát kívánunk.

Varga László
titkár

TÁJÉKOZTATÓ az 1999/2000. tanév rendjéről

Az oktatási miniszter 22/1999. (VI.9.) számú rendelete (megjelent az Oktatási Közlöny 1999/20. számában) szabályozza az előtűnk álló tanév rendjét. Rövid tájékoztatónkat elsősorban az időpontokra figyelve állítottuk össze. Íme a XX. század utolsó tanévének keretei:

A tanév kezdőnapja 1999. szeptember 1., zárónapja 2000. augusztus 31.

A *szorgalmi idő* (tanítási év) első napja 1999. szeptember 1. (szerda), utolsó napja 2000. június 16. (péntek). (A szükséges tanítási napok száma a közoktatási törvény előírása szerint 185.)

Az iskola utolsó, befejező évfolyamán az utolsó tanítási nap 2000. május 12. (közép-iskolákban).

Az első félév 2000. január 28-ig tart. Az első félév eredményeiről az értesítést február 4-ig kell kiadni.

Az első és a második félév lezárását követően 15 napon belül az iskoláknak nevelőtestületi értekezleteken kell elvégezni a pedagógiai munka elemzését, értékelését, hatékonyságának vizsgálatát.

A szorgalmi idő alatt a nevelőtestület a tanév helyi rendjében meghatározott pedagógiai célra 6 munkanapot - tanítás nélküli munkanapként - használhat fel.

A *téli szünet* 1999. december 23-31 között lesz. A szünet

előtti utolsó tanítási nap december 22. (szerda), a szünet utáni első tanítási nap 2000. január 3. (hétfő).

A *tavaszi szünetre* 2000. április 17-25 között kerül sor. A szünet előtti utolsó tanítási nap április 14. (péntek), a szünet utáni első tanítási nap húsvét után, április 26-án (szerdán) lesz.

A tankötelesek beiratkozását 2000. március 1-je és április 30-a között kell meghirdetni az illetékes önkormányzatoknak.

A rendelet szabályozza a felvételi eljárás rendjét. (Tájékoztatónkban ezzel nem foglalkozunk.)

A *tanév végi érettségi, szakmai (képesítő) írásbeli* vizsgák kezdő napja:

- a nemzetiségi és két tanítási nyelvű középiskolákban 2000. május 12.

- a gimnáziumok és szakközépiskolák nappali tagozatán 2000. május 15.

- a gimnáziumok és szakközépiskolák esti és levelező tagozatán 2000. május 29.

A közös írásbeli felvételi-érettségi vizsgák ideje 2000. május 22-23-24.

A *szóbeli érettségi, szakmai (képesítő) vizsgákat* a nappali tagozaton június 13-23 között, az esti és levelező tagozaton június 19-30 között kell megtartani.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Szakszervezetek Együttműködési Fóruma Nyugdíjasválasztmányának "Idősek Nemzetközi Éve" Programbizottsága

"Nagyszülők és unokák ..."

címmel irodalmi pályázatot hirdet a két korosztály tagjai számára.

A pályázat célja:

A társadalom figyelmének ráirányítása arra, hogy az ifjúság érzelmi nevelésében, személyiségformálásában meghatározó a nagyszülők, idősek iránti tisztelet, megbecsülés; a két korosztály kapcsolatának erősítése.

Pályázati feltételek:

- A pályázaton a két érintett korosztály tagjai vehetnek részt.
- A pályázat témáját a megadott témakörön belül a pályázó szabadon dönti el. Műfaja vers vagy prózai mű lehet (karcolat, elbeszélés, mese, riport stb.).

- A pályamunkák terjedelme 1-3 gépelt oldal (oldalanként 28-30 sor, soronként 60 leütés). A pályamunkát 5 példányban sokszorozva kérjük beküldeni a következő címre:

Pedagógusok Szakszervezete Országos Nyugdíjasválasztmány
1068 Budapest, Városligeti fasor 10.

A borítékra írják rá: "Nagyszülők és unokák ..." pályázat.

A borítékban külön papíron szerepeljen a pályázó neve, kora, pontos lakáscíme, amely adatokat a zsűri bizalmasan kezeli.

Beküldési határidő: 1999. november 1-je.

- Más szervekhez, intézményekhez már benyújtott pályázattal, nyomtatásban megjelent írással nem lehet pályázni!

A pályamunkák elbírálása:

A határidőre beérkező és a pályázati kiírásnak megfelelő pályamunkákat a SZEFG Programbizottsága által felkért szakértői zsűri bírálja el. Pályamunkát vissza nem küldünk!

Pályadíjak:

I. díj 5.000 Ft-os könyvutalvány, II. díj 4.000 Ft-os könyvutalvány, III. díj 3.000 Ft-os könyvutalvány.

A zsűri fenntartja a jogot a pályadíjak esetleges visszatartására, számának emelésére, különdíj kiadására - a pályaművel színvonalától függően.

A legértékesebb pályamunkákat a SZEFG, illetve tagszervezetei saját újságaikban teszik közzé.

A *pályadíjak átadására* 1999. novemberében Budapesten, a SZEFG székházában az Idősek Nemzetközi Éve tiszteletére rendezendő emlékülésen kerül sor.

Budapest, 1999. szeptember 1.

SZEFG Nyugdíjasválasztmánya
"Idősek Nemzetközi Éve" Programbizottság

KÖZLEMÉNY LAPUNKRÓL

A régi formában, de megváltozott tartalommal megjelenő Pedagógusok Lapját településenként minden alapszervezetünknek - a hírlevél korábbi címlistája alapján - ingyen megküldjük. A PSZ szervezetei tehát előfizetés nélkül kapják meg a lapot, mégpedig településenként egy címre postázva. Az egyes intézményekhez a PSZ települési szervezetei juttatják el.

Mint ahogy azonban számos önkormányzat, oktatási és kulturális intézmény, valamint egyéni érdeklődő is szeretne hozzájutni a PSZ sajtóorgánumához, ezt - előfizetés ellenében - eljuttatjuk hozzájuk.

Az évi előfizetési ár 2.400 forint, amelyet egy összegben kérünk. Az intézmények banki átutalással (számlaszám: 11707024-20100456) fizethetnek elő, az egyéni érdeklődőknek pedig - megrendelő levelük alapján - csekket postázunk. Csak a befizetés megérkezését követően, utólag tudunk számlát küldeni.

Továbbra is szívesen fogadjuk a hirdetéseket a következő fizetési feltételekkel: egész oldalas hirdetés (A/4-es formában, fekete-fehérben) 80.000 forint, fél oldalas 40.000, negyed oldalas 20.000 forint. Az apróhirdetés közlési ára: szavanként 30 forint. Minden egyes díjtételt 25 százalékos áfa terhel.

TANÉV ELEJI KÉPZÉS-KONZULTÁCIÓ AZ ORSZÁGOS VEZETŐSÉG TAGJAINAK

A PSZ Országos Vezetőségének tagjai augusztus 26-27-én Balatonalmádiban találkoztak, hogy aktuális kérdésekről tájékozódjanak, tanácskozzanak.

A Munka törvénykönyve, a Kjt. és a közoktatási törvény módosításával, az ezzel összefüggő érdekvédelmi feladatokkal dr. Selmeciné dr. Csordás Mária és dr. Simon Zsuzsa jogi szakértők vezetésével folyt a konzultáció. Borbáth Gábor főtitkár az országos érdekegyeztetés aktuális ügyeiről, köztük a jövő évi költségvetési várakozásokról szólt.

Magas színvonalú, nagy érdeklődéssel kísért előadást hallhat-

tak az OV tagjai Szivák Judittól (ELTE Neveléstudományi Tan-szék) "Minőségbiztosítás, -fejlesztés a közoktatásban" címmel. (A Pedagógusok Lapja októberi számában az előadás alapján e témáról részletes anyagot közlünk.)

A közoktatásban foglalkoztatottak létszámának, bér- és kereseti viszonyainak alakulásáról Borbola István (JATE Továbbképző és Szolgáltató Intézet) adott alapos elemzést. Fontos összefüggésekre, tendenciákra világított rá. Az előadás témájában készített anyagát lapunk 9-16. oldalán tesszük közzé.

LEVELEK ÉS VÁLASZOK

Olvasóink tapasztalhatták, hogy szakszervezetünk vezetősége a tagság különféle országos gondjait rendszeresen levélben is tudatja az illetékes kormányzati szervekkel. Postaládánk azt bizonyítja, hogy szavunk többnyire nem marad válasz nélkül, noha az a kért megoldás helyett olykor-olykor inkább kimagyarázódik. De mindenképpen annak a jele, hogy érdekvédelmi mozgalmunk nemcsak névben él, hanem fáradhatatlanul cselekszik is, mégpedig tekintéllyel.

Alább lapunk 5-6. számának megjelenése óta keltezett levelezésből közlünk olykor csak utalásszerű összeállítást.

Legyen méltó megtisztelés!

A PL idei 4. számában jelent meg az a levél, melyet Borbáth Gábor főtitkár és Tánczos Istvánné, a PSZ Országos Nyugdíjas-választmányának elnöke írt az oktatási miniszternek, kérve, hogy segítsen rendet teremteni a nyugdíjas pedagógusok jubileumi diplomájának adományozási zűrzavarában.

Levelünkre Kiss Ádám helyettes államtitkár a többi közt ezeket írta főtitkárunknak:

A hatályos jogszabályok a díszoklevélhez anyagi támogatás biztosítását soha nem írták elő, azonban a tárcá az éves költségvetés függvényében hozzájárult - de csak a pedagógusképző - felsőoktatási intézmények e célú feladataihoz. (...)

Tekintettel arra, hogy a közoktatásban dolgozott pedagógusokról van szó, a közoktatás előirányzatainak terhére ebben az évben is mintegy 40 millió forinttal járult hozzá az Oktatási Minisztérium a pedagógus díszdiplomák támogatásához.

Előttünk is ismeretes, hogy a közel 3000 pedagógus számára, figyelembe véve a társadalombiztosítási járulék-fizetési kötelezettséget, ez a juttatás rendkívül kevés. A tárcá költségvetésében további kötelezettséget azonban nem tudunk vállalni, ugyanakkor információink szerint a helyi önkormányzatok néhány helyen további segítséget nyújtanak az eredményes életút méltó elismeréséhez.

Ezúton kérem a jó kezdeményezések erősítésében a Pedagógusok Szakszervezetének támogatását is.

*

A nem pedagógus közalkalmazottak béremelése

Legutóbbi kongresszusunk óta mind a nevelőtestületekben, mind lapunkban állandó téma a nem pedagógus közalkalmazottaknak béremelése, ama bizonyos 13%. Hogy ez mennyire csak porhintés számos helyen, arról ugyancsak gyakorta szólt a nyomtatott és elektronikus sajtó, és szívós rendszerességgel a PSZ, mégpedig minden szinten. Az elégedetlenség megnyilvánulása volt a tiltakozó aláírások szakszervezet kezdeményezte gyűjtése is. Amint legutóbbi számunkban közöltük, ezeket szakszervezetünk vezetősége - levél kíséretében - május 12-én adta át Pokorni Zoltán miniszternek.

A miniszter megbízásából Környei László helyettes államtitkár válaszolt. Íme a levél zárószakasa:

A felmérés első tapasztalatai alapján úgy ítéljük meg, hogy az önkormányzatok a nehezedő anyagi körülményeik ellenére, döntő többségükben eleget tettek az Oktatási Minisztérium ajánlásában foglalt kérésének, és igyekeztek megadni a 13%-ot, vagy ahhoz közeli bérfejlesztést 1999-ben.

Javasolom, hogy az egész közalkalmazotti bérhelyzet elemzésére és a 2000. évi elképzelések egyeztetésére az Érdekegyeztető Tanács, illetve a szakszervezet-OM-találkozón térjünk vissza.

*

Néhány sürgős, időszerű feladat

PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE
FŐTITKÁRA

Pokorni Zoltán
oktatási miniszter úr

Tisztelt Miniszter Úr!

A Pedagógusok Szakszervezete főtitkáraként fontosnak tartom, hogy néhány kérdésben közvetlenül forduljak Miniszter Úrhoz.

Az Oktatási Minisztérium Közigazgatási Államtitkára 1999. június 7-én megküldte az Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpontokról szóló kormányrendelet tervezetét. Az észrevételeket június 11-én 12 óráig várta. Ilyen horderejű kérdésben érdemi szakmai véleményt ennyi idő alatt szinte lehetetlen kialakítani. Szervezetünk ennek ellenére elküldte megjegyzéseit, de a leghatározottabban jeleztük, hogy ezt az eljárást elfogadhatatlannak tartjuk. Kérem Miniszter Urat, hívja föl munkatársai figyelmét arra, hogy megfelelő határidőt biztosítva, adják meg az érdemi együttműködés lehetőségét.

Fontosnak tartanám, hogy a 2000. évi költségvetésről és a közoktatásban dolgozók keresetemelésséről a szakmai előkészítő tárgyalások minél hamarabb elinduljanak. Miniszter Úr szándékát, hogy legyen jelentős keresetemelkedés, természetesen üdvözlöm. A mérték kérdésében azonban csak akkor lehet megállapodni, ha tisztázott a jövő évi infláció reális értéke, és kiszámítható az adó- és a járulékszabályok hatása. A Pedagógusok Szakszervezete a közoktatásban dolgozó valamennyi alkalmazottnak - törvényben garantált módon, minden keresetelémére kiterjedő - olyan keresetemelkedését támogatja, amelynek forrása is biztosított a 2000. évi

költségvetésben. Várom, hogy az érdemi szakmai előkészítő tárgyalások minél hamarabb megkezdődjenek.

Mint azt már szóban jeleztem, szívesen látnánk Miniszter Urat a PSZ Országos Vezetőségének tanévnyitó értekezletén, amelyre szeptember elején kerül sor. Kérem, hogy fogadja el meghívásunkat. Bízom abban, hogy ekkor már a jövő évi keresetemelkedés részleteiről is szót tudunk váltani.

Budapest, 1999. június 21.

Üdvözlettel:
Borbáth Gábor főtájtár

Borbáth Gábor főtájtárnak a miniszter úr megbízása alapján a levélben felvetett kérdésekre a következő tájékoztatást adta Környei László államtitkár:

Amíg nem késő...

PEDAGÓGUS NYUGDÍJPÉNZTÁR

Oktatási Minisztérium
Pokorni Zoltán miniszter úr részére
Budapest

Tisztelt Miniszter Úr!

A pedagógusok, a közoktatásban dolgozók kereseti viszonyait, az elmúlt évtized negatív folyamatait, továbbá az ideai béremelések ellentmondásait, valamint a adójogszabály-változások kedvezőtlen hatását valamennyien jól ismerjük.

Úgy vélem, mindnyájan érdekeltek vagyunk abban, hogy a jövő évi módosítások ne érintsék hátrányosan ezt a réteget. A helyzet ismeretében mint a Pedagógus Nyugdíjpénztár elnöke arra kívánom felhívni Miniszter úr figyelmét, hogy a különböző tervezetekben megfogalmazott, az önkéntes nyugdíjbiztosítást ösztönző 50%-os adókedvezmény megszüntetésére (csökkentésére) vonatkozó pénzügyi szándék milyen káros következményekkel járna.

Az elmúlt három évben több tízezer pedagógus, közoktatási munkavállaló - felismerve a kedvező lehetőséget - vállalt önkéntes nyugdíjbiztosítást. Ily módon az adókedvezménnyel támogatott előtakarékossággal esélyt teremtenek arra, hogy nyugdíjas éveiket ne terheljék a mindennapi megélhetési gondok.

Az önkéntes nyugdíjpénztár tagjai elsősorban 45-50 éves kor feletti kollégáink, azok, akiket már az ideai adójogszabály-változások is a legkedvezőtlenebbül érintettek. (Családi adókedvezményt felnőtt gyermekeik után már nem kaphatnak, és az adójóváírást sem vehetik igénybe az egymillió forintos határ átlépése miatt. Ráadásul jó részük szeptembertől kezdődően elveszíti a minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítést is.) Indokolt és érthető tehát érzékenységük minden olyan változtatási szándékkal

Az Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpontokról szóló kormányrendelet véleményezésére valóban rövid idő volt, azonban az új parlamenti ülésrend, valamint a szünet előtti utolsó kormányülés időpontja (1999. június 29.) miatt gyorsított eljárás keretében tudtuk teljesíteni a feladatot. A jövőben törekedni fogunk arra, hogy a szakmai egyeztetések során az érdemi munkát jól előkészítsük.

A 2000. évi költségvetés előkészítő munkálatai elkezdődtek. A tervezet kimunkálása kapcsán természetesen számítunk a pedagógus-szakszervezetekkel való együttműködésre is, különös tekintettel a keresetemelkedésre. A tárgyalások megkezdését a lehető legkorábbi időpontra fogjuk kitűzni.

szemben, mely e jelentős számú pedagógusréteget hátrányos helyzetbe hozza.

A helyzet reális megítéléséhez tudni kell azt is, hogy sok intézményfenntartó önkormányzat, munkáltató a kedvező adó- és járulékfizetési konstrukció miatt támogatja az önkéntes nyugdíjpénztár tagjait. A Pedagógus Nyugdíjpénztár több száz olyan szerződést kötött, amelynek révén havi 1.000-2.000 forintos támogatást kap egy-egy nyugdíjpénztár-tag. Nyilvánvaló, hogy e segítőkészség is csökken a kedvezőtlen változások hatására.

Nem közömbös önkéntes nyugdíjpénztárunk milliárdos nagyságrendű, hosszú távú - elsősorban állampapír-alapú - megtakarításának gazdaságélénkítő szerepe. Ám pedagógusként még jelentősebbnek tartom azt a hatást, amelyet az öngondoskodás e formája a tanár, a tanító szemléletére, s ezáltal nevelő-oktatómunkájára gyakorol. Ezért is nagyon fontos tehát az adókedvezmény ösztönző erejének megőrzése.

Kérem Miniszter urat, hogy mindezt vegye és vetesse figyelembe, amikor a jövő évi költségvetésről, adóügyekről tárgyalnak kormányzati szinten.

Budapest, 1999. július 6.

Tisztelettel:
Árok Antal
az Igazgatótanács elnöke

Válaszként Sió László kabinetfőnök a többi közt hangoztatta:

Az önkéntes nyugdíjbiztosításhoz kapcsolódó adókedvezmények kétségtelenül előnyt jelentenek az egyén számára. A törvényhozóknak viszont az egymásnak gyakran ellentmondó érdekeket összevetve kell a döntéseket mérlegelni.

Szakminisztériumunk vezetése az érdekvédelmi szervek véleményét is figyelembe véve, a jövőben is privilegizálni kívánja a pedagógusérdekeket, ennek megfelelően álláspontunk kialakításában - lehetőség szerint - az Ön által javasoltakat is figyelembe vesszük.

A székesfehérvári panaszhoz

Lapunk legutóbbi 5-6. számában közreadtuk a székesfehérvári iskolák összevonásáról, illetve megszüntetéséről szóló tervezetet és azt a panaszt, melyet a megyei vezetőség a megyei közigazgatási hivatalhoz küldött. Közzöljük a válasz teljes szövegét.

Tisztelt Asszonyom!

Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése Stabilizációs programjával kapcsolatos döntések törvényességi ellenőrzését folyamatosan ellátjuk. E körben a közgyűlés az Önök által jelzett 137/1999. (IV. 22.) Kh. számú határozatán túlmenően az 1999. május 27-én és 1999. június 25-én tartott ülésén többirányú döntést hozott.

A közgyűlés intézményalapítói, irányítói jogkörében született döntései jogszabályszerűségének maradéktalan biztosítása érdekében dr. Szabó Katalin jegyző asszonnyal tárgyalásokat folytattunk, s folytatunk. Az egyes jogszabálysértő döntések módosítására vonatkozó javaslatokat a közgyűlés soron következő rendes ülésén fogja tárgyalni.

A törvényességi ellenőrzés lezárásáról, annak eredményéről - az Önök által felvetett szempontokra részletesen kitérve - legkésőbb a tanév kezdetéig külön írásban tájékoztatom.

Székesfehérvár, 1999. augusztus 6.

Üdvözlettel:
Dr. Gelencsér József hivatalvezető

Megjegyzés: A megígért tájékoztatásra a következő számunkban visszatérünk.
(A szerk.)

Az Európai Szakszervezeti Szövetség kongresszusa

Helsinkiben ülésezett június 29. - július 2. között az Európai Szakszervezeti Szövetség (ESZSZ) kongresszusa. Ezen konföderációnk, a SZEZ delegációja is részt vett, amelynek vezetője dr. Szabó Endre elnök, egyik tagja Borbáth Gábor alelnök, a PSZ főtitkára volt. A találkozón megjelent Romano Prodi, az Európai Bizottság kijelölt elnöke, aki felszólalásában az európai integráció motorjának nevezte a szakszervezeteket.

A kongresszusi tanácskozás középpontjában a munkaügyi kapcsolatok európai rendszerének és az európai szociális modell kialakításának kérdései álltak. Mindkettő olyan téma, amely a hazai szakszervezetek, köztük a PSZ számára is fontos tennivalókat ad, követendő irányokat jelöl ki.

A kongresszus teljes anyagának, valamennyi határozatának bemutatására nincs lehetőségünk. Néhány kiemelésre vállalkozunk csupán, és a finn miniszterelnök,

Paavo Lipponen kongresszuson elhangzott beszédéből szemelvényezünk. Mondanivalójának külön súlyt ad, hogy ő az Európai Unió soros elnöke. Megtiszteltetésnek és a miniszterelnöki, EU-elnöki tisztségével összeegyeztethető, fontos feladatának tekintette a kongresszuson való részvételt, a véleménynyilvánítást és az európai országok szakszervezeti vezetőivel való találkozót. Térésünk miniszterelnökei tanulhatnak tőle!

Részletek az ESZSZ-kongresszus határozataiból

A kongresszus megbízza az Európai Szakszervezeti Szövetséget, hogy

- folytassa a nyomásgyakorlást az európai szintű szociális szabályozás érdekében, teljes mértékben kihasználva a szociális párbeszéd és az európai keretmegállapodások által nyújtott lehetőségeket;
- munkálkodjon az európai foglalkoztatási paktum megkötése érdekében, mely valós társadalmi egyeztetésre épül;
- készítse elő az ESZSZ tagszervezetei számára a szakszervezeti tagság kölcsönös elismerésének chartáját;
- védje és támogassa a közszolgáltatásokat az ESZSZ chartája alapján;

- lépjen fel azért, hogy az európai szociális modell alapvető elemei beépüljenek az Európai Unió egyezményébe és a releváns európai törvénykezésbe, valamint politikába;

- továbbra is működjön együtt a nemzetközi szakszervezeti mozgalommal abban a kampányban, amely arra irányul, hogy kerüljenek beépítésre minden, a nemzetközi kereskedelmet és gazdasági kapcsolatokat szabályozó megállapodásba a vonatkozó ILO-konvenciókra épülő szociális záradékok, valamint hogy nemzetközi szakszervezeti akciók induljanak a multinacionális vállalatoknál alkalmazandó viselkedési kódexek kialakítása érdekében, a munkavállalói jogokról, a munkaügyi normákról, illetve a "szociális címke" létrehozásáról.

Részletek a finn miniszterelnök beszédéből

Tisztelt Kongresszusi Küldöttek!

Az európai szakszervezetek együttműködése bátorító példát nyújt az együtt munkálkodás sikeres és úttörő módjára a változó Európában. A múltban nagy kihívást jelentet a szakszervezeti mozgalom számára az, amikor az Európai Közösség bevezette az áruk, a szolgáltatások, a tőke és a munkaerő szabad mozgását. Következésként nyilvánvalóvá vált, hogy a szakszervezeti tevékenységet nem lehet kizárólag nemzeti alapra helyezni.

Az Európai Gazdasági és Monetáris Unió fontos távlatot ad az Európát egyre inkább átfogó tevékenységünknek. Az EURO létrehozása után a gazdasági politika koordinálása még fontosabbá válik. Ugyanakkor változik a szakszervezetek tevékenységének irányultsága, és a közös cél meghatározása iránti igény növekszik. Ez az európai szociális partnerek és a tagországok közötti szorosabb együttműködés szempontjából is szükséges, amely, remélem, erősödni fog. (...)

A foglalkoztatáspolitikai jövőben elérendő sikere szempontjából egyetemes feladatot jelent az oktatási rendszer javítása, beleértve a felnőttoktatást is. Az oktatási rendszernek hosszú távon szellemi forrásokkal kell ellátnia a gyorsan változó termelői szektort. Egész életen át tanulni — ez csak jelszó marad, ha nem nyújtunk az alapoktatásnál kezdve minden állampolgárnak megfelelő alapot ehhez.

Az állandó munkahely megteremtését úgy lehet előmozdítani, hogy biztosítjuk a foglalkoztatáspolitikai és a vállalkozást előmozdító lépések összhangját. A béremeléseknek és a termelékenységnek együttesen kell fejlődniük. Meg kell próbálni a munkaerőre háruló adóterhek csökkentését. Javításra szorul a munkaerő mobilitása, és hangsúlyt kell kapnia az aktív intézkedések fontosságának a foglalkoztatáspolitikában.

Az Európai Unió teljesen új helyzet előtt áll. A fokozódó integráció, s különösen az egységes valuta bevezetése egyre inkább világossá teszi, hogy valamennyien osztozunk az Európa sikere iránti felelősségben.

Ezért a gazdaságpolitika fokozottabb koordinálása, együttműködés az adópolitika ügyeiben, és a közös európai foglalkoztatás-

stratégia kialakítása kiemelkedő feladatként jelentkezik az Unió működésében, s rendszeresen napirenden szerepel majd az Európa Tanácsban. (...)

Az Európai Unió kibővítése az egyik legfontosabb kihívás lesz a most kezdődő finn elnökség idején. Az Európai Unió fejlesztése és kibővítése a legfontosabb — a kontinensünket megváltoztató — folyamat. Ez az európai munkavállalók és szakszervezetek számára is fontos. Az európai integrációnak közvetlen és közvetett hatása van a munkavállalók munkakörülményeire és részvételi jogára, úgyszintén a környezetvédelem színvonalára. Rendkívül fontos, hogy az EU bővítése olyan módon menjen végbe, hogy az ne zavarja az integráció mélyülő folyamatát. Pozitív lehetőséget kell nyújtani mind a jelenlegi, mind a jövőbeni EU-tagállamoknak. Jól kell meghatározni és alkalmazni a csatlakozási tárgyalások megkezdésének és a tagsági kritériumok teljesítésének feltételeit. Úgyszintén meg kell értenünk, hogy az EU kibővítése a jelen idők legfontosabb békevállalkozása, visszatérés az európai integráció gyökereihez.

Az elnöksége ideje alatt Finnország törekedni fog arra, hogy az Uniónak mint európai és nemzetközi tényezőnek a pozícióját erősítse. Az Amszterdami Szerződés révén az Unió új hatáskörrel és eszközökkel rendelkezik a közös kül- és biztonságpolitikában és válságkezelésben. Finnország támogatja e lehetőségek és eszközök felhasználását és továbbfejlesztését oly módon, hogy bővüljenek az Unió lehetőségei a közös biztonságunk iránti felelősség viselésében. (...)

Az elnökség időszakában Finnország intézkedéseket fog kezdeményezni a tanács munkamódszereinek reformjára. A Miniszterek Tanácsa hatékonyságának javításával jelezni kívánjuk, hogy az Unió reformja valamennyi intézményét érintő ügy.

Finnország központi célja az elnökség idején, hogy előmozdítsa a gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai és a strukturális reformok koordinálására irányuló folyamatot. Most a gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai céljaira, valamint a strukturális reformokra kell koncentrálnunk, hogy létrehozzuk az integrált egészet a fenntartható fejlődés s a foglalkoztatás színvonalának emelése érdekében.

A PEDAGÓGUS NYUGDÍJPÉNZTÁR EREDMÉNYEI

A jogszabályok arra kötelezik a nyugdíjpénztárakat, hogy eredményeiket, gazdálkodási mutatóikat a mérleg elfogadását követően egy országos napilapban és a Pénzügyi Közlönyben megjelentessék. Lapunkban a Pedagógus Nyugdíjpénztár auditált eredményeit részletesen bemutatjuk. Összevetés céljából azonban több nagy nyugdíjpénztárak hozamát is közreadjuk a Pénzügyi Közlönyben megjelentek alapján.

Bruttó hozam 1998. évre vonatkozóan

fedezeti tartalékra	18,14%
pénztár egészére	17,79%

Nettó hozam 1998. évre vonatkozóan

fedezeti alap	17,62%
pénztár egészére	17,29%

Az előző időszak éves hozamai

	bruttó hozamráta:	nettó hozamráta:
1997:	21,84%	20,97%
1996:	28,50	27,70

A pénztár befektetéseinek piaci értéke (adatok ezer forintban):

1998	669.191
1997	307.481
1996	51.872

A pénztár befektetési formák szerinti megoszlása a tárgyévben és a megelőző években (adatok ezer forintban):

	piaci érték	nyilvántartási érték	
	1998	1997	1996
- házi pénztár: forint- és valutapénztár	460	1.010	610
- pénzforgalmi számla	45.123	17.332	2.684
- hitelintézeti betétszámlán legfeljebb egy évre lekötött pénzösszeg	4.228	3.314	-
- vagyonkezelőnél levő pénzösszeg	-	1.333	-
- a Budapesti Értéktőzsdére bevezetett, jegyzett "A" kategóriájú részvény	15.053	-	-
- magyar állampapír	604.327	284.492	48.578

MUTATÓK

	1998	1997	1996
A gazdálkodást közvetlenül jellemző mutatók			
- tartalékok tárgyévi tagdíj-bevétele/tartalékok tárgyévi összes bevétele	72%	91%	99%
- tartalékok tárgyévi hozam-és kamatbevételei/tartalékok tárgyévi összes bevétele	28%	9%	1%

- bér- és személyügyi jellegű kiadásai/működéssel kapcsolatos tárgyévi költségek és ráfordítások	-	-	-
- igénybe vett szolgáltatások kiadásai/működéssel kapcsolatos tárgyévi költségek és ráfordítások	6%	3%	-
- likviditási tartalék egyes tartalékai/likviditási tartalék záró állománya	likviditási tartalék nem került felosztásra		

Egyéb mutatók

- éves átlagos taglétszám: a negyedéves adatok időszak eleji és végi értékeinek számtani átlagaiból ezen értékek (időszak közepére súlyozott) számtani átlaga	11.154	8.639	4.468
- egyéni számlák állományának éves átlagos értéke: az értékelés zárónapján a pénztártagok egyéni számlái értékének egyszerű számtani átlaga, ezer forint/fő	53	28	7
- egy főre jutó átlagos havi befizetés értéke, ezer forint/fő	2	2	1
- befektetések lejárat szerinti megoszlása (rövid és hosszú lejáratú)			
éven belüli	20%	30%	100%
éven túli	80%	70%	-
Egy főre jutó nyugdíjszolgáltatás átlagos értéke járadék típusonként			
- egy főre jutó egyösszegű szolgáltatás	54	28	0
- egy főre jutó 3 éves járadék	-	-	-

(Megjelent a Magyar Hírlap 1999. július 3-i és a Pénzügyi Közlöny 1999/9. számában.)

ÖSSZEHASONLÍTÓ ADATOK

A pénztár neve	Az 1998. évi nettó hozamráta a pénztár egészére
AB-AEGON önk. és magán	9,3%
Aranykor ABN-AMRO önk.	13,1%
CIB önkéntes	16,2%
Első Magyar Közzolgálati önk.	16,3%

Heller Farkas önkéntes	11%
Hungária Biztosító önkéntes	18,1%
MKB önkéntes	17,2%
NN Biztosító önkéntes	10,3%
Pedagógus Nyugdíjpénztár	17,3%
Winterthur	9,4%

A számok önmagukért beszélnek. A befektetés szempontjából kritikusnak ítélt 1998-ban némelyik nagy pénztár hozama az éves infláció (14,3%) mértékét nem érte el. A Pedagógus Nyugdíjpénztárnak nincs szégyenkezni valója, a legjobbak között van.

KÖZOKTATÁSUNK A XX-XXI. SZÁZAD FORDULÓJÁN

Pedagógusbérek: minőség, mennyiség, lemaradás

ÍRTA: BORBOLA ISTVÁN

Két éve a pedagógusok szószólói még azon berzenkedtek, hogy az 1998. szeptember 1-jétől bevezetésre kerülő *minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítés* rossz megoldás a minőségi nevelő-oktató munkát végzők többletteljesítményének elismerésére. Egyes, a jogi szabályozást és a valós bérhelyzetet nem ismerő kollégák pedig a tájékozatlanság magabiztosságával ráerősítve visszhangozták: minőségértékelési rendszer híján nem lehet eldönteni, ki kapja a keresetkiegészítést, ezért csak arra lesz jó, hogy felesleges bérfeszültséget gerjesszen a nevelőtestületekben. Mondták azt is, hogy az e célra biztosított forrás kevés, következésképpen a minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítés mértékét úgysem differenciáltan fogják megállapítani, nem a minőségi nevelő-oktató munka lesz az odaítélés meghatározója, hanem a szociális rászorultság vagy a "vetésforgó", amelynek alkalmazásával az egyik tanévben a nevelőtestület egyik fele, a következőben pedig a másik fele részesül majd juttatásban. Azok szerint pedig, akik munkateljesítményük alapján korábban sem kaptak kiemelt anyagi elismerést, inkább a garantált illetmények havi összegét kellett volna a rendelkezésre álló forrással megemelni.

A fenti "problémák" kiküszöbölése érdekében az oktatási kormányzat az 1999. évi költségvetési törvényben meglépte mindazt, amire a korábban berzenkedők vágytak. 1999. január 1-jétől 16 %-os, 1999. szeptember 1-jétől 19 %-os szakmai szorzó alkalmazásával kell a pedagógusok fizetési kategóriánkénti garantált illetményét megállapítani. Nyilvánvalóan fedezetbiztosítási okok, de retorikáját tekintve a minőségértékelési rendszer hiánya miatt, 1999. szeptember 1-jével megszűnt a pedagógus munkavégzésért járó keresetkiegészítése, amely meglehetősen nagy és egyre növekvő, jogszabály által garantált fedezettel és felosztási kööttséggel rendelkezett. Új, nemcsak a pedagógusok számára megállapítható keresetelemként megjelent az alacsony fedezettel és laza felosztási kööttséggel bíró kiemelt munkavégzésért járó keresetkiegészítés, amely első ízben 1999. szeptember 1-jétől állapítható meg.

Minden a "Nagykönyvben" megírtak szerint történt, s most tessék, a jótett ellenére a médiában ismét elemi erővel törnek elő a pedagógusérdek-érvényesítő indulatok. A szakszervezetek tiltakoznak mondván, hogy az 1999. szeptember 1-jétől esedékes további 3 %-os garantált illetménynövekedés ellenére a pedagógusok jelentős része 1999 októberében kevesebb fizetést kap majd, mint amennyit 1999. szeptemberében hazavitt. Úgy látszik, valami hiba csúszott a számításokba, valami nincs rendjén a pedagógusbérek körül. Talán a politikai retorikával ellentétben mégsem igaz, hogy jövedelmük érzékelhetően növekedett? Vagy időközben a nagy garra helyeselőik számára is kiderült, hogy a minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítés mégsem volt annyira rossz találmány? Tucatszám sorolhatnánk a kérdéseket, amelyre autentikus választ az érintett pedagógusok adhatnak, s ezt az októberi bértasakok felbontását követően bizonyára meg is teszik.

Persze másoknak sem árt megismerni a pedagógusbérproblémák hátterét, amelyhez e cikkkel is szeretnénk hozzájárulni. A következő megállapítások az önkormányzati közoktatási intézményekben 1999 májusában dolgozó, az összlétszám legnagyobb részét kitevő pedagógusok (161.603 fő) keresetviszonyaira vonatkoznak.

1. Az elemzést a pedagógus minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítésének következményeivel kezdjük. Áttekintjük, hogy: a) Hány pedagógusnak és átlagosan mekkora

összeget jelentett a keresetkiegészítés? b) Megszűnése keresetcsökkenéssel jár-e azok esetében, akik korábban kapták, s a 3 %-os további garantált illetménynövekedés, plusz a kiemelt munkavégzésért járó keresetkiegészítés mellett vajon anyagilag rosszabbul járnak-e? c) Mennyibe került illetve kerül a változás az államnak, továbbá mennyibe került volna 2000-ben, s vajon nyert-e vagy veszített a közoktatás a "minőségi bérügyleten"?

a) A közoktatási törvény korábban hatályos változata szerint a pedagógus minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítését első alkalommal 1998. szeptember 1-jétől kellett megállapítani. Egy nevelési, tanítási évre szólt, de a szabályozás lehetőséget biztosított, hogy ugyanaz a személy több alkalommal is részesüljön a juttatásban. Havi összege nem lehetett kevesebb, mint az akkor érvényes 13.500 Ft pótlékalap 40 százaléka, azaz 5.400 Ft. 1999 májusában - a fent említett körben - 72.206 fő (a pedagógusok 44,7 %-a) részesült (lásd 2. sz. mellékleteket) az erre a célra rendelkezésre álló forrásból. A megállapítás szabályai alapján feltételezhető, hogy megközelítően ennyien kapták 1998. szeptember 1-től és ennyien váltak meg tőle megszűnésekor, 1999. augusztus 31-én.

A "minőségi keresetkiegészítés" egy főre jutó átlaga a vizsgált hónapban országos szinten 6.705 Ft volt, amelyet összevetve a minimálisan kötelező összeggel, az 5.400 Ft-tal, már önmagában is bizonyítja, hogy a pedagógusok differenciáltan részesültek a juttatásból. Ezt támasztja alá az egyes önkormányzat típusok által megállapított keresetkiegészítések havi átlagos összege is. A fővárosban átlagosan, fejenként havi 7.208 Ft-ot kaptak a pedagógusok, amely 502 Ft-tal magasabb az országos átlagnál.

A fedezetfelosztás számításai is arra a megállapításra vezetnek, hogy a pedagógusok minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítését differenciálva állapították meg az intézményekben. A közoktatási törvény e keresetkiegészítés havi fedezetét úgy határozta meg, hogy a közalkalmazotti pótlékalap 25 %-át, a 3.375 Ft-ot be kellett szorozni a jogosultak létszámával, esetünkben a 161.603 fővel (lásd 1. sz. mellékleteket is). A szorzást elvégezve az egy havi fedezet összege: 545.410.125 Ft. Ha ezt elosztjuk az 5.400 Ft/hó minimálisan kötelező összeggel, megkapjuk, hogy differenciálás nélkül hányan kaphattak volna keresetkiegészítést. Az eredmény: 101.002 fő, amelyet összevetve a minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítésben ténylegesen részesülő 72.206 fővel, jól látszik, hogy 28.796 fő minimálisan kötelező összegét használták fel differenciálásra az intézmények. Ez az összeg 155.497.725 Ft, amely az összes rendelkezésre álló fedezet 28,5 %-a. Tehát nem csak éppen hogy differenciáltak, hanem jelentős különbségek keletkeztek az egyes pedagógusok keresetkiegészítései között!

A fenti helyzetet ismerve a pedagógus minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítésének megszűnésével kapcsolatban jogosan vetődhet fel a kérdés, hogy a 3 %-os további garantált illetménynövekedés ellenére csökken-e, s ha igen, átlagosan milyen mértékben csökken, a korábban érintett 72.206 főnek (a pedagógusok 44,7 %-ának) az eseti juttatásokat nem tartalmazó keresete 1999. szeptember 1-jétől?

b) A költségvetési törvény szerint az új jogcím: a kiemelt munkavégzésért járó keresetkiegészítés havi fedezete 1.500 Ft, szorozva a pedagóguslétszámmal, 161.603 fővel: 242.404.500 Ft/hó. Csak a pedagógus minőségi munkavégzésért járó kereset-

kiegészítésében korábban részesülő 72.206 főt figyelembe véve (ezzel a létszámmal osztva a fedezetet), az egy főre jutó összeg 3.367 Ft/hó. Nyilvánvaló, hogy ez a számítás azon a feltételezésen alapul, hogy az 1999/2000. tanévben ugyanazok kapják a *kiemelt* munkavégzésért járó keresetkiegészítést, mint akik az 1998/1999. tanévben a *minőségi* munkavégzésért járó keresetkiegészítést kapták. Ha ezt a hipotézist nem alkalmazzuk, nem is kellene számításokat végezni, hiszen triviális lenne a nagyarányú keresetcsökkenés. Mivel a "minőségi kereset" egy főre jutó havi átlaga 6.705 Ft volt, 1999. szeptember 1. után csak akkor nem keresnek majd kevesebbet az érintettek, ha a 6.705 Ft mínusz a 3.367 Ft különbségét, a 3.338 Ft-ot a 3 %-os garantált illetménynövekedés fedezi. Ez a százalékszámítás szabályai alapján pedig csak azoknál a pedagógusoknál lehet így, akik garantált illetménye 1999. szeptemberében eléri vagy meghaladja a havi 111.276 Ft-ot. Sajnos, a vizsgált rendszerben egyetlen ilyen kollégát sem találtunk, ezért nagy valószínűséggel 72.206 pedagógusnak 1999. szeptember 1. után kisebb-nagyobb mértékben (átlagosan 3.338 Ft-tal) - a 3 %-os garantált illetménynövekedés ellenére is - csökkenni fog az eseti juttatásokat (pl. túlmunkadíj, jubileumi jutalom stb.) nem tartalmazó keresete.

Nincs ok feltételezni, hogy a pedagógus minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítését nem a nevelőtestületek szakmai mozgatói, "motorjai" kapták. Az átlagösszeg alapján az is nyilvánvaló, hogy a minőségi munkát végzők között szép számmal lesznek, akik 10.000 Ft-ot is meghaladó összeget veszítenek. Nem téved tehát nagyot, aki azt állítja, hogy ez a "pedagógus minőségi bérügylet" (a minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítés megszüntetése) azoknak okoz kárt, akik a nevelőtestületek kiválóságai, és talán azok járnak ismét jól, akik korábban is csak átlagos vagy átlag alatti színvonalon teljesítettek.

c) Ha csupán az a) bekezdés végén megfogalmazott kérdésre keresnénk a választ, meglehetősen egyoldalúan közelítenénk meg a helyzetet. A valódi kérdés nem az, hogy a 3 %-os garantált illetménynövekedés ellenére csökken-e a pedagógusok 44,7 %-ának az eseti juttatásokat nem tartalmazó keresete, hanem az, **hogyan mehetett bele a szakma egy olyan fiskális megoldásba, amelynek következményeként egy, már a rendszerben lévő jelentős jövedelem-összetevőt megszüntettek, és e forrás felhasználásával kvázi a minőségi munkát végző pedagógusokkal fizettették ki társaik és a maguk minimális, 3 %-os garantált illetmény-növelését?** Először azt vizsgáljuk meg, mekkorát "buktunk" 1999-ben, majd azt, mit veszítünk a 2000. évben?

Az eredeti jogi szabályozás alapján a minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítés havi fedezetét 1999. augusztus 31-ig a pedagóguslétszám és a pótlékalap 25 %-ának szorzata képezte: $161.603 \times 3.375 \text{ Ft/hó} = 545.410.125 \text{ Ft/hó}$, majd 1999. szeptember 1-től a pedagóguslétszám és a pótlékalap 50 %-ának szorzataként kellett volna meghatározni. A havi fedezet - nem számolva lényeges pedagóguslétszám-csökkenéssel - a korábbi forrás dupláját $161.603 \times 6.750 \text{ Ft} = 1.090.820.250 \text{ Ft/hó}$ igényelte volna. Mivel a pedagógusok egy havi garantált illetménye 9.177.285.995 Ft, amelynek 3 %-a 275.318.580 Ft, a kiemelt munkavégzésért járó keresetkiegészítés fedezetigénye pedig $161.603 \times 1.500 \text{ Ft/hó} = 242.404.500 \text{ Ft/hó}$, az együttes igényt bőven kielégítette az eredeti minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítés fedezete (545.410.125 Ft/hó), s még maradt is belőle. A számítás: $275.318.580 \text{ Ft} + 242.404.500 \text{ Ft} = 517.723.080$. A minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítés megszüntetése biztosította, hogy 1999-ben a pedagógusoknak nem kellett odaadni kb. $3 \times (1.090.820.250 - 517.723.080) = 1.719.291.510 \text{ Ft-ot}$. Mivel a 8 havi 16 %-os és a 3 havi 19 %-os garantált illetménynövelés 1999-ben megközelítően 14,654 milliárd forintba kerül (ui. a 4. havi (decemberi) 19 %-ot csak 2000-ben kapják meg), ezért úgy is felfogható, hogy az

eredeti szabályozáshoz képest 1,7 milliárd forintot - a 14,654 milliárd Ft teljes garantált illetményemelés 11,6 %-át - a pedagógusok fizették meg. Arányszámítással igazolható, hogy az évi átlagos garantált illetménynövekedés csak 17 %-os lesz, tehát szó sincs semmiféle 19 %-os növekedésről. Természetesen az is könnyen belátható, hogy a pótlékalap változatlansága miatt nem a kereset, csak annak egyik összetevője, a garantált illetmény növekedett ennyivel.

Nyilvánvaló, ha a pedagógusok jövedelemszerkezete változatlan marad, a pedagógus minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítésének megszüntetése az eredeti szabályozáshoz képest legalább $11 \times (1,09 - 0,518)$ milliárd Ft = 6,3 milliárd Ft költségvetési megtakarítást eredményez 2000-ben. Ez meglehetősen nagy veszteség a pedagógusok számára.

2. A pedagógusok keresetével kapcsolatos nyilatkozatokban nem minden esetben egyértelmű a mi és mennyi kérdése. Vannak akik 19 %-os bérfejlesztésről, mások keresetnövekedésről, megint mások csak évi 17 %-os átlagos garantált illetménynövekedésről beszélnek. Felvetődik az a probléma is, hogy a garantált illetménynövekedés ellenére valószínűleg szép számmal lesznek, akiknek keresete csökkenni fog. Ahhoz, hogy az adott fogalmakat és problémákat mindenki egységesen értelmezze, a tényleges helyzet elemzése előtt indokolt a pedagógusok jövedelemszerkezetének áttekintése.

a) A pedagógusok jövedelme rendszeres és esetenkénti juttatásokból áll.

A rendszeres juttatások meghatározó része a besorolási alapilletmény (a Kjt.-ben garantált illetmény), az ennek százalékában megállapítható további szakképesítés után járó illetmény, valamint a kötelezőóraszám-emelés miatti rendkívüli illetmény, amelyek együtt (mivel a Kjt. bértábláján alapulnak) a besorolási illetményt alkotják. További, a garantált illetménytől nem, csak a pótlékalaptól függő rendszeres juttatások a kötelező és az adható pótlékok, amelyek összege a pedagógusok juttatásainak igen jelentős részét képezi, valamint a keresetkiegészítések és az illetménykiegészítés. (Az 1. pontban leírtakkal összefüggésben itt is érdemes megjegyezni, hogy a minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítés helyett megjelenő kiemelt munkavégzésért járó keresetkiegészítés azért nyeresége a fiskális logikának, illetve a mindenkori költségvetésnek, mert nem függ a pótlékalaptól, következésképpen nem érvényesül benne semmiféle automatizmus.)

Nem rendszeres juttatások: a túlmunkadíj, a jubileumi jutalom, a tizenharmadik havi illetmény, a távolléti díj, az átlagkereset, valamint a végkielégítés, amelyek megállapításához (a jogi szabályozás alapján) figyelembe kell venni a garantált illetményt.

A fentiekből nyilvánvaló, hogy akik azt állítják, a pedagógusok keresete a garantált illetmény éves szinten átlagosan 17 %-os emelése miatt ugyancsak 17 %-ot emelkedett, részben tévednek, mert kihagyják a számításból a garantált illetménytől független pótlékokat (amelyek összege a pedagógusok esetében tetemes jövedelem-összetevő lehet), valamint a keresetkiegészítéseket és az illetménykiegészítést. Továbbá azok az elemzők sem objektívek, akik nagyon keveslik a jövedelemnövekedést, hiszen a garantált illetménynövekedést a további szakképesítés után járó illetményen túl valamennyi esetenkénti juttatás megállapításánál figyelembe kell venni. Mindezek mellett, a tárgyilagosság érdekében meg kell említeni, hogy a pótlékok jelentős része, a keresetkiegészítés, valamint az illetménykiegészítés olyan, mint a kutya vacsorája. Vagy van, vagy nincs, azaz vagy megállapítják, vagy nem (természetesen a jogszabályoktól és a végzett tevékenységektől függően), tehát arra nem igazán számíthatnak a pedagógusok.

b) A korábban feltett mi mennyi kérdésre is az önkormányzati intézményekben dolgozó pedagógusok egyes illetményadatai

(besorolási illetményük és pótlékaik) alapján következtethetünk (lásd 3. sz. melléklet).

A pedagógusok garantált illetménye 1999 májusában a besorolási illetmények és a pótlékok (a pótlékok között figyelembe véve - az egyébként nem pótlék - minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítést) összegének 84,1 %-a volt. **A besorolási illetmény pedig 88,0 %-ot képviselt, amelynek alapján megállapítható, hogy a figyelembe vett juttatás 12 %-át a pótlék és a minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítés tette ki.** Ez utóbbi jogcímhez 4,64 %-nyi kifizetés tartozott, így a pótlékok (12 - 4,64) %-nyi azaz 7,36 %-nyi részt képviseltek. Ebből is látszik, hogy a 3 %-os további garantált illetmény-növekedés 1999. szeptember 1-től nem tudja kompenzálni a 4,64 %-nyi minőségi munkavégzésért járó keresetcsökkenést. Az egy pedagógusra jutó garantált illetmény 54.273 Ft/hó, a besorolási illetmény 56.789 Ft/hó volt, s kötelező pótlékként átlagosan 3.904 Ft-ot, adható pótlékként (beszámítva a minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítést) átlagosan 3.839 Ft-ot (összesen átlagosan 7.743 Ft-ot) kaptak a pedagógusok.

Érdekes képet mutatnak az egyes pótlékfélékhez tartozó átlagos összegek. Csak azokat a pedagógusokat figyelembe véve, akik az adott pótlékban ténylegesen részesültek, az egyes jellemzőbb kötelező pótlékok átlagai: a magasabb vezetői pótlék 32.025 Ft/hó, a vezetői pótlék: 18.896 Ft/hó, az osztályfőnöki pótlék 1.970 Ft/hó, a diákönkormányzatot segítő pótlék 1.958 Ft/hó, a "számítástechnikai pótlék" 4.653 Ft/hó, az idegennyelv-tudási pótlék 10.393 Ft/hó, a munkaközösség-vezetői pótlék 1.940 Ft/hó volt. Az egyes jellemzőbb nem kötelező pótlékok átlagai: felzárkóztatói pótlék 2.435 Ft/hó, kollégiumi pótlék 2.041 Ft/hó, gyermek és ifjúságvédelmi pótlék 2.017 Ft/hó, összevont osztálytanításáért adható pótlék 1.713 Ft/hó, címpótlék 8.159 Ft/hó. Figyelemre méltó, hogy a gyermekekkel, tanulókkal való közvet-

len foglalkozáshoz kapcsolódó pótlékok nagyon alacsonyak (1.940 és 2.435 Ft/hó közötti összegek). A minőségi keresetkiegészítésben részesülők havonta átlagosan 6.705 Ft-ot kaptak.

c) Az illetmények kapcsán szólni kell arról, hogy a rendszer jogkövető magatartása a besorolások terén is kívánnivalókat hagy maga után. Abban bízva, hogy nem adatrögzítési hibáról van szó, kijelenthető, hogy meglehetősen sok "pedagógus" dolgozik olyan fizetési osztályba sorolva, amelyikbe a jogszabály azt nem tenné lehetővé. Például 142 főt találtunk az "A", 265 főt a "B", 1.296 főt a "C" fizetési osztályban (lásd a 3. sz. mellékleteket) is

3. Számításaink szerint a közoktatásban dolgozó pedagógusok keresetének növekedése 1997-ig évről évre jelentősen elmaradt az infláció mértékétől, amit az utóbbi év néhány százalékos reálbér-emelkedése csak kis részben javított. Ennek következménye, hogy amíg 1991-ben a közoktatásban a pedagógus-átlagkereset a nemzetgazdasági átlag fölött volt, ma lényegesen - megközelítően 8-9 %-kal - alatta marad. A pedagóguskeresetek GDP-hez viszonyított aránya is folyamatosan csökkent 1998-ig. Az évi átlagos pedagóguskereset 1991-ben az egy főre jutó hazai GDP 105,8%-a volt, s annak ellenére, hogy ez év januárjától a pedagóguskeresetek növekedtek, számításaink szerint még mindig nem érik el a GDP 77,5 %-át! A nemzetgazdasági ágak kereseti sorrendjében az oktatás, azon belül különösen a közoktatás az utolsók között szerepel (lásd a 4. sz. mellékletet is).

Belátható tehát, hogy nem megoldás a pedagógusbérek költségvetési évenkénti tüneti kezelése. Természetesen a kérdéskör összefügg a közoktatás-finanszírozás reformjával, amelyben nem kizárólag a fejkvóta dominál, hanem a feladatarányos normatív támogatási elv is szerepet kap. Az előrelépéshez valószínűleg a kormányprogramban is meghirdetett komplex felzárkóztatói programra lesz szükség.

Jórészt egyetértve a szerző megállapításaival, a minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítés ügyében szükségesnek tartjuk felidézni szakszervezetünk korábbi, a bevezetés idején hangoztatott álláspontját.

A PSZ mindig is a bérhelyzet egészének rendezését követelte. Emellett szorgalmazta az átlagon felül dolgozó pedagógusok munkateljesítményének, felkészültségének, többletmunkájának elismerését. Több elemű, a felzárkóztatást és a minőségi munka elismerését is szolgáló pedagógus-bérrendszer bevezetését kezdeményezte többször is.

Ezen az elvi alapon a PSZ annak idején kritikával, de támogatta a "minőségi pótlék" bevezetését, mert pluszforrásokat hozott a közoktatásnak. Sőt, 1997 decemberében olyan módosító indítványt kezdeményezett, amely egy fél évvel korábban nagyobb összegeket biztosított volna erre a célra (Orosz István-Szöllősi Istvánné-féle javaslat). Ehelyett azonban a parlament, a kevesebb költségvetési támogatást jelentő Horn Gábor-Szabó Zoltán-indítványt fogadta el.

A szerkesztőség

KÖVETKEZŐ SZÁMUNK TARTALMÁBÓL

- A PSZ JAVASLATA A KÖZOKTATÁS FELZÁRKÓZTATÁSÁRA
- KÖZOKTATÁSUNK A XX-XXI. SZÁZAD FORDULÓJÁN
MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS, -FEJLESZTÉS A KÖZOKTATÁSBAN
Szivák Judit (ELTE Neveléstudományi Tanszék) írása
- A KOLLEKTÍV SZERZŐDÉSEK MÓDOSÍTÁSÁNAK IDŐSZERŰ TENNIVALÓI
Dr. Selmeciné dr. Csordás Mária (PSZ-jogtanácsos) útmutatója
(A Munka törvénykönyve kollektív szerződéssel kapcsolatos szabályainak a közalkalmazotti munkáltatóknál történő alkalmazása több ellentmondást is tartalmaz. Ezek ismertetését és értelmezését nyújtja írásunk.)
- A MAGYAR KÖZOKTATÁS ADATAI NEMZETKÖZI ÖSSZEVETÉSBEN

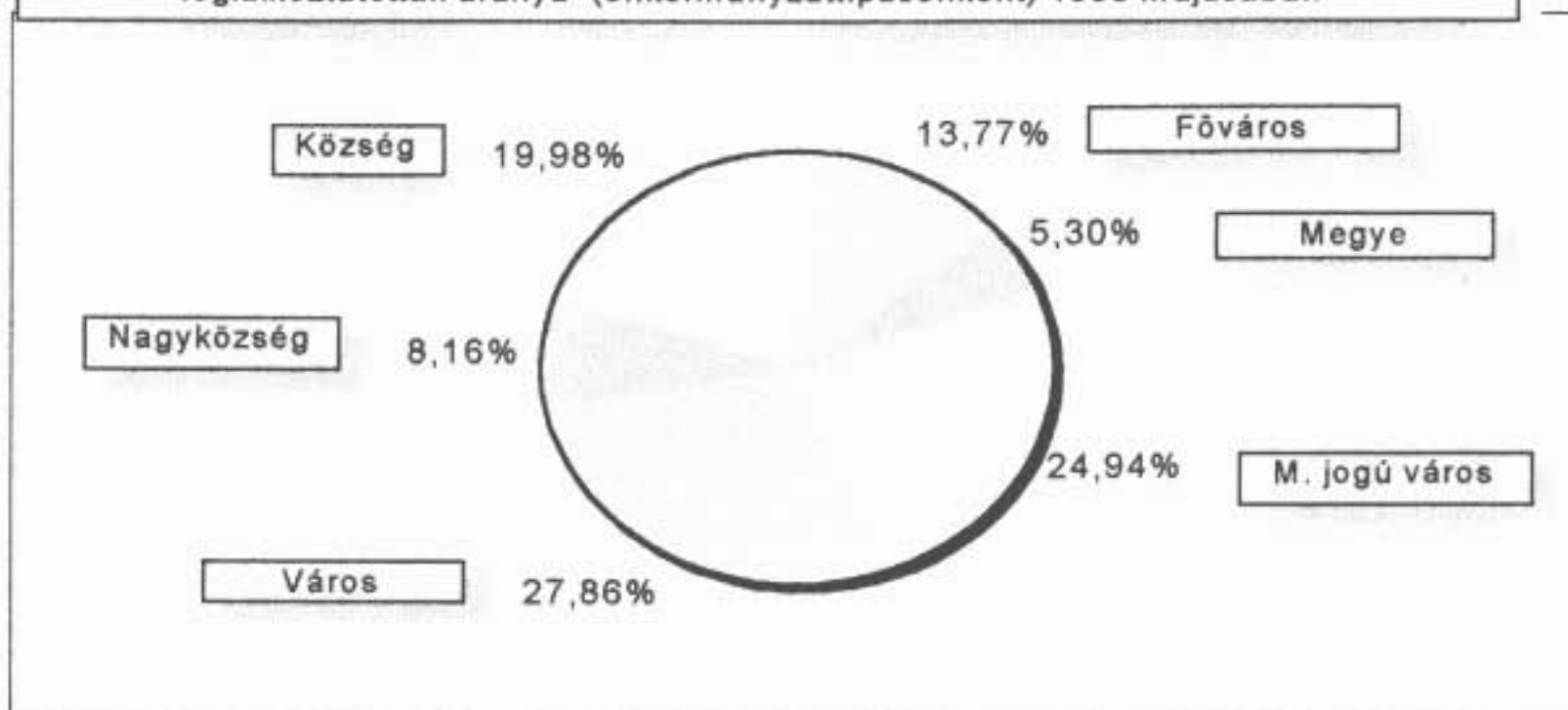
Mellékletek Borbola István tanulmányához

1. a számú melléklet

A helyi önkormányzati intézményekben foglalkoztatott pedagógusok létszáma fenntartótípusonként 1999 májusában

ssz.	Önkormányzat típusa	Rövidítés	Pedagógus létszám	Az összlétszám arányában
			[fő]	[%]
	1	2	3	4
1	Fővárosi és kerületi önkormányzat	Főv.	22 248	13,77%
2	Megyei önkormányzat	Megye	8 557	5,30%
3	Megyei jogú városi önkormányzat	Mjv.	40 307	24,94%
4	Egyéb városi önkormányzat	Város	45 020	27,86%
5	Nagyközségi önkormányzat	Nagykzség.	13 190	8,16%
6	Községi önkormányzat	Kzség.	32 261	19,98%
7	Ország összesen		161 603	100,00%

A helyi önkormányzati fenntartású intézményekben pedagógus-munkakörben foglalkoztatottak aránya (önkormányzattípusonként) 1999 májusában

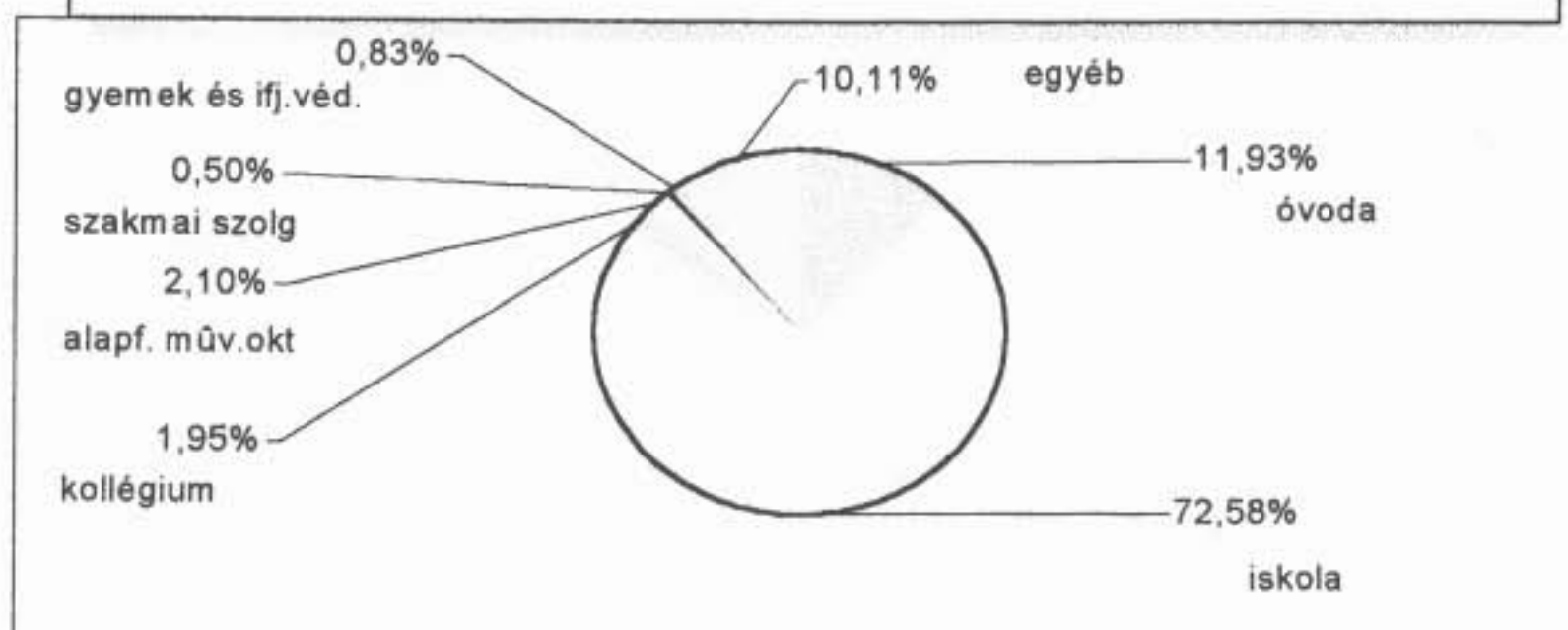

1. b számú melléklet

A helyi önkormányzati intézményekben foglalkoztatott pedagógusok létszáma intézménytípusonként 1999 májusában

ssz.	Az intézménytípus megnevezése	Az intézmény típus rövidítése	Pedagógus létszám	Az összlétszám arányában
	1	2	3	4
1.	Óvoda	Óvoda	19 287	11,93%
2.	Iskola	Iskola	117 292	72,58%
3.	Kollégium	Kollégium	3 148	1,95%
4.	Alapfokú művészetoktatás	Alf.műv.okt.	3 392	2,10%
5.	Pedagógiai szakszolgálat és szakmai szolgálat	Szakmai sz.	802	0,50%
6.	Gyermek- és ifjúságvédelmi vagy szociális intézmény	Gyer. ifj.véd	1 336	0,83%
7.	Egyéb (Pl. ÁMK, többcélú stb.)	Egyéb	16 346	10,11%
	Ország összesen		161 603	100,00%

Pedagógusok önkormányzati intézményenkénti létszámaránya 1999. májusában

2. a számú melléklet

Az önkormányzati intézményekben az egy pedagógusra jutó besorolási illetmény és a kötelező pótlékok összege
1999 májusában

sz.	Önkormányzat típusa	Az egy főre jutó besorolás szerinti havi garantált illetmény és összelevé				Besorolás szerinti kötelező pótlékok egy jogosultja (a pótlékokban részesülők közül egy főre), illetve (az összetételt tekintve) egy pedagógusra jutó havi összege														
		Alapilletmény (garantált illetmény)	További szakképesítés után járó illetmény	Kötelező óraszám emelés miatti illetmény	Az egy pedagógusra jutó havi besorolási illetmény	Magasabb vezetői	Vezetői	Osztályfőnöki	Diákönkormányzatot segítő pedagógus	Gyakorló óvodai és iskolai	Nemzetiség	Térületi	Számítás-technikai	Egyszerre átfutás munká címén adott	Időigény nyelvtudási	Munkaközi-ség vezetői pótlék	Gyógypedagógiai pótlék	Különleges szakképzéssel igénylő munka utáni	A besorolás szerinti kötelező pótlékok egy pedagógusra jutó havi összege	Az egy pedagógusra jutó garantált illetmény és a kötelező pótlékok összege
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1.	Főv.	56 068	1 030	1 657	58 755	34 279	20 708	2 624	2 487	4 539	2 680	0	4 606	0	11 450	2 371	2 339	8 775	3 589	82 344
2.	Megye	56 179	1 284	1 516	58 979	34 588	20 398	1 840	1 874	2 343	2 225	0	4 769	0	10 181	1 723	2 129	9 968	4 556	83 534
3.	Mjv.	55 286	1 224	1 925	58 435	33 121	19 631	1 951	1 974	7 304	2 798	0	4 816	0	10 523	1 902	2 503	12 167	3 427	81 862
4.	Város	54 310	906	1 615	56 831	33 276	19 397	1 959	2 022	1 815	2 928	2 211	4 606	0	9 811	1 898	2 383	10 000	3 520	80 351
5.	Nagyközs.	55 286	1 224	1 925	58 435	32 942	18 887	1 938	2 034	2 330	2 923	2 258	4 652	0	8 592	1 947	2 467	0	3 923	82 368
6.	Közs.	51 858	643	1 121	53 619	29 555	16 404	1 722	1 774	1 733	2 553	2 235	4 551	0	8 765	1 738	2 341	0	5 089	58 698
Országos átlag		54 273	951	1 585	56 789	32 028	18 898	1 970	1 958	4 138	2 742	2 239	4 653	0	10 393	1 940	2 325	9 952	3 904	80 693
Hány főt érintett:		161 603			161 603	6 053	11 104	61 783	3 711	189	2 008	9 078	959	0	967	19 141	8 162	110	161 603	161 603

2. b számú melléklet

Az egy pedagógusra jutó besorolási illetmény és a pótlékok összege 1999 májusában

562.	Önkormányzat típusa	Az egy pedagógusra jutó besorolás szerinti garantált havi illetmény	A besorolás szerinti kötelező pótlékok egy pedagógusra jutó havi összege	Besorolás szerinti adható pótlékok egy jogosultja (a pótlékokban részesülők közül egy főre), illetve (az összeállítását tekintve) egy pedagógusra jutó havi összege									A besorolás alapján meghatározott, egy pedagógusra jutó kötelező és adható pótlékok havi összege	Az egy pedagógusra jutó garantált illetmény és a pótlékok összege
				Felzárkóztatási	Kollégiumi	Különlegesen nehéz körülmények között végzett munka után járó	Összevont osztály	Cimipótlék	Gyermek- és ifjúság-védelmi	Egyéb pótlék	Minőségi munka-végzésért járó	A besorolás szerinti adható pótlékok egy pedagógusra jutó összege		
		[Ft/hó]	[Ft/hó]	[Ft/hó]	[Ft/hó]	[Ft/hó]	[Ft/hó]	[Ft/hó]	[Ft/hó]	[Ft/hó]	[Ft/hó]	[Ft/hó]	[Ft/hó]	[Ft/hó]
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Főv.	58 755	3 589	2 134	3 278	3 783	5 574	8 875	2 421	5 007	7 208	8 493	12 852	70 838
2.	Megye	58 979	4 556	3 578	1 710	1 964	2 104	7 415	2 574	4 755	6 874	4 264	8 819	67 797
3.	Mjv.	58 435	3 427	1 648	1 844	1 427	1 033	7 949	2 019	3 518	6 826	3 696	7 022	65 467
4.	Város	56 831	3 520	3 686	1 985	2 416	1 442	8 308	2 146	3 892	6 648	3 816	7 334	64 168
5.	Nagyközs.	58 435	3 923	2 095	2 014	2 558	1 638	7 631	2 146	3 445	6 602	3 627	7 560	65 996
6.	Közs.	63 619	5 069	2 361	2 177	1 635	1 694	7 865	1 621	3 906	6 370	3 416	8 486	62 106
Országos átlag		56 789	3 904	2 435	2 041	2 088	1 713	8 159	2 017	4 248	6 706	3 835	7 743	64 632
Hány főt érintett?		161 603	161 603	1 974	1 152	1 924	1 069	3 704	3 723	20 116	72 206	161 603	161 603	161 603

2. c számú melléklet

Az önkormányzati intézményekben az egy pedagógusra jutó garantált illetmény és a kötelező pótlékok összege

ssz.	Az intézmény típusa	Az egy főre jutó besorolás szerinti havi garantált illetmény és összetevői				Besorolás szerinti kötelező pótlékok egy jogosútra (a pótlékokban részesülők közül egy főre), illetve (az összdíjazást tekintve) egy pedagógusra jutó havi összege														Az egy pedagógusra jutó garantált illetmény és a kötelező pótlékok összege
		Alapilletmény	További szaklétesítés után járó illetmény	Kötelező óraszám emelés miatti illetmény	Az egy pedagógusra jutó besorolás szerinti garantált havi illetmény	Magasabb vezetői	Vezetői	Osztályfőnöki	Diákotkörművelési segítő pedagógus	Gyakorló óvodai és iskolai	Nemzetiség	Terület	Számítástudomány	Egészségre ártalmas munka címén adott	Időigényelt	Munkaközösség vezetői pótlék	Gyógypedagógiai pótlék	Különleges szakértelmet igénylő munka után	A besorolás szerinti kötelező pótlékok egy pedagógusra jutó havi összege	
		[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1.	Óvoda	53 024	126	42	53 192	30 455	17 309	1 456	1 375	1 825	2 880	2 130			8 476	1 872	2 471		4 214	57 406
2.	Iskola	55 036	1 136	1 912	58 085	33 221	18 864	1 994	1 983	4 488	2 701	2 225	4 681		10 771	1 956	2 371	9 811	3 714	81 798
3.	Kollégium	56 271	1 418	187	57 856	34 156	20 747	2 003	2 015	3 375	2 025	2 025	4 500		9 118	1 975	2 156		5 834	83 790
4.	Af.műv. okt.	45 895	481	2 376	48 852	32 398	19 299	1 734	1 767						7 883	2 061			2 385	51 219
5.	Szakmai sz.	57 700	1 910	32	59 642	30 679	17 590	2 700	1 993	2 663	2 222		3 575		9 294	2 263	2 366	10 091	5 114	84 756
6.	Gyer. ifj. véd.	53 226	499	1 489	55 214	29 555	16 494	1 722	1 774	1 733	2 553	2 235	4 551		6 765	1 738	2 341		2 385	57 599
7.	Egyéb	51 523	597	1 047	53 168	30 018	16 786	1 766	1 815	1 785	2 746	2 278	4 434		10 538	1 790	2 370	9 450	4 898	58 065
Országos átlag		54 273	951	1 565	56 789	32 026	18 896	1 970	1 958	4 136	2 742	2 239	4 653		10 393	1 940	2 325	9 952	3 904	80 693

2. d számú melléklet

Az egy pedagógusra jutó garantált illetmény és a pótlékok összege 1999. májusában
A különböző önkormányzati intézménytípusokban

ssz.	Az intézmény típusa	Az egy pedagógusra jutó besorolás szerinti garantált havi illetmény		A besorolás szerinti kötelező pótlékok egy pedagógusra jutó havi összege		Besorolás szerinti adható pótlékok egy jogosútra (a pótlékokban részesülők közül egy főre), illetve (az összdíjazást tekintve) egy pedagógusra jutó havi összege										A besorolás alapján meghatározott, egy pedagógusra jutó kötelező és adható pótlékok havi összege		Az egy pedagógusra jutó garantált illetmény és a pótlékok összege	
		[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	Felzárkóztatási	Kollégium	Különleges nehéz körülmények között végzett munka után járó	Óravezetői osztály	Cimipótlék	Gyermek- és ifjúság-védelmi	Egyéb pótlék	Művelődési munka-végzésért járó	A besorolás szerinti adható pótlékok egy pedagógusra jutó összege	A besorolás alapján meghatározott, egy pedagógusra jutó kötelező és adható pótlékok havi összege	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]	[Ft/10]
		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1.	Óvoda	53 192	4 214	3 258	1 400	2 139	1 608	7 855	1 690	4 057	8 996	3 481	7 695	80 887					
2.	Iskola	58 085	3 714	2 674	1 771	2 153	1 676	8 240	2 248	4 117	6 654	3 866	7 579	65 684					
3.	Kollégium	57 856	5 834	2 015	2 432	3 038	947	7 601	2 813	3 908	7 068	5 140	11 074	88 930					
4.	Af.műv. okt.	48 852	2 385		2 452	3 038	947	7 601	2 813	3 908	7 068	3 243	5 809	54 462					
5.	Szakmai sz.	59 642	5 114			2 700		8 306		4 117	7 227	5 938	11 053	70 695					
6.	Gyer. ifj. véd.	55 214	2 385	2 020		2 116		6 922	2 122	5 869	7 042	4 813	7 188	62 413					
7.	Egyéb	53 168	4 898	2 339	2 490	1 468	1 761	7 477	1 817	4 846	6 533	3 758	8 657	61 824					
Országosan		56 789	3 904	2 435	2 041	2 088	1 713	8 159	2 017	4 248	6 705	3 838	7 743	64 532					

3. a számú melléklet

Pedagógus létszámok az egyes fizetési kategóriákban (az önkormányzati intézményekben) 1999 májusában

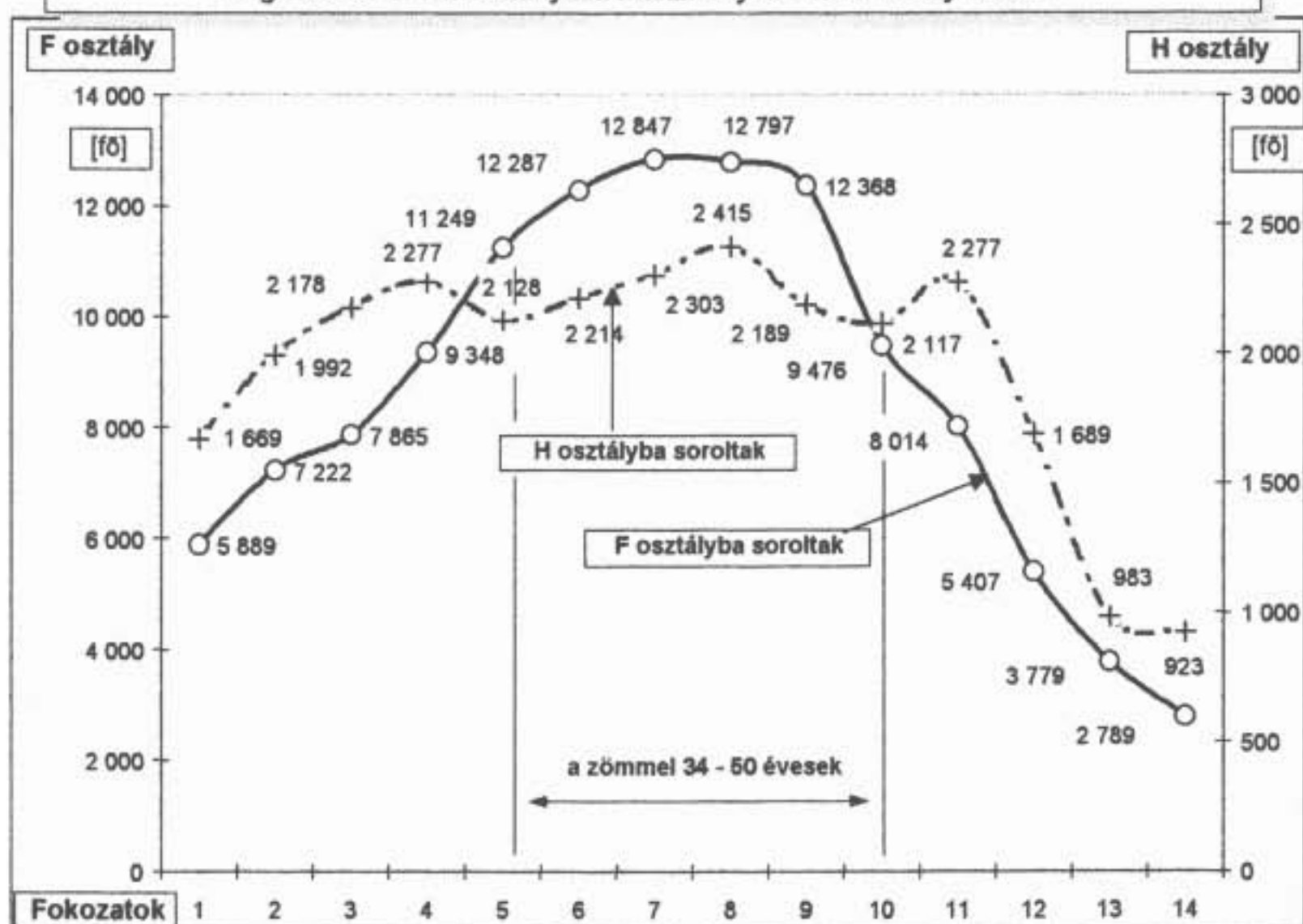
Fokozatok	Osztályok										Összes
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
1	21	13	274	746	205	5 889	66	1 669	12	1	
2	4	14	200	464	128	7 222	66	1 992	19	1	
3	2	12	142	371	97	7 865	113	2 178	36	2	
4	4	12	87	378	90	9 348	150	2 277	40	2	
5	5	8	101	363	114	11 249	190	2 128	57	0	
6	8	12	101	369	121	12 287	251	2 214	118	2	
7	10	23	71	461	106	12 847	300	2 303	149	2	
8	14	35	51	349	133	12 797	368	2 415	163	2	
9	13	32	74	297	172	12 368	400	2 189	193	8	
10	17	16	64	299	180	9 476	317	2 117	212	4	
11	16	23	51	226	206	8 014	245	2 277	226	10	
12	14	31	37	240	146	5 407	116	1 689	163	7	
13	10	17	24	218	108	3 779	87	983	117	6	
14	4	17	19	156	81	2 789	42	923	117	5	
	142	265	1 296	4 937	1 887	121 337	2 711	27 354	1 622	52	161 603
	0,09%	0,16%	0,80%	3,06%	1,17%	75,08%	1,68%	16,93%	1,00%	0,03%	

A fizetési osztályba sorolás jogcímei

alapf. végzetts. afv. nem ig. szakképesítés	alapf. végz. szakképesítés	a B+ szakképesítés vagy középisk. végzettség	középisk. végz. szakképesítés	D+ szakképesítés érettség+ felsőfokú szakképesítés	főiskolai végzettség (diploma) és szakképzettség	F+ szakvizsga	egyetemi végzettség (diploma) és szakképzettség	H+ szakvizsga vagy doktor cím fokozat	mester (DLA), akadémia fokozat
Ilyen pedagógus egyáltalán nem lehetne									

3. b számú melléklet

Az F és a H fizetési osztályokba besorolt pedagógusok létszám (kvázi életkor) szerinti megoszlása az önkormányzati intézményekben 1999 májusában

3. c számú melléklet

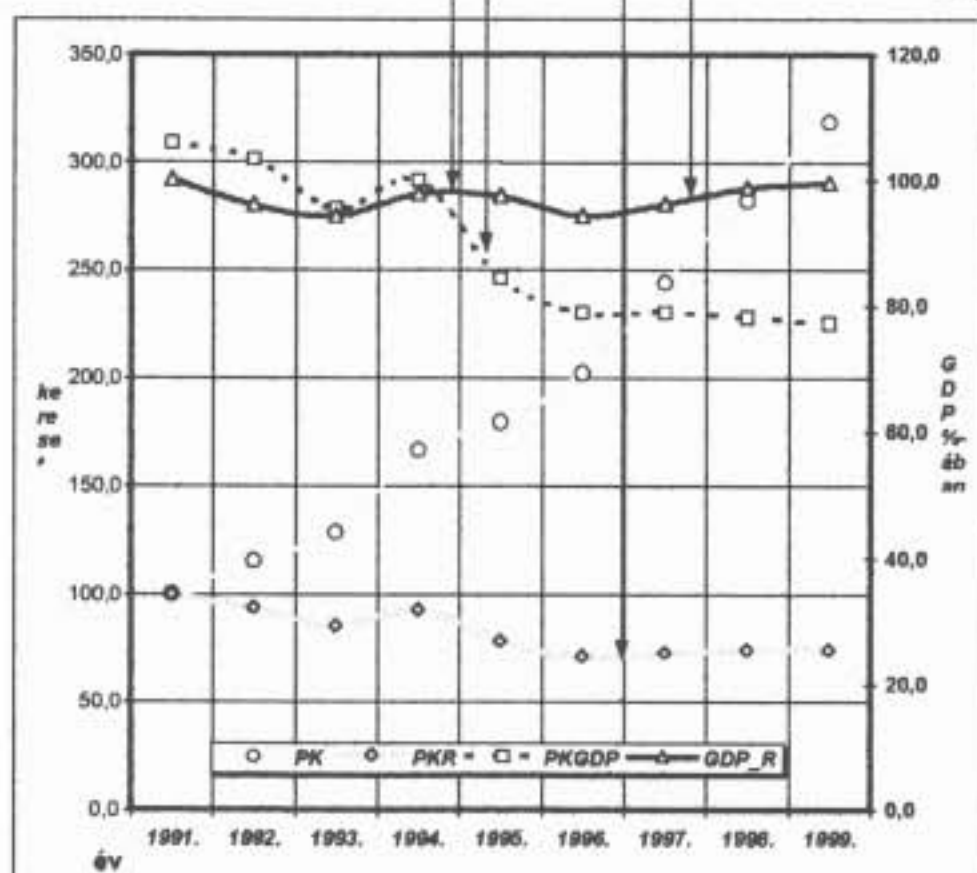
**A tényleges besorolási illetmény és az adott fizetési kategóriához tartozó
"pedagógus" szakmai szorzóval növelt alapilletmény aránya az önkormányzati
intézményekben 1999 májusában**

Fokozatok	Osztályok										
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
1	104,67%	106,74%	97,77%	93,35%	90,43%	96,15%	93,78%	91,79%	77,85%	134,69%	
2	92,65%	103,54%	102,33%	103,16%	100,07%	98,20%	92,63%	95,83%	92,48%	100,34%	
3	97,57%	102,81%	98,95%	103,41%	98,05%	98,37%	96,53%	96,67%	90,58%	100,24%	
4	101,05%	94,08%	100,35%	106,82%	98,98%	99,47%	98,04%	96,12%	94,33%	77,30%	
5	105,45%	106,77%	99,36%	102,80%	105,76%	100,12%	96,27%	97,39%	93,90%		
6	118,30%	96,94%	100,28%	103,66%	102,98%	100,79%	100,34%	97,80%	95,09%	37,61%	
7	111,12%	100,46%	102,31%	104,23%	102,24%	102,15%	102,82%	98,60%	96,47%	104,92%	
8	92,07%	98,31%	99,90%	102,69%	101,89%	103,15%	103,12%	99,07%	96,74%	127,90%	
9	97,81%	103,37%	99,30%	104,20%	101,02%	103,37%	102,93%	99,62%	99,87%	79,30%	
10	94,60%	96,84%	97,87%	99,10%	105,94%	103,10%	102,04%	99,36%	100,79%	80,22%	
11	95,91%	96,14%	94,42%	102,82%	104,88%	104,17%	103,03%	98,32%	99,07%	95,51%	
12	108,32%	98,96%	102,64%	101,59%	105,36%	102,23%	100,04%	95,85%	98,31%	91,15%	
13	97,14%	95,40%	99,19%	100,05%	98,50%	98,28%	101,10%	91,01%	92,65%	102,09%	
14	112,70%	95,85%	95,75%	98,26%	92,25%	90,97%	84,68%	78,97%	84,10%	92,24%	
	101,20%	99,14%	99,48%	101,63%	101,16%	101,07%	100,84%	96,43%	96,25%	91,55%	
Azon létszám amelynél keve- sebb az összeg	76	163	800	1 201	581	30 326	627	27 354	1 410	38	62 576
	53,52%	61,51%	61,73%	24,33%	30,79%	24,99%	23,13%	100,00%	86,93%	73,08%	38,72%

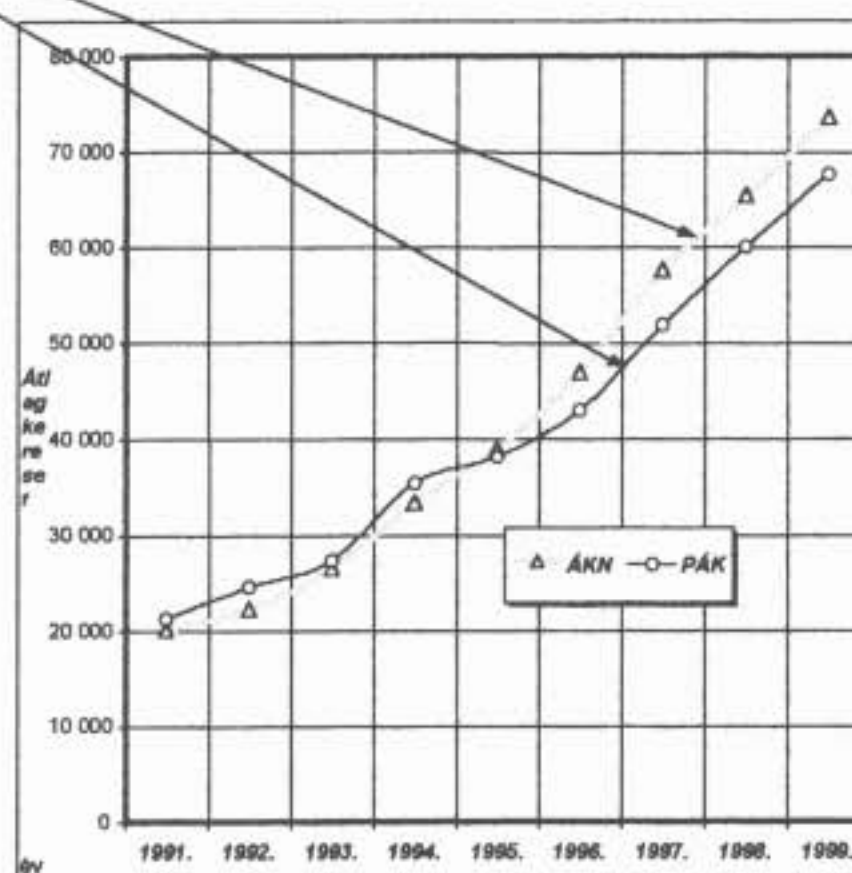
4. számú melléklet

A pedagóguskereset és a GDP-hez viszonyított arányának változása 1991. és 1999. között

		1991.	1992.	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.
A pedagógus átlagkereset aránya 1991-hez viszonyítva [%]	PK	100,0	115,4	128,8	188,5	179,4	202,0	244,0	282,2	318,4
A pedagógus átlagkereset realértéke 1991-hez viszonyítva [%]	PKR	100,0	93,8	85,2	93,0	78,3	71,1	72,8	74,3	74,0
Évi átlagos pedagógus kereset a GDP %-ában [%]	PKGDP	105,6	103,3	95,3	99,6	84,2	78,6	78,9	78,1	77,1
A GDP realértéke 1991-hez viszonyítva [%]	GDP_R	100,0	98,0	94,3	97,8	97,4	94,3	96,1	98,7	99,6
Átlagkereset a nemzetgazdaságban [Ft/hó]	AKN	20 100	22 217	26 506	33 288	38 900	46 837	57 800	65 400	73 600
Pedagógus átlagkereset [Ft/hó]	PAK	24 250	24 523	27 331	35 376	38 115	42 926	51 840	59 973	67 853

Pedagóguskeresetek GDP-hez viszonyított aránya

A pedagógus- és a nemzetgazdasági átlagkereset változása

Módosult a Munka törvénykönyve és a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény

A Magyar Közlöny június 18-i 53. számában jelent meg az 1999. évi LVI. törvény, mely a Munka törvénykönyvét (a továbbiakban: Mt.) és - egyéb munkajogi törvények között - a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvényt (a továbbiakban: Kjt.) több vonatkozásban is módosította. A módosítást a kormány és a szakszervezetek között hosszú vita előzte meg. Végül a kormány elfogadhatatlan feltételhez kötötte a további egyeztetést, ezért a törvény a szakszervezetek jogos észrevételeinek mellőzésével került az Országgyűlés elé. Azt az előterjesztésnek megfelelően szavazták meg.

A törvénymódosítást tulajdonképpen egy alkotmánybíróági határozat tette szükségessé, és emellett került sor további új szabályok megalkotására is. Ez még nem az az átfogó Kjt.-felülvizsgálat, melyről már többször is szó volt. Az ismételt módosítgatások, az Mt.-nek és a Kjt.-nek az együttes alkalmazása rendkívül nehézé teszi a munkajogi szabályokban az eligazodást, ráadásul az új törvény szövege több helyen pontatlan. Lényeges: a Kjt. egyes előírásainak alkalmazásánál gondosan meg kell nézni azokat a Kjt.-szakaszokat, melyek felsorolják, mely Mt.-előírások nem vonatkoznak a közalkalmazotti jogviszonyra.

Mikor nyugdíjas a közalkalmazott?

Az elmúlt években sok vitára adott alkalmat, miként alakul a munkajogi helyzete annak a közalkalmazottnak, aki előrehozott öregségi nyugdíjat vesz igénybe. Az Alkotmánybíróság 45/1996. (X. 22.) határozata szerint a nyugdíj megállapítását és folyósítását nem lehet ahhoz kötni, hogy megszűnik-e vagy sem a foglalkoztatási jogviszony. Ugyanakkor 1997-ben, az új nyugdíjtörvénnyel összhangban a Kjt. kimondta, hogy munkajogi szempontból az a közalkalmazott nyugdíjjogosult, aki elérte a reá irányadó, a már felémelt nyugdíjkorhatárt, és rendelkezik a szükséges szolgálati idővel. Ennek megfelelően kettősség alakult ki: a közalkalmazott igénybe vette az előrehozott öregségi nyugdíjat, de munkajogi szempontból nem minősült nyugdíjjogosultnak, közalkalmazotti jogviszonyát nem lehetett nyugdíjjogosultságra hivatkozással felmentéssel megszüntetni; legalább öt évvel a reá irányadó korhatár elérése előtt a felmentésre más indok alapján is csak rendkívül indokolt esetben kerülhetett sor megemelt végkielégítés fizetése mellett. A törvénymódosítás a jövőre nézve megszüntette ezt a kettősséget. A Kjt. új 37/B. §-a azt a közalkalmazottat minősíti nyugdíjra jogosultnak, aki

- a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt - az egyes munkakörökre megállapított karkedvezményre is figyelemmel - elérte, és rendelkezik a nyugdíjra jogosító szolgálati idővel, vagy
- aki előrehozott (csökkentett összegű) öregségi nyugdíjban, illetőleg rokkantsági nyugdíjban,
- szolgálati nyugdíjban részesül, vagy
- részére korengedményes nyugdíjat állapítottak meg.

A törvény nem visszamenőleges hatályú!

Szakszervezetünk ragaszkodott ahhoz, hogy az előrehozott nyugdíjat igénybe vevőket érintő új előírások ne legyenek visszamenőleges hatályúak. A közalkalmazottak ugyanis abban a tudatban vették igénybe 55, illetve a férfiak 60 éves korban az előrehozott öregségi nyugdíjat, hogy ezen a jogcímen nem lehet közalkalmazotti jogviszonyukat megszüntetni. Ez a célkitűzés megvalósult. A törvény záró rendelkezéseit tartalmazó 38. § (4) bekezdése felsorolja azokat az előírásokat, melyeket csak azok a munkavállalók és közalkalmazottak tekintetében lehet alkalmazni, akik az előrehozott öregségi nyugdíjat e törvény hatálybalépését - 1999. augusztus 17-ét - követően vették igénybe.

Aki már jelenleg is előrehozott öregségi nyugdíjas és közalkalmazotti jogviszonya fennáll, annak munkajogi helyzete nem változik, s a fent ismertetettek szerint a nyugdíj folyósítása számukra nem munkajogi tényező.

A nyugdíjra jogosultakra vonatkozó szabályok

Aki a jövőben igénybe veszi az előrehozott öregségi nyugdíjat, annak a következő joghatásokkal kell számolnia:

- a Kjt. 30. §-a (1) bekezdése új e) alpontja szerint a munkáltató felmentéssel megszüntetheti a közalkalmazotti jogviszonyt, ha a közalkalmazott a felmentés közlésének, illetőleg legkésőbb a felmentési idő kezdetének napján öregségi nyugdíjra szerzett jogosultságot, illetve előrehozott öregségi, rokkantsági vagy szolgálati nyugdíjban részesül;

- a Kjt. 37. §-a (2) bekezdése szerint nem jogosult végkielégítésre az a közalkalmazott, aki legkésőbb a közalkalmazotti jogviszony megszűnésének időpontjában nyugdíjjogosult, ideértve az előrehozott öregségi nyugdíj folyósítását is;

- az Mt. új 90. §-a (3) bekezdése szerint a nyugdíjra jogosult munkavállalóra (közalkalmazottra) nem vonatkozik a felmentési védelem (régebbi elnevezéssel: felmentési tilalom), vagyis közalkalmazotti jogviszonyuk felmentéssel megszűnik akkor is, ha például keresőképtelen betegek.

Annak a közalkalmazottnak, aki ugyan jogosult lenne az előrehozott öregségi nyugdíjra, de azt nem veszi igénybe, a közalkalmazotti jogviszonyát az Mt. 89. §-a új (7) bekezdése szerint a munkáltató felmentéssel csak különös indokkal szüntetheti meg, és a felmentés indoka nem lehet a nyugdíjjogosultság, hanem például a fenntartó által elrendelt és a foglalkoztatását érintő létszámcsökkentés. Ez esetben azonban jogosultak lesznek a felemelt végkielégítésre, amint azt a Kjt. 37. §-a (7) bekezdése előírja. E törvényi biztosítékokkal szemben áll az előrehozott nyugdíj összegének elvesztése, melyet a szolgálati idő növekedése és a keresetemelkedés a jelenlegi szabályok szerint nem teljesen pótol.

A döntés alapos megfontolást tesz szükségessé, és az előrehozott nyugdíj igénylésénél mérlegelni kell az iskola létszámhelyzetének várható alakulását is.

A jubileumi jutalom

A törvény 31. §-a megváltoztatta a Kjt.-nek a jubileumi jutalomra vonatkozó 78. § (3)-(5) bekezdéseit is. A módosítás hátrányos, és szakszervezetünk a tárgyalások folyamán ez ellen tiltakozott is. A módosítás érinti azt a szabályt, hogy a nyugdíjazás évében esedékesé váló jubileumi jutalmat a nyugdíjazáskor ki kell fizetni. Ez a 25, illetve a 30 év után járó jubileumi jutalomra vonatkozott, és a jogosultságot nem befolyásolta, hogy a közalkalmazotti jogviszonyt a nyugdíjazásra tekintettel a munkáltató vagy a közalkalmazott szüntette-e meg, járt rokkantsági nyugdíjazás esetén is. Az új szabály csak azokra a közalkalmazottakra vonatkozik, akiknek közalkalmazotti jogviszonyát a munkáltató a Kjt. 30. §-a (1) bekezdés e) pontja alapján felmentéssel megszünteti. Például a közalkalmazott rokkantsági nyugdíjban részesül, vagy előrehozott öregségi nyugdíjat folyósítanak részére, a munkáltató erre hivatkozással közli vele a felmentést, és ő az adott év végéig eléri a 30 évi közalkalmazotti jogviszonyt, akkor jár ez a juttatás. De ha a munkáltató nem közli a felmentést az előrehozott nyugdíjat igénybe vevővel, és ő állásáról lemond, akkor a jubileumi jutalmat nem kaphatja meg. (Reméljük, hogy ilyen rosszindulatú munkáltatói eljárással nem kell találkozni.)

Továbbra is él az a szabály, hogy a 40 éves jubileumi jutalom jár annak a közalkalmazottnak, akinek legalább 35 évi közalkalmazotti jogviszonya van, de csak akkor, ha a közalkalmazotti jogviszony megszűnésének időpontjában a reá irányadó korhatár elérésével öregségi nyugdíjra válik jogosulttá vagy rokkantsági nyugdíjban részesül.

Szakszervezetünk tisztában van azzal, hogy a pedagógusok közül sokan elfáradnak a szervezetet, az idegrendszer erősen igénybe vevő munkájuk során, s ezért úgy igénylik az előrehozott nyugdíjat, hogy egyben megszüntetik közalkalmazotti jogviszonyukat is. A méltányos megoldás csak az lehetett volna, hogy 35 évi közalkalmazotti jogviszony megléte esetén akkor is járjon részükre a 40 éves jubileumi jutalom, ha előrehozott öregségi nyugdíjat vesznek igénybe. Ez a megoldás segítette volna az intézmények esetleges pedagógusfeleslegének levezetését, a fiatalabb pályatársak állásának megőrzését is. Az öthavi illetménynek megfelelő jubileumi jutalom reménye nyilván sokakat visszatart az előrehozott nyugdíj igénylésétől, de a döntésben főszerepet játszhat az egészségi állapot és a családi körülmények alakulása is.

*

Írásunkkal szeretnénk segítséget nyújtani a rendkívül bonyolult szabályokban történő eligazodásban, a nyugdíjra vonatkozó fontos szempontok mérlegelésében. A tantestületekben eddig is feszültséget okozott az előrehozott nyugdíj mellett dolgozók úgynevezett kettős juttatása: az illetmény és a nyugdíj. Most újabb feszültségek forrása lehet azoknak a kollégáknak változatlanul kedvezőbb helyzete, akik már előrehozott nyugdíjasok, és azok gondja, akik a közeljövőben érik el az 55. vagy 60. életévüket, mivel nekik már választaniuk kell a szűkebb lehetőségek között. Megítélésünk szerint a törvénymódosításnak ezek a szabályai jelentik a legfőbb problémát, az egyéb előírásokkal csak rövidebben foglalkozunk.

A felmentési védelemről

Az Mt. új 90. §-a előírásait a Kjt. hatálya alatt is alkalmazni kell, és ezek rendelkeznek a felmentést tiltó szabályokról. 1997-ben már szűkítették a tilalmi okok megszünte után addig egységes 30 napos védelmi időtartamot. Most az történt, hogy a tilalmak (új kifejezéssel: védelem) szempontjából a *felmentés közlésének* az időpontja az irányadó. Vagyis a munkáltató nem közölheti a felmentést addig, amíg a közalkalmazottat a tilalom védi, mert betegállományban van, terhes, szülési szabadságon van stb. De ha a felmentést a védelmi állapot bekövetkezte előtt már közölte, ez a felmentést nem hatálytalanítja. A felmentési idő azonban csak a meghatározott felmondási védelem időtartama lejártakor kezdődik. Ha a védelem időtartama a 15 napot meghaladja, ezt követően a felmentési idő 15, ha pedig ez az időszak a harminc napot meghaladta, akkor 30 nap elteltével kezdődik.

Például egy közalkalmazottal a munkáltató 1999. november 1-jén írásban közli a felmentést. A közalkalmazott november 2-án keresőképtelen beteg lesz, és betegsége hatvan napon át tart, 2000. január 2-án válik keresőképesé. Az illető felmentési ideje, mely négy hónap, 2000. február 1-jén kezdődik, és a közalkalmazotti jogviszony 2000. május 31-én szűnik meg. Az illetőnek munkát kell végezni január hónapban, és ha hosszabb időre a munkavégzés alól nem mentesítik, a felmentési idő két hónapja alatt is.

Amikor a munkáltató felmentése jogellenes

A törvénymódosításra elsősorban azért volt szükség, mert az Alkotmánybíróság jogellenesnek ítélte meg az Mt. 100. és a Kjt. 34. §-át, és azokat hatályon kívül helyezte. Alkotmányellenes volt az az előírás, mely szerint, a súlyosabb munkáltatói törvénysértések eseteit kivéve, a munkáltató kérelmére a bíróságnak mellőznie kellett - a kétszeres végkielégítésnek megfelelő összeg megfizetése mellett - a jogellenesen felmentett vagy elbocsátott közalkalmazott

állásba való visszahelyezését, s nem mérlegelhetett e döntését illetően.

Változatlan, hogy a jogellenesség megállapítása esetén a közalkalmazottat kérelmére eredeti munkakörében kell továbbfoglalkoztatni. A munkáltató kérelmére a bíróság mellőzheti a közalkalmazott visszahelyezését, ha a közalkalmazott továbbfoglalkoztatása a munkáltatótól nem várható el. A visszahelyezésre vonatkozó döntés a bíróság mérlegelésétől függ.

Nem kérheti a munkáltató a bíróságtól a közalkalmazott visszahelyezését, ha a felmentés vagy a fegyelmi elbocsátás rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe, a hátrányos megkülönböztetés tilalmába, felmentési védelembe ütközik, vagy a munkáltató megsérti a felmentési korlátozásokra vonatkozó előírásokat, vagy választott szakszervezeti tisztségviselő felmentése előtt nem kéri meg a felsőbb szakszervezeti szerv egyetértését, illetve fegyelmi eljárás szabályaival ellentétes az elbocsátás büntetés kiszabása, s erről a szakszervezetet előre nem is értesítik.

Ha a közalkalmazott nem kéri, vagy a munkáltató kérelmére a bíróság mellőzi a közalkalmazott eredeti munkakörbe történő visszahelyezését, a bíróság a munkáltatót - az eset összes körülményeinek, különösen a jogsértés következményeinek mérlegelésével - az érintett közalkalmazott legalább két-, legfeljebb tizenkét havi átlagkeresetének megfizetésére kötelezi. Ezen felül meg kell téríteni az elmaradt illetményt, egyéb járandóságot, és a felmerült kárt is.

Még néhány új előírás

- Az Mt. 31. §-a új bekezdésekkel egészült ki, melyek szerint ha a munkáltatónál képviselettel rendelkező szakszervezet nincs, a munkáltató és az üzemi tanács a kollektív szerződések szabályozási körébe tartozó kérdéseket üzemi megállapodásban szabályozhatja. Ezt a módosítást az érdekegyeztetés során a szakszervezetekkel a kormány nem tárgyalta meg, s a betérjesztés előtt került a törvényjavaslatba. Az előírás - szakszervezetünk megítélése szerint is - jogellenes. A közalkalmazotti tanácsnak az Mt.-ben és a Kjt.-ben meghatározott szerepe ilyen szabályozást nem tesz lehetővé. A közalkalmazotti tanács a közalkalmazottat a vezetésben való részvételben képviseli, tehát a közalkalmazottak nevében nem köthet kollektív szerződést pótló megállapodást. A Kjt. vonatkozásában az sem világos, hogy megilleti-e ez a jog a közalkalmazotti képviselőt is.

- A törvénymódosítás eltörölte a munkaügyi jogvita indítása előtt a munkáltatónál történő kötelező egyeztetést. Továbbra is hatályos az Mt. 199/A. §-a, mely szerint a felek a kollektív szerződésben, illetve megállapodásukban a munkaügyi jogvita esetén békéltető személyét köthetik ki, aki a vitában az egyeztetés létrehozását megkísérli. Ha a békéltetés eredménytelen, annak megállapítását követően lehet a munkaügyi bírósághoz fordulni általában az elévülési időn belül, az Mt. 202. §-ában meghatározott esetekben pedig a munkáltatói intézkedéstől számított 30 napon belül. Ha a kollektív szerződés vagy a felek megállapodása alapján nem vesznek békéltetői eljárást igénybe, akkor a munkaügyi jogvita azonnal a bíróság elé kerül, mely megpróbál a felek között egyeztetni.

- A törvény szabályozza rendkívül bonyolult módon a leltárfelelősségre vonatkozó előírásokat. Mivel intézményeinkben raktár, használatba nem vett leltári készletek kezelésére alkalmas helyiség általában ritkán fordul elő, az idevonatkozó szabályokat a későbbiekben ismertetjük.

- Meghosszabbodott a rendkívüli lemondás gyakorlásának határideje, mégpedig az annak alapjául szolgáló okról való tudomásszerzéstől számított 15 napra, legfeljebb azonban az ok bekövetkeztétől számított egy évre.

- Kedvező új szabály, hogy a közalkalmazottnak jár a végkielégítés második vagy további jogviszonya alapján is, ha e jogviszonyokban is rendelkezik a végkielégítésre jogosító feltételekkel. [Kjt. 37. §-a módosított (2) bekezdése.]

A hatálybalépés szabályai

A módosító törvény 38. §-a az egyes előírások hatálybalépése tekintetében is igen bonyolult. A törvény a kihirdetéstől, június 18-ától számított 60. napon lép - a kivételektől eltekintve - hatályba, tehát augusztus 17-én. A törvénynek azok az előírásai, melyek a közalkalmazotti jogviszony munkáltatói részről történt jogellenes megszüntetés bírósági eljárását rendezik, a kihirdetéstől számított nyolcadik napon ugyan hatályba lépnek, de csak az augusztus 17-ét követően közölt munkáltatói intézkedéseknél alkalmazhatók.

A rendkívüli lemondás közlésének meghosszabbított határideje az augusztus 17-ét követően közölt nyilatkozatokra vonatkozik.

A jubileumi jutalom megváltozott szabályai az augusztus 17-ét követően keletkezett jubileumi jutalomra vonatkozó igényekre érvényesek. A leltárfelelősség szabályai a törvény hatálybalépését követő leltáridőszakkor, de legkésőbb 2000. március 1-jétől alkalmazandók.

Végül ismételt kiemeljük, hogy azok az előírások, melyek az előrehozott öregségi nyugdíj kérdéseit érintik, csak azokra vonatkoznak, akik az előrehozott öregségi nyugdíjat 1999. augusztus 17. napját követően veszik igénybe.

Erdős Gáborné dr.
jogi szakértő

A pedagógus-szakvizsga szabályainak változása a közoktatási törvényben és ennek hatása a besorolásra

Mint ismeretes, az Országgyűlés 1999. június 22-i ülésnapján fogadta el a közoktatási törvény módosításáról szóló 1999. évi LXVIII. törvényt. (Kihirdetésre került a Magyar Közlöny 57. számában, 1999. június 28-án.)

A módosítások között - amelyekkel a Pedagógusok Lapja következő számaiban témaként foglalkozunk - olyan rendelkezések is megtalálhatók, amelyek a pedagógusok foglalkoztatását, fizetési osztályba sorolását érintik. Ez utóbbiak közül most a - levelek és telefonok tanúsága szerint leginkább gondot okozó - szakvizsgával kapcsolatos módosításokat ismertetem.

A módosítás előtti szabályozás a következő volt:

Az oktatási törvény 17. §-a (5) bekezdése a pedagógus-munkakörben való foglalkoztatás feltételeként határozta meg - a munkakörre egyébként előírt felsőfokú iskolai végzettség és szakképztség mellett - a felsőoktatási (egyetemi vagy főiskolai szintű) szakirányú képzésben a pedagógus-szakvizsga letételét.

A 127. § (11) bekezdése szerint: "A pedagógus-szakvizsgát alkalmazási feltételként, a vezetői megbízásnál, a vezető tanári (gyakorlatvezető óvónői, tanítói) megbízásnál, szakértői és vizsgálónői névjegyzékbe történő felvételnél, első ízben attól kell megkövetelni, akit a 17. § (5) bekezdésének hatálybalépése után alkalmaztak első alkalommal pedagógus-munkakörben."

A törvény 128. § (8) bekezdésében pedig ekként rendelkezett: "A pedagógus-szakvizsgával egyenértékű a munkakör ellátásához szükséges végzettség és szakképztség mellett a felsőoktatási (egyetemi vagy főiskolai szintű) szakirányú továbbképzésben szerzett intézményvezetői szakképztség. A pedagógus-szakvizsgával egyenértékű, továbbá a munkakör ellátásához szükséges végzettséghez és szakképztséghez kapcsolódó szakterületen szerzett tudományos fokozat, valamint a doktori cselekmény alapján szerzett doktori cím. (...)"

Attól az időponttól kezdődően, hogy a pedagógus-szakvizsgára vonatkozó rendelkezések hatályba lépnek, a meglévő pedagógus-szakvizsga alapján kell besorolni a közalkalmazott pedagógust - függetlenül attól, hogy megléte alkalmazási feltétel volt-e -, a szakvizsga letételét igazoló oklevél munkáltató részére történő bemutatást követő év január hónap első napjától. Ettől az időponttól kezdődően a munkavállaló pedagógus munkabérét az ily módon megállapítható közalkalmazotti illetmény figyelembevételével kell meghatározni."

A közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény végrehajtásáról rendelkező 138/1992. (X. 8.) kormányrendelet 14. §-ában írt rendelkezéseknek megfelelően a közoktatási intézmény dolgozóinak a fizetési fokozatok közötti várakozási idejét egy évvel csökkenteni kell, ha teljesítette a külön jogszabályban meghatározott továbbképzés követelményeit. A várakozási idő csökkentése hétévenként egy alkalommal illeti meg a közoktatási intézmény dolgozóját akkor is, ha a továbbképzés követelményeit többször teljesítette ebben az időszakban.

Miután a 277/1997. (XII. 22.) kormányrendelet 1. § (1) bekezdésében akként rendelkezik, hogy "a rendeletben foglaltakat kell alkalmazni a közoktatásról szóló törvény 17. §-ának (5) bekezdésében szabályozott szakvizsgára felkészítő felsőoktatási (egyetemi vagy főiskolai) szakirányú továbbképzés (a továbbiakban: szakvizsga), ... esetében is", a szakvizsgát vagy szakvizsgával egyenértékű vizsgát tett pedagógus fizetési fokozatai közötti várakozási idejét 1 évvel csökkenteni kell.

A fentiekhez képest a közoktatási törvény módosítás utáni rendelkezései a következők:

A 17. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lépett: "Azt, aki ... előírt felsőfokú iskolai végzettsége és szakképztsége mellett egyetemi vagy főiskolai szakirányú továbbképzésben pedagógus-szakvizsgát (a továbbiakban: pedagógus-szakvizsga) tett, szakvizsgázott pedagógus-munkakörben kell foglalkoztatni."

A szakvizsga vagy a szakvizsgával egyenértékű vizsga letétele tehát már nem általános alkalmazási feltétel, de azt, aki szakvizsgával vagy azzal egyenértékűnek elismert vizsgával rendelkezik, a munkáltató köteles szakvizsgázott pedagógus-munkakörben foglalkoztatni.

Ezzel összefüggésben az oktatási törvény 1. számú melléklete Harmadik rész 1. fejezetében a "Beosztott Pedagógusi Munkakörök" helyett a törvény már B pontként "Pedagógus és Szakvizsgázott Pedagógus Munkakörök"-et sorol fel.

Ugyanakkor a törvény változatlanul meghatározza azokat az eseteket, amikor a pedagógus-szakvizsga az alkalmazás feltétele.

A 127. § (11) bekezdése ugyanis a következőképpen módosult: "A pedagógus-szakvizsgát alkalmazási feltételként a vezetői megbízásnál, a vezető tanári (gyakorlatvezető óvónői, tanítói) megbízásnál, szakértői és vizsgálónői névjegyzékbe történő felvételnél, első ízben attól kell megkövetelni, akit a 17. § (5) bekezdésének hatályba lépése után alkalmaztak első alkalommal pedagógus-munkakörben."

A törvény 128. § (8) bekezdése a következő új szabályt tartalmazza: "Azt a közalkalmazott pedagógust, akinek nincs pedagógus-szakvizsgája, az iskolai végzettsége és szakképztsége alapján kell besorolni. Azt a közalkalmazott pedagógust pedig, aki pedagógus-szakvizsgával rendelkezik, az ezt igazoló oklevél bemutatását követő év első munkanapjától kezdődően a pedagógus-szakvizsga alapján kell besorolni."

A pedagógus-szakvizsgával egyenértékű, a munkakör ellátásához szükséges végzettség és szakképztség mellett az egyetemi vagy főiskolai szakirányú továbbképzésben szerzett - jogszabályban meghatározott - szakképztség. A pedagógus-szakvizsgával egyenértékű, továbbá a munkakör ellátásához szükséges végzettséghez és szakképztséghez kapcsolódó szakterületen szerzett tudományos fokozat, valamint a doktori cselekmény alapján szerzett doktori cím. ..."

A módosítást követően a munkáltatók problémáit az alábbi rendelkezések okozzák:

1. A Kjt. 61. §-a a közalkalmazotti munkaköröket sorolja az ellátásukhoz jogszabályban előírt iskolai végzettség, illetve állam által elismert szakképesítés, szakképzettség, doktori cím, tudományos fokozat, valamint akadémiai tagság alapján fizetési osztályokba.

Azokat a munkaköröket, amelyek betöltéséhez jogszabályban előírt szakvizsgát vagy jogszabályban azzal egyenértékűnek elismert vizsgát igazoló oklevelet kíván meg a jogszabály, főiskolai végzettségű és szakképzettségű alapkötetelmény esetén a "G", egyetemi végzettségű és szakképzettségű alapkötetelmény esetén az "I" fizetési osztályba kell sorolni.

Ezért van különösen nagy jelentősége annak, hogy az oktatási törvény bár nem kívánja meg általános alapkötetelményként a pedagógus-munkakör betöltéséhez a pedagógus-szakvizsgát, de előírja, hogy aki rendelkezik ilyennel, azt **szakvizsgázott pedagógus-munkakörben** kell foglalkoztatni, következésképpen a fizetési osztályát is ennek figyelembevételével kell megállapítani.

2. További problémát jelent, hogy az oktatási törvény 128. § (8) bekezdése már nem nevesíti külön az egyik legáltalánosabb szakvizsgával egyenértékű képzettséget, a szakirányú továbbképzésben szerzett intézményvezetői szakképzettséget.

Ehelyett **jogszabályban meghatározott szakképzettségekre** hivatkozik.

Közzétesszük és egyben felhívjuk a figyelmet az Oktatási Minisztérium Tanügyigazgatási Főosztálya T-300283/99. számú közleményére; ez megjelöli azokat a jogszabályokat, amelyek **jelenleg** meghatározzák azon pedagógus-szakvizsgával egyenértékű vizsgát igazoló okleveleket, s amelyeket a közoktatási intézmények pedagógus-munkaköreiben foglalkoztatottak besorolásánál figyelembe kell venni.

3. Változott a kötelező átsorolás időpontja is, amennyiben azt a jogszabály nem a következő év január 1. napjában, hanem első munkanapjában határozza meg.

Bár nem a törvénymódosítás eredményeként, de további kérdések vetődnek fel a szakvizsgával, illetve szakvizsgával egyenértékű vizsgával összefüggő eljárást illetően.

a) Kell-e a várakozási időt csökkenteni? A válasz egyértelműen igen. Ennek jogalapja egyrészt a 277/1997. (XII. 22.) kormányrendelet azon rendelkezése, miszerint szabályait a szakvizsgával kapcsolatosan is alkalmazni kell, másrészt a 138/1992. (X. 8.) kormányrendelet 14. §-ában írtak, nevezetesen, hogy a továbbképzést teljesítő fizetési fokozatok közötti várakozási idejét 1 évvel csökkenteni kell.

b) Igen gyakran kérdezik, lehetséges-e rögtön az oklevél bemutatását követően és nemcsak az azt követő év első munkanapjától átsorolni a pedagógust?

Itt hívom fel a figyelmet arra, hogy a Kjt. 3. §-a tiltja a **Munka törvénykönyve 13. §-ának** alkalmazását, ennek következtében a jogszabályi rendelkezésektől a közalkalmazott javára is csak abban az esetben lehet eltérni, ha ezt a jogszabály kifejezetten megengedi.

A közoktatási törvény 128. § (8) bekezdésében írt időpont előtt tehát az átsorolás jogszerűtlen, hiszen arra a törvény nem ad felhatalmazást.

Miután azonban a közalkalmazotti illetménytábla ún. alsó határos, megoldásként ajánlható, hogy az oklevél bemutatását követően - megfelelő költségvetési kondíciók esetén - a pedagógust határozott idejű, a költségvetési év végéig szóló illetményemelésben részesítsék, majd a következő év első munkanapján kötelező átsorolását hajtsák végre.

Erre természetesen csak akkor kerülhet sor, ha az intézmény illetménymegtakarítással rendelkezik. Ennek hiányában ez az ajánlott intézkedés is csak a fenntartó előzetes egyetértésével hozható meg.

*

Kérem és javaslom a fenti tájékoztatás alapján a hatályos jogszabályi rendelkezések áttanulmányozását, és a jogszerű munkáltatói intézkedések meghozatalának szorgalmazását.

A következő lapszámban az oktatási törvény képesítési előírásainak módosításáról adok tájékoztatást.

Dr. Selmeciné dr. Csordás Mária
jogtanácsos

KÖZLEMÉNY

Az Oktatási Minisztérium az alábbiakra hívja fel azoknak a pedagógus kollégáknak a figyelmét, akik felsőoktatási intézmények által meghirdetett képzésekre, továbbképzésekre jelentkeznek.

A felsőoktatási intézmények nem jogosultak arra, hogy az általuk szervezett különböző szakirányú továbbképzéseken kiadott oklevelet pedagógus-szakvizsgával egyenértékűnek minősítsék. Nem jogosultak az egyenértékűsítésre a fenntartók és a munkáltatók sem.

A közalkalmazottak jogállásáról szóló, többször módosított 1992. évi XXXIII. törvény 61. § (1) bekezdés g), illetőleg ia) pontjai alapján valamely oklevelet szakvizsgával egyenértékűnek csak jogszabály ismerhet el.

A közoktatási intézmények pedagógus-munkaköreiben jelenleg a pedagógus-szakvizsgával egyenértékű vizsgát igazoló oklevelek a következők:

- a közoktatási vezető szakirányú továbbképzésben szerzett oklevél [8/1997. (II. 18.) MKM rendelet 3. §];
- a tanügyigazgatási szakértő szakirányú továbbképzésben szerzett oklevél [11/1997. (II. 18.) MKM rendelet 3. §];
- a vezető óvodapedagógus szakirányú továbbképzésben szerzett oklevél [13/1997. (II. 18.) MKM rendelet 2. §];
- a klinikai és a pedagógiai szakpszichológiai vizsgát igazoló oklevél [138/1992. (X. 8.) kormányrendelet 12. § (1) bek.];

- a pedagógiai értékelési szakértő és a tantervi szakértő szakirányú továbbképzésben szerzett oklevél [12/1999. (III. 8.) OM rendelet 2. §];

- a munkakör ellátásához szükséges végzettséghez és szakképzettséghez kapcsolódó szakterületen szerzett tudományos fokozat, valamint a doktori cselekmény alapján szerzett doktori cím [a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 128. § (8) bekezdés].

KIEGÉSZÍTÉS

A Közleményt követően megjelent miniszteri rendeletekkel szakvizsgával egyenértékűnek elismert oklevelek:

- a pedagógiai értékelés és tantervfejlesztés szakirányú továbbképzésben szerzett oklevél [12/1999. (III. 8.) OM rendelet 2. §];
- a gyakorlatvezető tanító szakirányú továbbképzésben szerzett oklevél [28/1999. (VII. 6.) OM rendelet 2. §];
- az óvodai szakértő szakirányú továbbképzésben szerzett oklevél [29/1999. (VII. 6.) OM rendelet 2. §].

Kérjük olvasóinkat, hogy kísérjék figyelemmel az Oktatási Közlönyben az idevágó további miniszteri rendeleteket.

TB-TURMIX

I.

ISMÉT A KORENGEDMÉNYES NYUGDÍJAZÁSRÓL

Tagságunk érdeklődése a téma iránt ugyancsak megnövekedett, mert az iskolabezárás, iskola-összevonás, tanulócsoporthoz vonása miatt többen állás nélkül maradtak, és esetleg koruknál fogva kedvezőtlen helyzetűek a munkaerőpiacon. Közülük soknak a problémája megoldható korengedményes nyugdíjazással. Ezért fontosnak tartom, hogy újból foglalkozzam e nyugdíjazás jelenlegi lehetőségeivel.

A korengedményes nyugdíjazás jelenleg hatályos feltételrendszerét a 145/1997. (XI. 5.) korm. rendelettel és a 251/1997. (XII. 20.) korm. rendelettel módosított 181/1996. (XII. 6.) korm. rendelet tartalmazza.

A jogosultságot megalapozó fő szabály

1. A munkáltató megállapodhat a munkavállalóval annak korengedményes nyugdíjazásáról a reá irányadó (felemelt) öregségi nyugdíj-korhatár betöltését megelőzően legfeljebb öt évvel korábban abban az esetben, ha a munkavállaló rendelkezik - az illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv által kérelemre előzetesen igazolt - az előrehozott öregségi nyugdíjhoz vagy a csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel [Tny. 9. § vagy 10. § (1) bekezdés].

Nem köthető azonban megállapodás azzal a munkavállalóval, aki az előrehozott vagy csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra jogosult. Nem jogosultak korengedményes nyugdíjazásra 1999-ben az 1944-ben született nők és az 1939-ben született férfiak.

A korengedményes nyugdíjra jogosultsághoz szükséges szolgálati idővel - mivel az irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőző időponttól történik az igénybevétele - aránylag kevesen rendelkeznek. A korengedmény igénybevételehez szükséges szolgálati idő megszerzésétől, a vonatkozó jogszabályban előírt feltételek fennállása esetén el lehet tekinteni. A következő kedvezmények alkalmazhatók a korengedményes öregségi nyugdíj igénybevételekor:

a) Az előrehozott öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő hiánya esetén a 168/1997. (X. 6.) korm. rendelet 8. §-a biztosítja azt a lehetőséget, hogy a szükséges szolgálati idő megszerzésétől - szabályozott esetekben - el lehet tekinteni, így, ha az ún. gyermekkedvezményre jogosult.

E "gyermekkedvezmény" nem a megszerzett szolgálati idő növelését teszi lehetővé, hanem kizárólag az előrehozott öregségi nyugdíjra jogosultsághoz szükséges szolgálati idő hiánya esetén játszik szerepet.

- Az 1947. január 1-je előtt született nő esetében egészséges gyermekként 1-1 év, legfeljebb 3 év megszerzésétől el lehet tekinteni, ha gyermeket szült vagy saját háztartásában 10 éven át gyermeket nevelt. (Megjegyzem: a kedvezmény legfeljebb 3 egészséges gyermek után vehető figyelembe.)

- Ha a gyermek tartósan beteg vagy fogyatékosnak minősül, a kedvezmény gyermekként 1,5 év.

- Abban az esetben, ha a családban az egészséges gyermek (gyermek) túlmenően beteg gyermek(ek) is van(nak), a kedvezményeket össze kell számolni. (Például: a családban egy egészséges és három beteg gyermek nőtt fel. A gyermekeit felnevelő anya esetében, amennyiben ez szükséges, $1 \text{ év} + 3 \times 1,5 \text{ év} = 5,5 \text{ év}$ szolgálati idő megszerzésétől lehet eltekinteni.)

- Az előrehozott öregségi nyugdíjra jogosító hosszú szolgálati idő megszerzésétől akkor is el lehet tekinteni, ha az igénylő nem rendelkezik ugyan az előírt szolgálati idővel, de korábban rokkantsági, illetve baleseti rokkantsági nyugdíjat folyósítottak

résére legalább annyi időn át, amennyi idő az előírt hosszú szolgálati időből hiányzott.

- Az előrehozott öregségi nyugdíjra jogosultság és a nyugdíj-csökkenés mértékének meghatározásánál a megszerzett szolgálati időt a korengedmény időtartamával növelve kell figyelembe venni. A korengedményre jogot szerzett személy részére az "előrehozott" életkort megelőző időponttól is jár előrehozott (korengedményes) öregségi nyugdíj.

b) A csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra jogosultsághoz kedvezmény igénybevétele (pl. gyermekkedvezmény) lehetőség nincs. A szükséges szolgálati időt ténylegesen meg kell szerezni.

2. A munkáltató a munkavállaló előrehozott öregségi nyugdíj-korhatárának betöltéséig a nyugdíj és az ehhez járuló postaköltség megfizetését vállalja, és a befizetést legkésőbb a fizetési értesítés kézhezvételét követő 15 napon belül egy összegben a Nyugdíj folyósító Igazgatóság elkülönített számlájára teljesítse.

Ha a munkáltató a befizetési kötelezettségének a megjelölt határidőig nem tesz eleget, az ellátási határozatot visszavonják.

A korengedményes nyugdíj megállapítására vonatkozó megállapodásról és a fizetési kötelezettség vállalásáról a munkáltató köteles értesíteni az illetékes nyugdíjbiztosítási szervet a megállapodás megkötésétől számított 15 napon belül az igénybejelentés egyidejű megküldésével.

Átmeneti szabályok

A korengedményes nyugdíjról szóló kormányrendelet 3. §-a tartalmaz bizonyos engedményeket a korhatáremeléssel érintettek egy részének.

1. Az 1941. december 31-e után és 1947. január 1-je előtt született nő, valamint az 1937. december 31-e után és 1942. január 1-je előtt született férfi abban az esetben is jogosult a korengedményes nyugdíjra, ha az előrehozott öregségi nyugdíj (csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj) megállapításához szükséges (29-38 év) szolgálati idővel nem rendelkezik, de megszerezte az 1997. január 1-je előtt hatályos jogszabály által előírt 25 (nő), illetőleg 30 év (férfi) szolgálati időt [3. § (1) bekezdés].

Esetükben is a korengedményes nyugdíjra vonatkozó megállapodást a rájuk irányadó (felemelt) öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőző 5 évvel korábban lehet kötni.

A korengedményes nyugdíj összege a munkavállaló számára annyiszor harmincnaponként 0,5%-kal csökkentett összegben kerül megállapításra, ahányszor harminc nap hiányzik az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséhez.

A munkáltató fizetési kötelezettsége a munkavállalóra irányadó öregségi nyugdíjkorhatár elérésének időpontjáig tart.

Az érintett személyi kör jogosultsági feltételei

Születési év	Jogosultsághoz szükséges szolgálati idő	Korengedményes nyugdíjkorhatár betöltése	A munkáltató megfizetési kötelezettsége (felemelt öregségi nyugdíjkorhatárig)
NŐK			
1943	25 év	58-5=53. évtől	58 éves korig
1944	25 év	59-5=54. évtől	59 éves korig
1945	25 év	60-5=55. évtől	60 éves korig
1946	25 év	61-5=56. évtől	61 éves korig
FÉRFIAK			
1939	30 év	62-5=57. évtől	62 éves korig
1940	30 év	62-5=57. évtől	62 éves korig
1941	30 év	62-5=57. évtől	62 éves korig

2. A sok szolgálati idővel rendelkező személyeknek lehetőséget ad a jogszabály arra, hogy velük a munkáltató a felemelt korhatár betöltése előtt több mint 5 évvel korábban megköttesse a megállapodást [3. § (2) bekezdés].

A korengedményes nyugdíjra vonatkozó megállapodás megkötésére

- az 1945-ben született nő esetében 8 évvel,
- az 1946-ban született nő esetében 10 évvel,
- az 1941-ben született férfi esetében 6 évvel,
- az 1942-ben született férfi esetében 6 évvel

a reá irányadó öregségnyugdíj-korhatárt megelőzően van lehetőség.

Az érintett személyi kör jogosultsági feltételei

Születési év	Jogosultsághoz szükséges szolgálati idő	Korengedményre jogosító korbetöltés	A munkáltató megfizetési kötelezettsége (előrehozott nyugdíjra jogosultságig)
NŐK			
		de legalább	
1945	37 év, 32 év	60-8=52 év	55 éves korig
1946	38 év, 33 év	61-10=51 év	56 éves korig
FÉRFIAK			
1941	38 év, 33 év	62-6=56 év	60 éves korig
1942	38 év, 33 év	62-6=56 év	60 éves korig

Az 1. és 2. pontban szereplő átmeneti szabályok ismertetésénél nem szerepeltettem azokat a korosztályokat, amelyek tagjai az előrehozott vagy csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra jogosultak, és részükre nem köthető megállapodás.

A korengedményes nyugdíj összege

Ha az érintett az előrehozott öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel rendelkezik, a részére a korengedményes nyugdíjat az öregségi nyugdíjra vonatkozó szabályok szerint kiszámított csökkentés nélküli összegben kell folyósítani.

Azok korengedményes nyugdíját, akik csak a csökkentett előrehozott öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel rendelkeznek, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény szerinti mértékkel csökkentett összegben kell folyósítani. Nyugdíjukat harminc naponként annyiszor 0,1-0,5%-kal csökkentett összegben kell megállapítani, ahányszor harminc nap hiányzik az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséhez. (A csökkentés mértéke attól függ, hogy az előrehozott öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati időnél hány évvel kevesebb az igazolt évek száma.) A csökkentésre legfeljebb 5 évre számított (60x0,5) mértékben kerülhet sor.

A korengedményre jogot adó korhatár megállapításakor a korengedményre is figyelemmel kell lenni. Amennyiben a korengedményes nyugdíj - kevés szolgálati idő miatt - csökkentett összegben került megállapításra, a nyugdíjaskorhatár betöltése a csökkentést nem érinti (nem enyhíti).

Példák

1. Az 1942. november 1-jén született férfi 38 év szolgálati időt szerzett. A munkáltatójával a reá irányadó nyugdíjkorhatár (62 év) betöltését megelőző 6 évvel köthet megállapodást korengedményes nyugdíjazásra vonatkozóan. Ennek megfelelően 1998. november 1-jétől részére bármikor korengedményes nyugdíj megállapítható a 60. születésnapját megelőzően.

2. Az 1942. november 1-jén született férfi 10 évig korengedményre jogosító munkakörben dolgozott, és így 2 év korengedményt szerzett. Ezért 60 éves korától jogosult korengedményes öregségi nyugdíjra.

Amennyiben korengedményes nyugdíjat kíván igénybe venni, a munkáltatójával ehhez a korhatárhoz képest 6 évvel korábban (54 éves korától) megállapodhat a korengedményes nyugdíjra. Ha a példa szerinti férfi rendelkezik az előrehozott öregségi nyugdíjhoz életkora szerint szükséges 38 évi szolgálati idővel, korengedményes nyugdíját csökkentés nélküli összegben kell megállapítani, és a munkáltatónak az 58. életéve betöltéséig kell a korengedményes nyugdíj összegét megtérítenie.

3. Ha a szóban forgó 1942-ben született férfi csak csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel rendelkezik (azaz legalább 33 év szolgálati ideje van), a megállapítandó korengedményes nyugdíjának összegét csökkenteni kell.

Mivel kétévi korengedményt szerzett, a tényleges szolgálati idejéhez hozzá kell adni két évet. A csökkentés mértékének meghatározásánál tehát (32+2) 35 év szolgálati időt kell alapul venni.

A csökkentés mértéke, mivel a 38 évből 3 év hiányzik, 0,3%, amelyet a korengedménnyel csökkentett öregségi nyugdíjra jogosító korhatárig (60. életév betöltéséig) kell számolni.

Azaz: ha az előző, 1942-ben született férfi 57 éves korában (1999. november 1-jétől) kéri a korengedményes nyugdíjának megállapítását, akkor a csökkentés mértéke $36 \times 0,3\% = 10,8\%$.

A tényleges szolgálati idő (35 év) után 73% a mérték.

Így a fenti esetben a korengedményes nyugdíj összegének meghatározásánál $73\% - 10,8\% = 62,2\%$ lesz a mérték.

A munkáltatónak ez esetben a korengedménnyel csökkentett előrehozott korhatárig (58 éves korig) kell a korengedményes nyugdíjat megfizetni.

4. Az 1946. október 1-jén született nő 38 év szolgálati időt szerzett. A munkáltatójával a reá irányadó nyugdíjkorhatár (61. életév) betöltését megelőző 10 évvel köthet megállapodást korengedményes nyugdíjazásra vonatkozóan. Ennek megfelelően 1997. október 1-jétől részére bármikor korengedményes nyugdíj megállapítható az 56. életévet megelőzően.

5. Az 1946. október 1-jén született nő 8 évig korengedményre jogosító munkakörben dolgozott, így 2 év korengedményt szerzett. A példa szerinti nő 59 éves korától jogosult korengedményes nyugdíjra.

Amennyiben korengedményes nyugdíjat kíván igénybe venni, a munkáltatójával ehhez a korhatárhoz képest 10 évvel korábban megállapodhat a korengedményes nyugdíjazásról. Ebben az esetben már 49 éves korától jogosult korengedményes nyugdíjra az 56. életévet megelőzően.

Ha a példa szerinti nő rendelkezik az előrehozott öregségi nyugdíjhoz életkora szerint szükséges 38 év szolgálati idővel, korengedményes nyugdíját csökkentés nélküli összegben kell megállapítani. A munkáltatónak ebben az esetben az 54. életév betöltéséig kell megtérítenie a korengedményes nyugdíj összegét.

6. Az 1945. szeptember 1-jén született nő 38 év szolgálati időt szerzett. A munkáltatójával a reá irányadó nyugdíjkorhatár (60. életév) betöltését megelőző 8 évvel köthet megállapodást korengedményes nyugdíjazásra vonatkozóan. Ennek megfelelően 1997. szeptember 1-jétől részére korengedményes nyugdíj megállapítható 55. életéve betöltését megelőzően.

II.

MÉLTÁNYOSSÁG A NYUGDÍJBIZTOSÍTÁSBAN

Nyugellátások emelése méltányosságból és az egyszeri szociális segélykeret felhasználása

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. tv. 66. §-a szerint: "Különös méltánylást érdemlő körülmények megléte esetén az öregségi nyugdíjkorhatárt elérő vagy rokkant személy, továbbá az árva részére az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság főigazgatója kivételesen nyugellátást állapíthat meg". A kivételes nyugellátás megállapítására a társadalombiztosítás pénz-

ügyi alapjainak éves költségvetéseiben az adott naptári évre kivételes nyugellátás céljára előirányzott összeg keretein belül kerülhet sor.

Az ONYF főigazgatója a nyugdíjbiztosítási szervek vezetőinek bevonásával decentralizált elbírálást és ügyintézési munkát működtet. Ennek megfelelően a jóváhagyott keretösszeget (1999-ben 600 millió Ft) a megyék nyugdíjasszáma, a megyei tapasztalatok, adatok, tendenciák figyelembevételével osztják szét, és szükség szerint differenciálnak.

Különös méltánylást érdemlő körülmények esetén nyugdíjemelés engedélyezhető a nyugellátásban, baleseti nyugellátásban részesülőnek, ha a folyósított ellátása az egyéb rendszeres jövedelemmel együtt a kérelem elbírálásakor érvényes öregségi nyugdíj legkisebb összegének (1999-ben 15.350 Ft) kétszeresét nem haladja meg (1999-ben 30.700 Ft).

Ha a kérelmező háztartásában kiskorú gyermeket, 70 éven felüli vagy rokkant személyt tart el, akkor az összeghatár az érvényes legkisebb öregségi nyugdíj összegének két és félszerese (1999-ben 38.375 Ft).

Továbbá annak, akinek a lakásfenntartási költségei vagy egészségi állapota miatt szükséges gyógyszer- vagy diétaigénye a nyugdíjat és az esetleges egyéb jövedelmet aránytalanul súlyosan terhelik.

Nyugdíjban, egyéb rendszeres szociális ellátásban nem részesülő személynek - az egyéb feltételek mellett - különös méltánylást érdemlő, kivételes esetben ellátás akkor engedélyezhető, ha a kérelmező (illetőleg jogszerzője) a jogosultsághoz, illetőleg a résznyugdíjhoz szükséges szolgálati időnek legalább a felével rendelkezik.

Azonos szociális körülményeket igazoló kérelmezők esetében előnyben részesítik a 35 (nők esetében 25) évnél több szolgálati idővel rendelkező, a 70 éven felüli, az egyedülálló, az I. vagy II. rokkantsági csoportba tartozó személyeket.

A méltányossági nyugdíjemelés a nyugellátás megállapítása, továbbá a már megállapított méltányossági nyugdíjemelés után legalább 3 év (36 hónap) elteltével adható. Csak azok részesülhetnek ebben, akik az irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötték (tehát korengedményes, továbbá előnyugdíjban, előrehozott öregségi nyugdíjban részesülők csak a korhatár elérése után részesülhetnek ebben).

Méltányosságból nem emelhető az az ellátás, amelyet nem Nyugdíjbiztosítási Alapból finanszíroznak. Tehát nem kaphatnak pl. munkaképtelenségi, baleseti, továbbá rendszeres szociális járadékban, illetve szociális segélyben részesülők.

A kérelmező részére legalább 1000 és legfeljebb havi 2500, ha pedig a kérelmező kiskorú, illetőleg 70 éven felüli vagy rokkant személyt túlnyomó részben eltart, legfeljebb 3500 Ft engedélyezhető.

A kérelmet a megyei nyugdíjbiztosítási igazgatóságokon kell benyújtani írásban, csatolva a rendszeresített adatlapot, a legutolsó hónap nyugdíjszelvényét, az egészségi állapotot igazoló orvosi igazolásokat és minden olyan iratot, adatot, amely a szociális körülmények igazolása és elbírálása szempontjából fontos lehet.

Az egyszeri szociálissegély-kérelem esetében a feltételek, illetve az elbírálás szempontjai hasonlóak az előzőekben részletezettekhez.

A keretösszeg terhére egyszeri szociális segély elsősorban nyugdíjban részesülő kérelmezőnek - ideértve a vasutas igazgatási szerv által megállapított nyugdíjban részesülőket is - engedélyezhető olyan esetben, amikor váratlan, súlyos anyagi gondok miatt a szokásos életvitel veszélybe kerül, és más elérhető forrás nem áll rendelkezésre.

Engedélyezhető egyszeri rendkívüli segély a fentiek alapján olyan nem nyugdíjas személy részére is, aki nyugdíjas személyt saját háztartásában túlnyomó részben eltart, ha a segély odaítélésével várhatóan a nyugdíjas helyzete is javul.

Egyszeri rendkívüli segély olyan esetben is engedélyezhető, ha a nyugdíjas elhalt házastársának vagy általa eltartott személynek eltemettetéséről gondoskodik, és ez okból anyagi helyzete várhatóan megrendül. Elhalt nyugdíjas eltemettetése címén a nem nyugdíjas eltemettetőnek akkor adható egyszeri segély, ha az eltemettetéshez hagyaték vagy egyéb közvetlen forrás nem áll rendelkezésre.

Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság főigazgatója úgy intézkedett, hogy a keretösszeg erejéig (ez 1999-ben 350 millió Ft) az ár- és belvízkárosultak részéről beküldött és a feltételeknek megfelelő kérelmeket soron kívül kell elbírálni és intézni.

Horváth Erzsébet tb-szakértő

A GÁRDONYI GÉZA ALAPÍTVÁNY KURATÓRIUMA kéri...

Ismételten felhívjuk a nyugdíjastagozat-vezetők és tisztségviselőink figyelmét az alapítványi támogatás megpályázási lehetőségére.

A pályázatok benyújtási határideje 1999. október 15-e.

Pályázatot azok a közoktatás területén dolgozott nyugdíjas kollégák nyújthatnak be, akiknek alacsony a nyugdíjuk, és szociálisan, egészségileg is rászorultnak minősülnek.

Pályázati nyomtatványt a tagozatvezetőktől vagy a megyei, városi titkároktól kérhetnek. A szükséges dokumentumokkal, nyugdíjszelvényvel ellátott pályázatokat a PSZ megyei bizottságára kell benyújtani, ahol rangsorolják azokat, majd felterjesztik az alapítvány kuratóriumához.

A pályázók közül a legrászorultabbak számíthatnak anyagi támogatásra. Hogy ez mekkora lesz, az attól függ, hogy 1999. szeptember 30-ig milyen összeget ér el a befizetések kamata, és a személyi jövedelemadó 1%-ából hogyan részesülünk.

Előre is köszönjük tisztségviselőink segítő közreműködését!

Gárdonyi Géza Alapítvány Kuratóriuma

Ezzel a címmel a sajtóorgánumban tallózva a velünk vagy rólunk készült írásokból közlünk összeállítást. Így egyrészt egy csokorba gyűjtve áttekintést kaphatunk arról, hogy milyen információk jutottak el gondjainkról, eredményeinkről a társadalomhoz, másrészt azt is láthatjuk, melyek azok a lényeges problémák, törekvések, amelyek még nem vagy nem kellő módon váltak ismertté. Egyszerre célunk tehát a tájékoztatás és tájékozódás. Egyúttal örömmel tapasztaltuk, hogy sajtószemlének összeállítása során a bőség zavarával küszködünk az iskoláról, pedagógusokról, szakszervezetről szóló, nyáron fölhalmozódott anyag olvastán.

NÉPSZABADSÁG

(1999. VI. 14.)

Bezárásra ítélt iskolák, óvodák

Az önkormányzatok tervei szerint országosan csaknem kétszáz óvodát és iskolát érintene összevonás vagy bezárás - tudtuk meg Varga Lászlótól, a Pedagógusok Szakszervezete titkáráról. További száz középiskolát pedig a megyéknek adnának át a helyhatóságok.

(...) A nagyobb városokban kivétel nélkül terveznek összevonást vagy bezárást, de a kisebb városokban is jellemző az intézményhálózat megcsonkítása. (...) A kistelepüléseken más a helyzet: noha az iskolák működtetése általában gazdaságtalan, az önkormányzatok a végsőig ragaszkodnak hozzájuk.

Pécsett tavasszal két kisebb tagiskola bezárásáról döntött a közgyűlés, június elején pedig a csaknem ötszáz gyereket oktató Berek Utcai Általános Iskola esett áldozatul az oktatási intézmények átszervezésének. (...) A Berek utcai tanárok a közigazgatási hivatalnál törvényességi panaszt tettek a döntés ellen. (...)

Szolnokon három óvoda és négy iskola bezárásáról, illetve néhány intézményt érintően összevonásokról és csoportok megszüntetéséről döntött a közelmúltban megtartott rendkívüli ülésén a város önkormányzata. (...)

Miskolcon tíz év alatt ötven százalékkal csökkent az iskoláskorú gyermekek száma, a városban működő 140 oktatási intézmény kihasználtsága jelentősen romlott. (...)

Szegeden a Gutenberg János és a Móricz Zsigmond Általános Iskolát zárhatja be a városi önkormányzat, megszűnik továbbá a Csongor téri általános iskola és gimnázium általános iskolai részlege, a gimnáziumi részlegét pedig egyesítik az Eötvös József Gimnáziummal. (...)

(1999. VIII. 5.)

Pedagógusbérek: csalóka felzárkóztatás

A pedagógusok felzárkóztatására tett eddigi lépések nem érték el céljukat - mondta lapunknak Árok Antal, a Pedagógusok Szakszervezetének titkára. (...) A kormány teljesítette a 16 százalékos béremelésre vonatkozó ígértét, csak hogy az adósvávok és kedvezmények változása miatt többen végül kevesebb pénzt kaptak. (...) Árok Antal már most figyelmezteti a jelenleg átlagosan havi 6700 forintnyi minőségi bérpótlékban részesülő 70 ezer pedagógust (a teljes létszám 46 százaléka): ez a juttatás szeptembertől megszűnik.

(...) De a pedagógusokat már az év elején is csalódás érte (...), hiszen teljes fizetésük 16 százalékos növekedésére számítottak. Az emelés azonban nem érintette a jövedelem 15-20 százaléka kitevő pótlékokat (...). A béremelés ugyanakkor további terhet ró a 2300 iskolafenntartó önkormányzatra. A központi normatíva az iskolafenntartás költségeinek csak 66 százalékát fedezi ugyanis, a hiányzó részt saját bevételeiből gazdálkodik ki a helyhatóság. Nem meglepő tehát, ha a gyereklétszám csökkenésére hivatkozva sokan iskolabezárást vagy intézmény-összevonást terveznek vagy hajtanak éppen végre. (...)

(1999. VIII. 19.)

Béremelési terv pedagógusoknak

Az Oktatási Minisztérium a jövő évi költségvetés tárgyalásain a pedagógusok alaphérének 13 százalékos emelésére tesz javaslatot - nyilatkozta Sió László, a tárca kabinetfőnöke. Ezzel a szakszervezetek is egyetértenek.

A béremeléshez 26,5 milliárd forintba van szükség. (...) A Pedagógusok Szakszervezete szintén 13 százalékos emelésre gondolt - jelentette ki Árok Antal, a PSZ titkára -, de akkor tudná maradéktalanul támogatni a minisztériumi előterjesztést, ha az valamennyi bérelemre, köztük a pótlékokra is vonatkozna, nem pusztán az alaphérré.

(1999. VIII. 24.)

Nem drágultak az idén a tankönyvek

A hamarosan induló tanévre az iskolák mintegy 15,6 millió darab tankönyvet rendeltek meg összesen 6,4 milliárd forint értékben. Az idén 163 kiadó 4132-féle tankönyvből lehetett választani, 520 forintos átlagáron. A Pedagógusok Szakszervezetének számításai szerint a középiskolások elsősei fizetik majd a legnagyobb összeget tankönyveikért.

Az idén az Oktatási Minisztérium tankönyvjegyzékén 4132-féle kiadvány szerepel, ebből 1104 új, illetve megújított kötet. (...) Az iskolák átlagosan 10-12-féle tankönyvet rendeltek meg egy tanulónak. (...)

Az idén a tankönyvek ára gyakorlatilag nem emelkedett. A legolcsóbb 120, a legdrágább pedig 3500 forintba kerül. (...) A Pedagógusok Szakszervezetének számításai szerint a tankönyvcsomagok minimális költsége az általános iskola első osztályában a legalacsonyabb, mintegy 3000 forint. (...) Ötödikben már 6000 (...) forint körül alakul a csomagok minimális ára. A legtöbb pénzt a középiskola első osztályosainak kell kiadniuk: mintegy tízezer forintot. (...)

A tankönyvvásárlási támogatás természetesen az idén is minden tanuló után jár. Ennek összege 1700 forint, ám a hozzájárulást differenciáltan oszthatják szét az iskolák. (...)

(1999. VIII. 30.)

Messze még az európai szintű tanári fizetés

Bár szeptembertől 3 százalékkal emelkedik a pedagógusok alaphére, az érintettek egy része mégsem boldog: csaknem 70 ezer tanár fizetése a növekedés ellenére összességében csökken.

(...) Ennek oka pedig az, hogy az új tanév beköszöntével megszűnik a még az előző kormány által bevezetett, átlagosan bruttó 6700 forint összegű minőségi bérpótlék. Bár ezt felváltja egy új - minőségi és többletmunkáért adható - pótlék, ennek bruttó átlaga csak 1500 forint lesz, így még az átlagosan 1900 forintot kitevő 3 százalékos béremeléssel együtt is bruttó 3890, azaz nettó kétezer forintot veszít az említett 70 ezer pedagógus. (A Pedagógusok Szakszervezetének számítása alapján.) (...)

A közoktatási munkavállalók helyzetét tovább rontja, hogy munkáltatóik gyakorlatilag semmiféle béren kívüli juttatást, kedvezményt nem tudnak nyújtani. Pedig a nemzetgazdasági átlag dupláját

kereső banki dolgozók 83 százaléka kap munkaadótól évi 100-200 ezer forint mértékben hozzájárulást az önkéntes nyugdíjpénztári tagsághoz. A csaknem három ezer iskolafenntartó önkormányzat közül mindössze 120 ad erre a célra támogatást, évi 6-36 ezer forintos összegben. Pedig ma már tízezernél is több pedagógus vállalt önkéntes nyugdíjbiztosítást, bár csak igen keveset tud a pénztárnak alacsony fizetéséből átutalni. E szerény összegeket a Pedagógus Nyugdíjpénztár nagy biztonsággal és magas hozammal kezeli. A PNY tavalyi hozama 17,3 százalékos volt, miközben a nyugdíjpénztárak többsége 9-13 százalékot ért el.

(1999. IX. 1.)

Kétmillióan az iskolapadokban

Az ország 11775 közoktatási intézményéből 4701 óvoda volt az előző tanév végén. A Pedagógusok Szakszervezetének adatai szerint ez a szám most 18-cal csökken - ennyit szüntetnek meg fenntartóik. Az óvodások egyébként idén 371 ezren vannak, ötezerrel kevesebben, mint az előző tanévben. A 3732 általános iskola közül 25 megszűnéséről lehet jelenleg biztosan tudni, ám - figyelmeztet Árok Antal, a PSZ titkára - sok önkormányzatnak az elmúlt napokban jutott eszébe: ha tegnapig nem jelentette be hivatalosan egy intézmény átszervezését vagy megszüntetését, akkor ezt a lépést egy évig nem teheti meg. (...)

(1999. IX. 2.)

Októbertől oktatási ombudsman

Októberben kezd meg működését az Oktatási Minisztériumon belül az oktatási jogok miniszteri biztosának hivatala. (...) A hivatal működését szabályozó miniszteri rendelet tervezetét várhatóan szeptember közepére véglegesítik, s ezután írják ki a pályázatot az oktatási ombudsman tiszteire. A hivatalnak a tervek szerint hat-nyolc munkatársa lesz, s feladatai között szerepel a beérkezett panaszok, jogsérelmek kivizsgálása, átfogó vizsgálatok kezdeményezése, jogszabályi hiányosságok pótlásának ajánlása.

(1999. IX. 3.)

Összevetés tanévkezdéskor

A tanárok jelentős százalékának jövedelme csökkenhet a szeptembertől életbe lépő bérszabályozás hatására - állapította meg közleményében a Pedagógusok Szakszervezete. Amúgy szeptember elseje - a PSZ megállapítása nélkül is - alkalmat kínál egy összevetésre. (...) A kutatók kiderítették, hogy a Nagy Lajos király idejében működő pécsi univerzitás tanárai mennyit kerestek. (...) a pécsi tanárok éves jövedelme 480 hold első osztályú szántó megvásárlására volt elegendő.

(...) nincs adatunk arról, hogy egy XIV. századbéli tanár mennyit áldozott a - vélhetően drága - kézzel másolt könyvekre, kutatási eszközökre, tanulmányutakra, famulusokra, s mennyit költött a háztartásra, milyen gyakran tartott az otthonában fogadást kollégáinak, tisztelőinek és szponzorainak, hány cseléd leste kívánságát, megengedhette-e megának, hogy gyermekei külföldi egyetemen tanuljanak. Szóval nem tudjuk, hogy az első magyar egyetem pedagógusainak társadalmi presztízse mire volt elegendő. De hogy volt presztízsiük, az vitathatatlan.

MAGYAR HÍRLAP

(1999. VIII. 3.)

Ötezer állástalan pedagógus

A mostani iskolabezárási hullám miatt becslések szerint 2800-3000 pedagógus számára kezdődik munka nélkül az új tanév - tudta meg lapunk a Pedagógusok Szakszervezetének titkártól, Árok Antaltól. Az önkormányzatok által fenntartott intézményekben csaknem 157 ezer pedagógus tanít. Májusban 3100 munkanélküli pedagógusról tudtak, többségük óvónő és tanító volt. Végleges adatok csak szeptemberben lesznek, de őszre várhatóan 5 ezer pedagógus lesz állás nélkül. Az informatika, számítástechnika, idegen nyelv - elsősorban angol - szakon ugyanakkor létszáhiány van.

(1999. VIII. 27.)

Kevesebb általános iskola, ugyanennyi gyerek

Szeptemberben csaknem kétmillió diák és 165 ezer pedagógus kezdi meg a tanévet. Egyedül az általános iskolákban nem csökken a tanulólétszám.

(...) Szeptembertől huszonöt kevesebb általános és néggyel kevesebb középiskolában kezdődik meg a tanítás. Ezért - a Pedagógusok Szakszervezetének számításai szerint - mintegy 3 ezer pedagógus válik állásnélkülivé. Végleges adatok még nincsenek, de a májusban regisztrált 3100 munkanélküli pedagógussal együtt így ötezerre növekszik a számuk.

(1999. VIII. 31.)

Torgyán a privatizációs bevételekre pályázik

A kormányzó pártok egymással versengve keresik a jövő évi költségvetésben a lehetséges többletbevételeket a kívánt kiadásokhoz. Közben a közsféra érdekvédői reálbéremelést követelnek a jövő évre.

(...) A pedagógus-szakszervezet titkára, Árok Antal úgy látja, szeptember 1-jétől a közoktatásban dolgozók 46 százaléka csökkenni fog a keresete a háromszázalékos alapilletmény-emelés ellenére, ugyanis megszűnik a minőségi pótlék.

A szakszervezeti vezetők állítják, a léptetések a közsférában már megtörténtek, ilyen módon tehát nem lehet pénzt szerezni a béremelésekre. A jövő évi költségvetés tervezetében ugyanis az áll: az átlagbérek maximum 8,25 százalékkal emelkedhetnek a közsférában, de csak akkor, ha az intézmények létszámleépítésekből gazdálkodják ki az ehhez szükséges forrásokat.

(1999. IX. 2.)

Csökken a pedagógusok reálkeresete

(...) A Pedagóguskeresetek 1995-ben süllyedtek a nemzetgazdasági átlag alá. Idén a 73 ezer 800 forintos bruttó átlagkeresettel szemben a tanárok átlaga mindössze 67 ezer 853 forint - tudtuk meg a PSZ-től. (...)

A PSZ ezért hároméves bérfelzárkóztatási program kidolgozását kéri az oktatási tárcától - tájékoztatta az újságírókat tegnap Borbáth Gábor, a PSZ főtitkára. Elmondta azt is: a nyáron mindenféle egyeztetés, véleményeztetés és tájékoztatás nélkül módosították a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvényt. Az előkészítetlenség eredményeként ellentmondásba került a jogszabály a közoktatási törvénnyel, és egyebek mellett közérdekű adatnak minősítette a közalkalmazottak

beosztását. A szakszervezet többek mellett az adatvédelmi biztoshoz és az igazságügy-miniszterhez is levelet intéz az ügyben.

A PSZ szóvá tette, hogy a minőségi bérpótlék megszűnése a pedagógusok 45,7 százalékánál keresetcsökkenést eredményez szeptembertől.

NÉPSZAVA

(1999. június 14.)

Csökkenő iskoláztatási hozzájárulás

A közoktatásra fordított pénzeszközök reálértékét vizsgálva megállapítható, hogy az oktatás területéről jelentős forráskivonás történt az elmúlt időszakban - jelentette ki Árok Antal, a Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) titkára. (...) Az alulfinanszírozottságra jellemző, hogy miközben a bérek reálértéke is jelentősen csökkent, az intézményi költségvetéseken belül a bérköltségek aránya drasztikusan nőtt. (...)

(1999. VIII. 8.)

A közoktatás összeomlásához vezethet a pénzügyi szigor

A közoktatás területén katasztrofális állapotokat okozna, ha megvalósulna a Pénzügyminisztérium jövő évi költségvetésre vonatkozó elképzelése. Számítások szerint a jelenlegi tervek alapján az év végéig minden ötödik tanárt el kellene bocsátani az állásából. A pénzügyi tárca által készített körirathoz megfogalmazott célkitűzések egyébként ellentétben állnak a kormányprogrammal. A tervezet ellen tiltakozik az oktatási tárca és a pedagógus-szakszervezet is.

(...) Borbáth Gábor, az érdekvédelmi szervezet főtitkára véleménye szerint a pénzügyi tárca tervezete teljesen ellentétben áll a kormány eddig hangoztatott elképzeléseivel. Úgy tűnik, mintha két kabinet állna egymással szemben - jegyezte meg a szervezet vezetője. Borbáth Gábor kijelentette: a pedagóguslétszám tervezett mértékű csökkentése katasztrofális állapotokat eredményezne az oktatás területén. Mivel csak következő tanév elejétől hajthatnák végre a 2000-re tervezett létszámleépítést, az év utolsó négy hónapjában minden ötödik tanárt kellene állásából elküldeni. Ennek pedig beláthatatlanok a következményei.

(1999. IX. 2.)

A PSZ nagyobb béremelést akar

(...) hangsúlyozta a Pedagógusok Szakszervezetének tájékoztatóján Borbáth Gábor főtitkár. A szakszervezet nem ért egyet azzal, hogy jövőre 2,5 százalékos reálbér-növekedést terveznek az ágazatban, a PSZ legalább ötszázalékos reálbér-emelést tart indokoltnak. (...)

Elfogadhatatlannak tartják, hogy jelenleg a pedagógusok többsége kiszorul az üdültetési rendszerből. Ezért a szakszervezet javasolja, hogy az iskolák minden évre kapjanak meg egy üdülési-jegy-keretet.

Napi Magyarország

(1999. IX. 2.)

Pedagógusbérek és -érvek

(...) Borbáth Gábor, a Pedagógusok Szakszervezetének főtitkára szerdai, budapesti tanévnyitó sajtótájékoztatóján a jövő évre tervezett 2-2,5 százalékos reálbéremelés kapcsán elmondta: az gyökeresen elmarad a kormányprogramban megfogalmazottaktól. Kiemelte: az érdekvédelmi szervezet álláspontja szerint legalább a GDP éves növekedésével lépést tartó béremelésre lenne

szükség ahhoz, hogy a közsféra alkalmazottainak felzárkóztatása ténylegesen megtörténjen. (...)

VILÁGGAZDASÁG

(1999. VIII. 6.)

Szerény növekedésre számít az OM

Az 1999-es zárolással csökkentett szinten fagyasztaná be a pénzügyi kormányzat az Oktatási Minisztérium (OM) jövő évi költségvetését. Vannak azonban olyan feladatbővülések, amiket a szaktárca felületlenül finanszírozni kell. (...)

A Pedagógusok Szakszervezetében (PSZ) úgy látják: a pedagógus-továbbképzési program lassítása komoly gondokat vet fel, hiszen már eldöntötték, milyen projekteket finanszíroznak, ezekre be is iskolázták a tanárokat. Árok Antal ügyvivő szerint a kollégiumfejlesztés elmaradása miatt számos diákszálló kerülhet a működésképtelenség határára. Egy felmérés szerint már most is vannak olyan kollégiumok, amelyek zsúfoltabbak, mint a honi börtönök. A PSZ főként az ellenőrzési és minőségbiztosítási központok felállításának elhalasztásával spórolna. E célra egyébként 800 millió forintot szán jövőre az állam.

(1999. VIII. 23.)

Bérkiegészítés ausztriai takarításból

A központi költségvetés 1999-ben megközelítőleg az 1991-es oktatási támogatás 66 százalékát folyósította - derül ki a Pedagógusok Szakszervezetének (PSZ) felméréséből. A tanárok az egy főre jutó GDP 88,3 százalékát keresték tavaly (összehasonlításképpen: a pénzügyi szolgáltatások területén ez az arány 210,2 százalék). (...)

A PSZ többek között azt követeli, hogy a kormány dolgozzon ki egy 3-4 éves felzárkóztatási programot. Ennek tartalmaznia kell azt, hogy az oktatási szférában dolgozók átlagkeresete 20-30 százalékkal haladja meg a GDP egy főre eső átlagát; ehhez a PSZ szerint első lépésben a pedagógusbéreknek el kell érnie az egy főre jutó GDP értékét, hogy később - az EU-átlagnak megfelelően - ez az arány az 1,4-1,5-szeres érték körül állandósuljon.

Az oktatási tárca jövőre 8,25 százalékos bérfejlesztéssel számol.

METRÓ

(1999. IX. 2.)

Idén kevesebbet okítanak

A pedagógus-szakszervezet szerint a tanárok felének csökkent a bére

A minőségi bérpótlék megszűnése következtében az érintettek 46,2 százalékánál keresetcsökkenést eredményezhet a szeptembertől életbe lépő új bérszabályozás, amely pedig 3 százalékos garantált alapbér-növekedést ír elő a pedagógusok számára - mondta Borbáth Gábor, a Pedagógusok Szakszervezetének főtitkára szerdai, budapesti tanévnyitó sajtótájékoztatóján.

A ma munkába álló, közel 165 ezer pedagógus közül a pályakezdő tanító bruttó 40 ezer forintos fizetéssel kezdhette a tanévet, aki frissen végezte az egyetemet és középiskolában helyezkedett el, az 7 ezer forinttal kap többet. (...)

A szakszervezet hároméves bérfelzárkóztató programról tárgyalásokat kezdeményez a kormánnyal.

Válogatta:

Juhász Olga sajtómenedzser

Jogok és kötelezettségek a magasabb vezetői, valamint a vezetői megbízások visszavonásakor

Az intézményi összevonások, a sajnálatos intézménymegszüntetések következményeként magasabb vezetői, vezetői megbízások kerülnek visszavonásra. A panaszlevelekben, telefonon, személyesen feltett kérdések arról tanúskodnak, hogy a jogszabályi rendelkezéseket a kérdezők nem ismerik vagy félreértik.

Alapvetően az alábbi jogszabályi rendelkezésekről van szó:

1. Sok esetben a fenntartói intézkedés következményeként olyan magasabb vezetői megbízásokat vonnak vissza, amelyeknél a határozott idő még nem telt el. A hozzánk forduló intézményvezetők úgy tudják, hogy a megjelölt határidő előtt vezetői megbízásukat nem vagy csak bizonyos szankciók mellett lehet visszavonni.

A közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény 23. § (4) bekezdésében foglalt szabályokból egyértelműen következik, hogy a megbízást ilyen esetekben is vissza lehet vonni.

2. Ugyanakkor a megbízás visszavonását - a közalkalmazott kérelmére - indokolni kell.

Újabb félreértés: nem automatikusan kötelező az indoklás, hanem az érintett kérelmére. Amennyiben azonban a magasabb vezető kéri megbízása visszavonásának indoklását - és ezt a visszavonás kézhezvételétől számított 3 napon belül teheti -, úgy az indoklás kötelező. Fontos az is, hogy az indoklásból a visszavonás okának világosan ki kell tűnnie, továbbá, hogy vita esetén a visszavonás indokának valóságát és okszerűségét a munkáltatónak kell bizonyítania.

Ha tehát egy intézményt megszüntetnek - jogutóddal vagy anélkül - ez az indok önmagában elégséges, valós, és az okszerűség is megállapítható, feltéve, ha a fenntartói intézkedést is megjelölik.

3. Mire tarthat igény a magasabb vezető megbízása visszavonását követően?

A Kjt. 23. § (7) bekezdése értelmében a megbízás visszavonása után a közalkalmazottat eredeti munkakörében kell tovább foglalkoztatni, ennek hiányában végzettségének, illetve képesítésének megfelelő munkakört kell részére felajánlani. Ezen kötelezettség másként érvényesül egy intézmény-összevonás és másként egy jogutód nélküli megszüntetés esetében.

Intézmény-összevonáskor az összevonást követően létrehozott intézmény egyben a korábbi intézmény(ek) jogutódja, elképzelhető tehát, hogy mód nyílik a volt magasabb vezető eredeti munkakörében történő tovább foglalkoztatására, illetőleg arra, hogy ennek hiányában képesítésének megfelelő másik munkakört ajánlanak fel számára.

A jogutód nélküli intézménymegszüntéskor azonban a fenntartó kötelessége, hogy a fenntartása alatt álló intézmények valamelyikében ugyanezt felajánlja.

4. Köteles-e a volt magasabb vezető a felajánlott továbbfoglalkoztatás valamelyikét elfogadni?

A Kjt. 30. § (1) bekezdés c/ alpontja értelmében a munkáltató a közalkalmazotti jogviszonyt felmentéssel akkor szüntetheti meg a többi között, ha a magasabb vezetői beosztás ellátásával történő megbízás visszavonását követően a közalkalmazott eredeti munkakörében való továbbfoglalkoztatására, ennek hiányában a végzettségének, illetve képesítésének megfelelő munkakör felajánlására *nincs lehetőség*, vagy a közalkalmazott a *végzettségének, illetve képesítésének megfelelő munkakört nem fogadja el*.

A törvény szövegéből - bár kétségtelen, hogy első olvasatra nem tűnik ki azonnal - egyértelműen megállapítható, hogy az eredeti munkakörben való továbbfoglalkoztatást - annak felajánlása esetén - a volt magasabb vezető nem utasíthatja vissza.

Ennek csak az eredeti munkakör hiányában felajánlott, a végzettségének, illetve képesítésének megfelelő másik munkakör esetében van helye. Egy példával segítve a megértést: ha egy

magasabb vezető tanítói és tanári végzettséggel is rendelkezik, és eredeti munkakörében - magasabb vezetői megbízása előtt - szaktanári feladatot látott el, akkor a magasabb vezetői megbízás visszavonása esetén eredeti munkaköre a szaktanári munkakör, míg végzettségének, illetve képesítésének megfelelő másik munkakör a tanítói munkakör. Míg az előbbi ellátását nem, az utóbbi ellátását megtagadhatja.

5. A kérdezők többsége nem vagy rosszul ismeri a vezetői pótlékra való jogosultsággal kapcsolatos törvényi szabályokat is.

A Kjt. 23. § (8)-(12) bekezdése foglalkozik a megbízás visszavonása jogellenességének következményeivel. Ezek mindegyike azonban csak abban az esetben alkalmazható, ha a bíróság megállapítja, hogy a megbízás visszavonása *jogellenes*. Amennyiben valóban jogellenes magasabb vezetői megbízás visszavonása mellett, annak megállapítása iránt a közalkalmazott nem fordul munkaügyi bírósághoz, akkor ugyanezeket a következményeket nem lehet kikényszeríteni. Melyek ezek a következmények?

- Ha a bíróság megállapítja, hogy a megbízás visszavonása jogellenes, a közalkalmazottat - kérelmére - eredeti magasabb vezetői beosztásában kell tovább foglalkoztatni. Ezen túlmenően a vezetői pótlék elmaradt összegét a közalkalmazott részére meg kell téríteni [Kjt. 23. § (8) bekezdése];

- a bíróság mellőzi a közalkalmazott magasabb vezető beosztásba történő visszahelyezését, ha a jogvita elbírálásáig a határozott időre való megbízás visszavonás nélkül is megszűnt volna. A közalkalmazottat ebben az esetben a vezetői pótléknak a határozott idő leteltéig számított összege illeti meg [Kjt. 23. § (9) bek.];

- a közalkalmazottat, ha a határozott időre való megbízás jogellenes visszavonása esetén nem kéri a magasabb vezetői beosztásba való visszahelyezését, a vezetői pótlékának a határozott idő leteltéig számított összege illeti meg [Kjt. 23. § (10) bekezdése];

- a közalkalmazott, ha határozatlan időre szóló megbízás jogellenes visszavonása esetén nem kéri magasabb vezetői, illetve vezetői beosztásba való visszahelyezését, a részére korábban megállapított vezetői pótlék egy évi összegére jogosult [Kjt. 23. § (11) bek.];

- végül a vezetői pótlék előzőekben ismertetett módon való megtérítésén túlmenően a munkáltató a közalkalmazott felmerült kárát is köteles megtéríteni [Kjt. 23. § (12) bekezdése].

Összefoglalva, a fentiekből következik, hogy a magasabb vezetői, vezetői megbízás *jogszerű* visszavonása esetén a munkáltatónak az alábbi kötelezettségei vannak:

- az eredeti munkakörben való továbbfoglalkoztatás;
- ennek hiányában a végzettségnek, illetve a képesítésnek megfelelő másik munka felajánlása, és pedig a Kjt. 30. § (3) bekezdése értelmében nemcsak az adott intézményben, hanem az irányítása, felügyelete alatt álló szervezetben is;
- eredeti munkakör hiányában, illetve a végzettségének, képzettségének megfelelő másik munkakör felajánlásának visszautasítása esetén a közalkalmazotti jogviszony felmentéssel történő megszüntetése, a felmentési járandóságok kifizetése;
- ha a volt magasabb vezető az *eredeti* munkakörben való továbbfoglalkoztatását nem vállalja, úgy a közalkalmazotti jogviszony a közalkalmazott lemondásával (2 hónap lemondási idő!), vagy közös megegyezéssel szüntethető meg.

6. Változatlanul találkozunk a gyakorlatban olyan esetekkel, amikor a magasabb vezető kizárólag határozott időre szóló intézményvezetői megbízással rendelkezik. Az ilyen törvénysértő magasabb vezetői megbízásokra többnyire a "végeken", az ország távolabbi, kisebb helységeiben kerül sor. Ezekben az esetekben a fenntartó, de maga a magasabb vezetői megbízást kapott közalkalmazott sem ismeri az oktatási törvénynek az intézményvezetői megbízás feltételeiről szóló rendelkezéseit. Az oktatási törvény 18.

§ (1) bekezdés c/ alpontja ugyanis az intézményvezetői megbízás feltételül szabta a nevelési-oktatási intézményben pedagógus-munkakörben fennálló, határozatlan időre szóló alkalmazást, illetve a megbízással egyidejűleg pedagógus-munkakörben történő, határozatlan időre szóló alkalmazást.

7. A magasabb vezetői megbízás nem munkakör, hanem a határozatlan időre, pedagógus-munkakör betöltésére létesített közalkalmazotti jogviszonyon belül, határozott időre, magasabb vezetői feladatok ellátására adott megbízás. A magasabb vezetői megbízás visszavonásakor tehát nem szűnik meg automatikusan a közalkalmazotti jogviszony. Annak megszüntetéséről rendelkezni kell.

Felvetődik - és fel is teszik sokan - a kérdés, kinek a hatáskörébe tartozik a magasabb vezetői megbízás visszavonása után a közalkalmazotti jogviszonnyal összefüggő intézkedések megtétele?

A magasabb vezetői megbízást a fenntartó adja és vonja vissza. A visszavonást követően a közalkalmazott munkáltatói jogkör gyakorlója azonban már nem a fenntartó, hanem az adott intézmény megbízott vezetője.

Jogi álláspontom szerint egyaránt helytelen az,

a/ ha a fenntartó önkormányzat a magasabb vezetői megbízás visszavonásakor egyúttal határoz a közalkalmazotti jogviszonyt érintő kérdésekről is (feltéve, hogy nem jogutód nélküli intézmény megszüntetéséről van szó);

b/ továbbá az is, amikor a magasabb vezetői megbízás visszavonása után a közalkalmazott hosszú ideig nem ismeri a foglalkoztatásával kapcsolatos munkáltatói elképzeléseket.

Helyesen az a fenntartó jár el, amely

- testületi döntést hoz a magasabb vezetői megbízás visszavonásáról,

- azt kérés nélkül indokolja,

- megbízza az új vezetőt (amennyiben a megbízás visszavonása nem az intézmény jogutód nélküli megszüntetése miatt történt) és egyben

- felhívja a figyelmét a korábbi vezető foglalkoztatásával kapcsolatos munkáltatói intézkedések megtételére.

Csak ilyen eljárás mellett biztosítható - véleményem szerint -, hogy az intézményi feladatok, a foglalkoztatási helyzet ismeretében megfelelő döntés születessen.

8. Az eddig ismert jogszabályi rendelkezéseket a vezetői megbízások visszavonásakor is megfelelően alkalmazni kell.

a/ A vezetői megbízás határozatlan időre szól. Erre a Kjt. 23. § (3) bekezdésében írt rendelkezés ad lehetőséget. A miniszter ha-

táskörébe utalja, hogy a határozott időre szóló megbízások körét szabályozza. A miniszter ezt a szabályozást a 138/1992. (X.8.) kormányrendelet 5. § (2) bekezdésében, a magasabb vezetői megbízásokra tette meg.

b/ A Kjt. egyik korábbi módosítását követően a határozatlan időre adott megbízás visszavonását is indokolni kell.

c/ Szinte általános, hogy az újonnan kinevezett magasabb vezető "tisztogat". Felhívom a figyelmet arra, hogy a magasabb vezető személyének változása önmagában nem lehet indoka a vezetői megbízás visszavonásának. Bírói döntések sora bizonyítja, hogy az olyan általános megfogalmazások, mint:

- "a pedagógiai elképzeléseim megvalósítását nem támogatja";

- "nincs bizalmam" stb. ...

nem elegendőek a vezetői megbízás visszavonásának indoklására. Csak ajánlani lehet az újonnan kinevezett magasabb vezetőknél - különösen, ha ún. "külső pályázó"-ként kerültek az intézmény élére -, hasznosítsák vezetőtársaik tapasztalatait, hiszen "leváltásukkal" magukra maradnak. Idő kell ugyanis ahhoz, hogy a helyi viszonyokat, előzményeket, folyamatokat egyedül megismerjék.

9. Végül mind a magasabb vezetői, mind a vezetői megbízásról a közalkalmazott írásban lemondhat [Kjt. 23. § (5) bekezdése]. Indokolási kötelezettséget nem ír elő a törvény.

Fontos különbség van azonban a lemondásnak és a visszavonásnak a közalkalmazotti jogviszonyra történő kihatásukat illetően. A Kjt. 23. § (5) bekezdésében írt rendelkezések szerint ugyanis, ha a közalkalmazott eredeti munkakörében történő továbbfoglalkoztatására, ennek hiányában végzettségének, képesítésének megfelelő munkakör felajánlására nincs lehetőség, illetve a közalkalmazott a végzettségének, illetve a képesítésének megfelelő munkakört nem fogadja el, a közalkalmazotti jogviszonyról való lemondás szabályait kell megfelelően alkalmazni.

A lemondás szabályait a Kjt. 28. §-a tartalmazza. Eszerint lemondás esetén a lemondási idő 2 hónap, ezen időtartam egy részére vagy annak egészére a munkáltató mentesítheti a közalkalmazottat a munkavégzés alól [Kjt. 28. § (2) bekezdése].

Jól fontolják meg tehát magasabb vezető, vezető beosztású kollégáink magasabb vezetői, vezetői beosztásukról történő lemondásukat, mert ha egyúttal foglalkoztatásuk az intézményben ellehetetlenül, úgy nem várhatják el, hogy a munkáltató felmentéssel szüntesse meg közalkalmazotti jogviszonyukat.

Dr. S. dr. Cs. M.

ÁRVÍZ, BELVÍZ - ÁLLÁSIDŐ

Bár még nincsenek pontos adataink arról, hogy a Medárd okozta esőzések, belvizek milyen kárt tettek oktatási intézményeinkben, és így arról sem, hogy hány oktatási intézményben nem kezdődhet meg a tanítási, nevelési év. Minthogy ezek a tragikus természeti események következményei várhatóan kihatással lesznek az érintett intézményben foglalkoztatott közalkalmazottakra, szeretnénk pontos eligazítást adni, mi a teendő akkor, amikor a munkavállaló - önhibáján kívül - nem tud munkát végezni.

A Munka törvénykönyve 150. § (1) bekezdésében írt rendelkezések szerint: "A munkavállalót, ha a munkáltató működési körében felmerült okból nem tud munkát végezni, az emiatt kiesett munkaidőre (állásidő) személyi alapbérére illeti meg.

(2) Munkaviszonyra vonatkozó szabály, illetve a felek eltérő megállapodása hiányában az (1) bekezdés rendelkezése irányadó akkor is, ha a munkáltató gazdaságilag indokolt esetben átmenetileg az előírtnál rövidebb munkaidőben foglalkoztatja a munkavállalót."

A közalkalmazotti törvény 85. § (7) bekezdésében írt értelmező rendelkezései meghatározzák, hogy közalkalmazotti munkálta-

tónál mit kell érteni a személyi alapbér fogalmán. E szerint a személyi alapbér azonos az illetménnyel [Kjt. 85. § (7) bekezdés i/ pontja].

Minthogy az illetmény az utóbbi időben további illetményelemekkel bővült, ezért fontos tudni, hogy e fogalom felöleli

- a fizetési osztály és fokozat alapján megállapított illetményt;

- a kötelező óraszám emelése miatt a pedagógust megillető kompenzáció összegét;

- további szakképesítés hasznosításáért járó százalékos illetmény-növekedést;

- végül pedig, ahol az 1999. január 1-től hatályos kötelező illetményemelés az átsorolásokon külön soron hozták, úgy ennek összegét együttesen kell érteni.

Egyértelműen törvénysértő a téli rendkívüli időjárás alkalmával tudomásunkra jutott alábbi megoldások bármelyike:

1. A munkavállalókat fizetés nélküli szabadságra "küldi" a munkáltató.

2. A pedagógus évi rendes szabadságából 15 munkanapot igénybe vesznek.

Ez utóbbi többszörösen jogellenes:

- egyrészt azért, mert az éves rendes szabadságukat feltehetően a nyári szünetben a pedagógusoknak kiadták, nincs tehát miből igénybe venni a 15 napot;

- a 138/1992. (X. 8.) korm. rendelet 10. § (2) bekezdése csak az alábbi esetekben engedi meg a 15 munkanap igénybe vételét:

"A pedagógust az évi szabadság idejéből kötelező munkavégzésre - legfeljebb tizenöt munkanapra - a következő esetekben lehet igénybe venni:

a/ továbbképzés, foglalkoztatást segítő képzés;

b/ a nevelési-oktatási intézmény működési körébe tartozó nevelés, oktatás;

c/ ha a pedagógus szabadságát részben vagy egészben a szorgalmi időben, óvónő esetében - a június 1-jétől augusztus 31-ig tartó időszak kivételével - a nevelési évben adják ki."

3. Végül jogsértő az is, ha az állásidő alatt a közalkalmazott részére csak az ún. garantált illetményét biztosítják, tehát fizetési osztály/fizetési fokozat $\times$ szorzó összegét.

Kérjük a munkáltatókat, hogy az esetleges állásidők díjazásánál a fenti szabályokat szíveskedjenek figyelembe venni. Kollégáinkat pedig arra buzdítjuk, hogy szükség esetén kezdeményezzenek munkaügyi vitát, amelyben szakszervezeti tagjaink számára természetesen jogi képviselőt is biztosítunk.

Dr. Selmeciné dr. Csordás Mária
jogtanácsos

A programunk értelmében

Lapunk 4. számában közöltük azt a terjedelmes levelet, melyet - a legutóbbi kongresszusunkon elfogadott program jegyében - A pedagógusok alkotmányos jogainak védelmében címmel Borbáth Gábor főtítkárt dr. Gönczöl Katalinnak, az állampolgári jogok országgyűlési biztosának. A válasz szövege:

Tisztelt Főtítkári Úr!

A közalkalmazott pedagógusok alkotmányos jogainak érvényesülésével kapcsolatos konkrét panasz alapján az állampolgári jogok országgyűlési biztosának átfogó vizsgálatát kezdeményezte.

A kezdeményezés indokaként tájékoztatott a tiszaszaikai Általános Művelődési Központ jogutód nélküli megszüntetésével keletkezett jogvitáról, melyben az ÁMK által alkalmazott pedagógusoknak - akiket a korábbi feladatot más szervezeti formában továbbra is ellátó általános iskola és művelődési ház nem "vett át" - jogait a fenntartó önkormányzat döntése alapvetően sértette, mert számukra a döntéssel szemben semmiféle jogorvoslat lehetőségét nem biztosítottak.

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. tv. 16. § (1) bekezdése szerint: *Az országgyűlési biztoshoz bárki fordulhat, ha megítélése szerint valamely hatóság, illetve közszolgáltatást végző szerv eljárása, ennek során hozott határozata, illetőleg a hatóság intézkedésének elmulasztása következtében alkotmányos jogaival összefüggésben sérelem érte vagy ennek közvetlen veszélye áll fenn, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket már kimerítette, illetve jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.*

A pedagógusok a jogaik érvényesítése érdekében munkaügyi pert indítottak - melyben őket a Pedagógusok Szakszervezete képviselte - annak megállapítására, hogy a munkáltatói döntést megalapozó önkormányzati, fenntartói intézkedés tulajdonképpen átszervezés volt, és nem a munkáltatójuk jogutód nélküli megszüntetése.

Tekintettel arra, hogy az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. tv. 29. §-ában foglaltak szerint az országgyűlési biztos hatásköre kizárt azokban az ügyekben, amelyben bírósági eljárás van folyamatban, illetve amelyben jogerős bírósági ítélet született, a konkrét ügyben vizsgálat folytatására nincs hatásköröm.

Az egyedi ügyben felvetődött alkotmányossági kérdés általános vizsgálata pedig absztrakt normakontrollnak minősülne, amely azonban kizárólag az Alkotmánybíróság hatásköre.

Az alkotmányos jogok átfogó vizsgálatát egy adott állampolgári csoport esetében akkor indítok, ha feltételezhető, hogy a csoport tagjai az érdekvérvényesítő képességeikben valamely személyükben, foglalkozásukban rejlő okból korlátozottak.

A felhozott példa is azt mutatja, hogy a pedagógusokat szakmailag jól felkészült érdekvédelmi szervezet, a Pedagógusok Szakszervezete képviseli, és ezért a pedagógusok emberi jogi helyzetének átfogó vizsgálatára ebben az évben, idő- és szakemberhiányra tekintettel nem tudok sort keríteni, és a szűkös kapacitást a sajnálatosan nagy számú érdekeiket képviselni nem tudó személyek, csoportok érdekében kívánom kifejtetni.

Az egyedi panaszok ügyében - ha abban nem kizárt a hatásköröm - természetesen a vizsgálatot lefolytatom, és a szükséges és lehetséges intézkedéseket megteszem vagy arra ajánlást teszek, és ezekben a Pedagógusok Szakszervezetének a szakmai segítségét szívesen fogadom.

Az egyedi jogvitát lezáró 4.Mf.21.886/1998/7. számú Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bírósági ítéletnek talán a legjelentősebb mondata, és így precedens értékűnek tekinthető, a 11. oldalon található, mely szerint: *"Az önkormányzat közhatalmi döntésének meghozatalánál is figyelembe kell venni, hogy (...) a döntésnek pénzügyi, közigazgatási jogi, munkajogi, bizonyos esetekben pedig polgári jogi jellegű következményei lehetnek, (...) ezért munkajogi értelemben jogvédelemre a közalkalmazottak mint munkavállalók kizárólag jelen (munkaügyi bírósági) eljárásban tarthatnak igényt."*

Ez az ítélet elősegítheti a pedagógusok jogorvoslati jogának érvényesülését, bár csak akkor lenne minden eljáró bíróságra kötelező, ha a kérdésben Legfelsőbb Bíróság jogegységi határozatot vagy elvi bírósági határozatot hozna.

Sajnálom, hogy kérésének jelenleg nem tudok eleget tenni.

Budapest, 1999. július 28.

Üdvözlettel:
Gönczöl Katalin

Szerkesztőségi megjegyzés

Ez alkalommal is felhívjuk szakszervezeti tagjainkat, hogy jogaik, érdekeik érvényesítése, esetleges sérelme esetén, védelmük érdekében forduljanak a PSZ szervezeteihez, vegyék igénybe segítségünket, végső fokon kérjenek jogi képviselőt. Ezt ingyenesen biztosítjuk számukra.

Ugyanakkor szándékaink szerint élni kívánunk az ombudsman által felajánlott azon lehetőséggel, hogy akár egyedi panaszok ügyében is - ha abban hatáskörre nem kizárt - a vizsgálatot lefolytatja, a szükséges és lehetséges intézkedéseket megteszi, vagy ajánlásokat tesz, amelyhez elfogadja a Pedagógusok Szakszervezetének szakmai segítségét. Így változatlanul kérjük, hogy - amennyiben a mielőbbi közeljövőben a hivatal munkaterhe ezt lehetővé teszi - a közalkalmazottak sztrájkjoga, illetőleg a csoportos létszámleépítést eredményező önkormányzati intézkedések törvényességi vizsgálatát végezze el.

LEVELEK A PÉNZÜGYMINISZTERNEK

A Pedagógusok Szakszervezete sokféle akciót szervezett már. Többször tüntettünk (legutóbb 1999. március 20-án), aláírásokat gyűjtöttünk (például idén január-februárban), egyszer, 1995. december 15-én sztrájkoltunk is. Most miért folyamodunk egy nálunk még új, ám Európa nyugati felében már többször alkalmazott akcióhoz?

A jövő évi költségvetés ágazati és országos érdekegyeztetése hivatalosan szeptember közepén veszi kezdetét, bár e témában a különböző vélemények, érdekek a színpalak mögött és a sajtóban is már ütköztek. A PSZ álláspontja, elképzelései, törekvései is megjelentek már országos napilapokban és az elektronikus sajtóban. (Lapunk e számában is közzétesszük.)

Mindebből kiderül, hogy a PSZ február végén zárult kongresszusán elfogadott programnak megfelelően követeljük és szakmai anyagokkal, érvekkel támasztjuk alá a közoktatási szféra felzárkóztatását. Az erre vonatkozó javaslatot, tekintve, hogy a kormány még nem állított össze ilyet, a szeptember 13-án sorra kerülő országos vezetőségi ülésen adjuk át *Pokorni Zoltán* oktatási miniszternek.

Az OM álláspontját a jövő évi költségvetésre vonatkozóan ismerjük, ám a kormányon belüli alku még nem zárult le. Az egyes tárcák között kemény vita dúl, amelynek gyújtópontjában a Pénzügyminisztérium áll. Ebben a helyzetben rendkívül

fontosnak tartjuk, hogy a pedagógusok közvetlenül a pénzügyminiszterhez forduljanak személyes jellegű levéllel. Ennek aktualitását a szeptemberben bekövetkező illetményváltozások is megadják. A közalkalmazotti bértábla garantált illetményét szeptember 1-től ugyan már 1,19-cel szorozzák meg, ám az egy évvel korábban bevezetett minőségi pótlék megszűnik. Teljes egészében ez biztosítja a 3%-os (az 1998. decemberi alapilletményünkhöz képest) emelkedés forrását. A közoktatás számára egy fillér többletet nem hoz, sőt bizonyos összeget kivisz a rendszerből. (A változások jogszabályi és költségvetési hátterét lásd alább.) Ennek következtében közel hetvenezer pedagógus fog október elején vékonyabb borítékot kapni. Úgy véljük, hogy ez az időszertűség kellő készséget vált ki a levelek feladásához.

Célunk az, hogy a közoktatás kereseti viszonyainak tarthatatlan helyzetére felhívjuk a pénzügyi tárca, nem utolsósorban a közvélemény és a végső döntést hozó parlamenti képviselők figyelmét, kikényszerítsük a kormány felzárkóztatási programját, a jövő évi költségvetés közoktatást preferáló forrásait.

Kétségtelen, hogy a tömeges levélírás nem megszokott, nálunk még nem alkalmazott módja a figyelemfelhívásnak, nyomásgyakorlásnak. Tagsági kezdeményezés alapján mégis élünk vele, mert úgy ítéljük meg, hogy a tárgyalások során segíti ágaza-

tunk érdekérvényesítését. Ehhez azonban az kell, hogy október 3-át követően legalább több ezer levél érkezzék a pénzügyminiszter címére, akár ajánlottan, akár egyszerű postaként. Áldozunk ennyi fáradságot és pénzt érdekeink ügyében! Elsősorban azokra a pedagógusokra számítunk, akik most elvesztették minőségi pótlékukat, illetve elégedetlenek a "fókuszált" béremelés hatásával, és további egyértelmű kormányzati lépéseket várnak. Ám minden pedagógust levélírára biztatunk, akár bérével, akár munkafeltételeivel, intézménye helyzetével elégedetlen. A levél megfogalmazásával és a lapban való megjelentetésével szeretnénk elősegíteni az akció sikerét. Mintát is adunk a következő (30.) oldalon. (Csak le kell másolni, saját adatokkal kitölteni és postára adni. Fontos, hogy nem intézményi, hanem egyéni költségén!) Természetesen másféle levél is elképzelhető, hiszen a közoktatás és a pedagógusok nehéz helyzetét más érvekkel, adatokkal is be lehet mutatni. Egy a fontos: menjen minél több olyan levél a pénzügyminiszternek, ami választ is igényel. Hiszen jogszabályi előírás kötelezi a hivatalokat a 30 napon belüli válaszadásra.

Azt reméljük, hogy felhívásunk, akciónk nem lesz hatástalan.

Cselekedj, nem leszel egyedül!

*Pedagógusok Szakszervezete
Országos Vezetősége*

Tanév eleji változások a pedagógusok fizetésében

Az 1999. évi költségvetési törvény és az általa módosított törvények (Kjt., közoktatási törvény) szabályozzák a közalkalmazottak, köztük a pedagógusok idei bérfejlesztési lehetőségeit. Lapunk januárban megjelent 1999/1. számában részletes tájékoztatást adtunk minderről, köztük a szeptember 1-től bekövetkező változásokról is. Tekintettel a kérdés aktualitására, röviden ismét áttekintjük az ezzel kapcsolatos jogi szabályozást.

A közalkalmazottak egyébként befagyasztott illetményrendszerre idén új elemmel, a szakmai szorzóval egészült ki.

A pedagógusok esetében a megállapított garantált illetményt meg kellett szorozni 1999. január 1-től 1,16-tal, szeptember 1-től 1,19-cel. (Januári számunkban az erre vonatkozó táblázatokat is közöltük.)

A költségvetési törvény 87. §-a módosította a közoktatási törvény (Kt.) 118. § (10)-(11)-(12) bekezdését is. Ezek a pedagógusok minőségi bérpótlékának változásával függnek össze. Az 1998/1999. tanévre megállapított minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítések [költségvetési törvény 128. § (1) bekezdés h) pontja] 1999. augusztus 31-ig változatlan járandóságok voltak. Ez a típusú kiegészítés 1999. szeptember 1-től, a pedagógus szakmai szorzók 1,19-re történő változásával megszűnt. Az e célra használt összeg szolgál forrásul egyrészt a szakmai szorzó 1,19-re való emeléséhez, másrészt a minőségi pótlék helyett 1.500 Ft/hó/pedagógus kvótával a kiemelt munkavégzésért járó keresetkiegészítéshez. Ennek szabályait a Kt. fent megjelölt bekezdései rögzítik.

Fontos módosítás a korábbiakhoz képest, hogy a kiemelt munkavégzésért járó keresetkiegészítés megállapítható - a közoktatási

intézmények bármely alkalmazottja részére - egy alkalomra, illetőleg meghatározott időre. Feltételeit a kollektív szerződésben, ennek hiányában a szervezeti és működési szabályzatban kell meghatározni.

Az intézményfenntartónak valamennyi közoktatási intézményét figyelembe véve kellett megtervezni e kiegészítés fedezetét. A számítás alapja az éves költségvetési törvényben meghatározott összeg és az intézményekben pedagógus-munkakörben foglalkoztatottak létszámának szorzata. (Augusztus 31-ig 3.375,- Ft/pedagógus, szeptember 1-től 1.500,- Ft/pedagógus. Valamennyi közalkalmazottra vetítve az országos átlagban alig több 900,- Ft-nál!)

A fenntartó az ismertetett módon kiszámított és az idei költségvetésben kötelezően megtervezett összeget az érintettek létszámának megfelelően osztja szét az intézmények között.

A PSZ intézményi szervezeteinek tehát fontos feladata, hogy a kollektív szerződés módosítását az új szabályozásnak megfelelően kezdeményezzék. (Ez az Mt. és a Kjt. módosítása miatt amúgy is szükséges.) Tekintettel arra, hogy a kiemelt munkavégzésért járó keresetkiegészítés jövő évi összege még nem ismert (ez is a költségvetési alku tárgya), azt javasoljuk, hogy a törvény adta lehetőséggel élve egy alkalomra megállapított kiegészítésként (jutalomként) használják fel. Ez azért is célszerű, mert a rendelkezésre álló összeg sajnálatosan kicsi. Négy hónapra számolva (az 1999. szeptember 1. - december 31. közötti időszakra) 6.000,- Ft/pedagógus. Valamennyi közoktatási közalkalmazottra vetítve országos átlagban 3.640,- Ft/fő.

Ezzel lehet a kiemelt munkát elismerni!?

Pénzügyminisztérium
Járai Zsigmond miniszter
Budapest
József nádor tér 2-4.
1051

Tisztelt Miniszter Úr!

Az 1998-ban született kormányprogram kiemelten foglalkozik az oktatási ágazat, azon belül a közoktatás helyzetével, szükséges fejlesztésével. Több ütemben felzárkóztató lépéseket helyez kilátásba. Úgy gondolom, hogy ezek szükségességét a Pénzügyminisztérium sem vitatja, hiszen minden összevetés - akár a hazai, akár nemzetközi adatokat vesszük - ágazatunk tarthatatlan helyzetét bizonyítja.

Keresetem növekedése, mint az oktatási ágazatban dolgozóké általában, 1997-ig évről évre jelentősen elmaradt az infláció mértékétől. Mindezt az utóbbi évek néhány százalékos reálbér-emelkedése közel sem ellensúlyozta. Nem csoda tehát, hogy amíg 1991-ben a pedagógus-átlagkereset a nemzetgazdasági átlag fölött volt, ma a kereseti sorrendben az oktatás, azon belül is különösen a közoktatás az utolsók között szerepel. Pedig a felsőfokú végzettségűek aránya ágazatunkban a legmagasabb. Ön bizonyára tudja azt is, hogy Európa fejlettebb térségében, például Hollandiában és Nagy-Britanniában az oktatás az élmezőnyben van.

Szerencsére - e pályát hivatásnak tekintő pedagógusoknak köszönhetően - a magyar közoktatás eredményei nem olyan siralmasak, mint amilyen a helyzete. Ma még büszkén vállalhatjuk a nemzetközi összevetést. Ám nem nehéz kikövetkeztetni az alulfinanszírozottság hosszú távú hatásait.

Az ideai pedagógusbér-emelés is sok ellentmondást takar. A befagyasztott közalkalmazotti bértábla garantált illetményét 1,16-tal, majd 1,19-cel felszorozták ugyan, de egyéb bértételeim (pl. pótlékaim) nem emelkedtek.

Az 1999. évi "fókuszált" pedagógusbér-emelés hatását saját példámon kívánom bemutatni Önnek.

Besorolás szerinti alapilletményem	>	(1998 dec.)	Ft/hó	Pótlékaim:	Ft/hó
		(1999. január 1-től)	Ft/hó	Pótlékaim:	Ft/hó
		(1999. szept. 1-től)	Ft/hó	Pótlékaim:	Ft/hó

Minőségi munkavégzésért járó keresetkiegészítésem 1998. szeptember 1-től Ft/hó volt. Ez 1999 szeptemberétől megszűnt. Könnyen kiszámítható fizetésem tényleges csökkenése, amelyet a "fókuszált" szorzók nemigen ellensúlyoznak. Így keresetem és az infláció viszonya nem úgy alakul, ahogy hirdetik. Pedig az idén kedvezőtlenebbé vált adó- és járulékfizetési kötelezettségekkel még nem is számoltam.

Tisztelt Miniszter Úr!

Kérem, hogy Ön vagy munkatársai tárják föl reálbérem alakulásának tényleges helyzetét. Egyúttal szeretném megismerni a jövőre vonatkozó oktatásfinanszírozási elképzeléseiket is, különös tekintettel a felzárkóztatás programjára.

Mielőbbi válaszukat várva, tisztelettel:

.....
aláírás

Név:

Levelezési cím.....

.....

....., 1999. október 3.

Kitüntetett természetjárók

Az idén - a hagyományoknak megfelelően - június utolsó hetében Gyulán találkoztak a természetbarát pedagógusok. A mindig vidám hangulatú országos találkozó közel száz fős résztvevőtábora most azonban nem csak Békés megye csodálatos természeti környezetével, építészeti remekeivel, továbbá Nagyvárad és Nagyszalonta történelmi emlékeivel ismerkedett, hanem bensőséges hangulatú ünnepségen köszöntött két évfordulót. Az 1954-ben Dobogókőn megrendezett első országos találkozót követően a gyulai a 40. volt. Ebből harminc a Pedagógusok Szakszervezetének részt vevő támogatásával jött létre, de az utóbbi tíz már az 1989-ben alakult Pedagógus Természetbarát Egyesületek Szövetségének rendezvénye. A gyulai Városi Polgármesteri Hivatal dísztermében mindkét évfordulót értékelte a Pedagógusok Szakszervezetének két titkára, *Árok Antal* és *Varga László*, s méltatták azok munkáját, akiknek mindez köszönhető.

Mintegy két tucat elismerő oklevelet adtak át, ketten pedig a

PSZ legmagasabb elismerését jelentő Eötvös József-emlékérem arany, illetőleg ezüst fokozatát vehették át, a hozzá járuló pénzjutalommal együtt. A két kitüntetett: *Feketű József*, a PTESZ elnöke és *Tóth Imre*, a szövetség alelnöke. Feketű József évtizedek óta szervezője, meleg barátságával, személyes varázsával összetartója a mozgalomnak, s egyik megálmodója a szövetségnek. Tóth Imre, aki szintén szegedi tanár - ugyancsak sok-sok éve éltető ereje a társaságnak - mint alelnök mindenben méltó társa Feketű Józsefnek.

A díj átadásakor felcsattanó taps, a jelenlévők őszinte gratulációja, baráti elismerő szavai azt bizonyították, hogy a PSZ Országos Vezetősége jól döntött. Reméljük, hogy az évek során a résztvevők, az események, rendezvények sora tovább gyarapodik, két kitüntetett kollégánk ereje, hite és szeretetét pedig a jó ügy szolgálatában nem csökken.

Juhász Olga

Megjelent a Mentor és melléklete, a Támpont

Gyarmati-Szabó Éva főszerkesztő írja az olvasókhöz szóló bemutatkozó cikkében:

"A közoktatás pedagógusai számára új lapot, oktatási, egészség- és életmódmagazint indítunk útjára, amely sokak számára talán ismerősnek látszik.

Nem véletlen, hiszen - csaknem teljes felállásban ez - a szerkesztőségi csapat alakította ki és hozta létre számról számra a Magszter iskola- és életmódmagazint egészen 1998 decemberig. Mindenekelőtt finanszírozási bizonytalanságok miatt váltunk el a kiadótól. De nem mondtunk le arról a nagy örömmel és megszállottsággal végzett munkáról, amit eddig végeztünk. (...)

A Mentorról - koncepciónk kitágításával - egyrészt az a célunk, hogy a lapban minden fontos és időszerű oktatáspolitikai, pedagógiai, továbbképzési témáról hírt adjunk, másrészt olyan információkat, írásokat közöljünk, amelyek a pedagógus személyiségének, értelmiségi létének gazdagítását is szolgálják. A megújulásnak egyik örömmel fogadott, hiánypótló bizonyítéka tankönyvkritikai mellékletünk, a *Támpont*. (...) Hisszük, hogy kiadványunk segít áttekinthetőbbé tenni a ma még áttekinthetetlen, s felgyorsíthatja a tankönyvkritika kialakulásának folyamatát."

A főszerkesztő megfogalmazta törekvést híven és meggyőzően

Tankönyvvásárlási segély árva pedagógusgyerekeknek

A *Dinasztia Kiadó* az év első negyedében adta közre felhívását az árva, félárva tehetséges pedagógusgyerekek tankönyvi segítésére, amelyhez támogatóként a *Pedagógusok Szakszervezete* is csatlakozott.

Munkája révén mindkét szervezet jól ismeri a nevelők helyzetét, tudja, hogy nem ritkán erejüket meghaladó áldozatot vállalnak tanítványaikért, iskolájukért, miközben saját gyerekeikre nem jut annyi idejük, amennyit szeretnének. A pedagógusgyerekek eleve hátrányos helyzetét még nehezebbé teszi egyik vagy mindkét szülő halála. A támogatók ezt szeretnék valamelyest enyhíteni a tanév eleji gyorssegítéssel. Úgy döntöttek, hogy a más-más összetételű tankönyvcsomagok küldése helyett - átlag tankönyvcsomaggal számolva - minden diáknak ötezer forintos támogatást nyújtanak. Az ország mintegy félszáz iskolájából közölték, hol van árva, félárva tehetséges pedagógusgyerek, akinek nagy szüksége lenne az adományra. Valamennyi jelzésért köszönetet mondva a támogatók remélik, hogy jövőre tovább folytatódhat a kezdeményezés, és bővíülhet a segítők köre. Erről a Pedagógusok Lapjában, a Mentorból és a Köznevelésben ad majd hírt a *Dinasztia Kiadó* és a Pedagógusok Szakszervezete.

igazolja mind a 24 oldalas folyóirat, mind az úttörő jelentőségű 16 oldalas melléklet, melyhez *Pokorni Zoltán* miniszter írt lapajánlót. A kettős összetételű kiadvány egyaránt kitűnik színes, változatos tartalmával, kiállításának mértéktartó modernségével, papírjának könnyedségével, nyomásának olvashatóságával és képanyagának szemléletességével.

Sajnos, helyhiány miatt nincs módunk még felsorolásszerűen sem ismertetni a kétrészes havilap tartalmát, de enélkül is bizvást ajánljuk azt minden olvasónk figyelmébe.

A Támponttal gazdagított Mentor - már a bemutatkozó szeptemberi szám tanúsága szerint - a legszélesebb értelemben vett pedagógus érdekvédelem hatékony szolgálója. Remélhetően a szakszervezeti tisztségviselők érdeklődését is fölkelte.

Tájékoztatásul hadd jegyezzük meg, hogy a Mentor a Soros Alapítvány, a Pedagógus-továbbképzési Módszertani Központ, a Fővárosi Önkormányzat Oktatási Bizottsága, a Támpont pedig az Oktatási Minisztérium támogatásával jelenik meg.

A kettős kiadvány előfizetése egy évre 1.500,- Ft. félévre 750,- Ft. Megrendelhető a következő címen: Mentor magazin, 1242 Budapest, Pf. 387. (A megrendelőlap egyébként megtalálható a folyóirat 26. oldalán.)

Eötvös József-emlékérmeket kaptak...

Baranya megyében

ARANY: *Péntek Károly* (Mohács) általános iskolai igazgató, a PSZ Megyei Szövetsége Intéző Bizottságának tagja.

EZÜST: *Kálmán Zsolt* (Szentlőrinc) alapszervezeti titkár; *Szöke Kálmánné* (Mohács) általános iskolai megbízott igazgató, a városi szervezet volt titkára, jelenlegi üdülési felelőse.

BRONZ: *Ágotai Zoltánné* (Komló) alapszervezeti titkár; *Hajdúné Kulcs Mária* (Himesháza) alapszervezeti titkár; *Horváth Csabáné*, a PSZ megyei ügyintézője; *Kaponyi István* (Mohács) alapszervezeti titkár; *Kasza Éva* (Egyházasharaszti) alapszervezeti titkár; *Kozák Pálné* (Szigetvár) alapszervezeti titkár; *Ruzsek Károly* (Mohács) igazgatóhelyettes, volt alapszervezeti titkár; *Streit József* (Magyaregregy) alapszervezeti titkár; *Szabóné Keller Irén* (Mágocs) alapszervezeti titkár; *Zentai Béla* (Szigetvár) alapszervezeti titkár.

Elismerésben részesült *Megyeri Vilmos*, a Családotthonok Igazgatósága területén kifejtett szakszervezeti munkájáért, *Baki László* pedig jutalmat kapott a szakszervezetért, a munkavállalók érdekében végzett szakértői tevékenységéért.

Hajdú-Bihar megyében

BRONZ: *dr. Kapusi Imréné* (Püspökladány) tanító, alapszervezeti titkár, 1998-tól titkárhelyettes; *Ludman Antalné* (Nádudvar) iskolai élelmezésvezető, városi gazdasági felelős.

MIT KÉPVISEL A PSZ

az őszi érdekegyeztető tárgyalásokon?

A XVI. kongresszus döntése alapján többéves, a választási ciklus végéig szóló felzárkóztatási programot a közoktatás számára, amely nemcsak a szakmai fejlesztések igényét, hanem a szükséges pénzügyi feltételeket is biztosítja!

- Az állam felelősségét kifejező bér- és működési garanciát nyújtó oktatásfinanszírozást!
- Az oktatási ágazat átlagkeresete érje el, majd haladja meg a nemzetgazdasági átlagot! (Jelenleg 88,5%)
- A pedagógusfizetések a felzárkóztató program eredményeként kerüljenek az egy főre jutó GDP értéke fölé! (Jelenleg 77,1%.)
- Az oktatási ágazat technikai-adminisztratív dolgozóinak bére legyen azonos mértékű a hasonló képzettségű és munkakörű alkalmazottak nemzetgazdasági átlagával!
- A folyamatos szellemi és fizikai megújulást biztosító megélhetési és munkakörülményeket, amelyek lehetővé teszik a magas színvonalú oktató-nevelőmunkát!

A felzárkóztatás pénzügyi fedezetét az éves költségvetésekben, így a 2000. évi költségvetési törvényben is meg kell teremteni!

- Kompenzálni szükséges a bértábla és pótlékalap 1999. évi befagyasztásának következményeit, hogy érzékelhető és garantált reálbér-növekedést eredményezzen a közszféra minden alkalmazottjának!
- A közoktatás bérfejlesztése - garantált, törvényileg biztosított forrásokkal - valamilyeni oktatási közalkalmazott munkavállalóra terjedjen ki! A bérfejlesztés érintsen minden meghatározó bérelemet (alapilletmény, pótlékalap, minőségi pótlék)! A szükséges források előteremtéséhez semmilyen mértékű létszámleépítés nem szolgálhat fedezetül!
- A pedagógusbér-felzárkóztatás minimális követelménye legalább a GDP növekedését elérő reálkereset-növekedés!
- A közoktatási normatívák inflációt meghaladó emelése úgy, hogy az önkormányzatok központi forrásainak növekedése kövesse az inflációs rátát!
- Olyan adó- és járulékfizetési szabályozást, amely nem növeli a munkavállalók terheit!

